DANMARKS STØRSTE PC-MAGASIN

KOMPUTER FOR ALLE

8·2008 PRIS: 68,75
WWW.KOMPUTER.DK

SPAR OP TIL 75% PÅ DINE BLÆKPRINT

- 17 sikre sparetips
- Slip for spild
- Blæk eller laser?

STORTEST

GPS til ferien:

Små, smarte og billige!

GUIDE

Få en ekstra harddisk på netværket

SPØRG OS

Endelig! Fjern selv irriterende låste filer

... og få svar på 17 andre gode spørgsmål

FRA VHS TIL DVD:

Så nemt kan du overføre dine videobånd til dvd'er

BK 22.05.08-11.06.08
5 701862 000041 00008

KNIVSKARP
LASERKVALITET
FEM NI NI

Hvorfor nøjes med det næstbedste,
når du kan få ægte Brother
laserkvalitet for kun kr. **599,-**

HL-2030

Laserprint
op til
16 ppm

Indbygget
8
MB ram

Med
USB
tilslutning

Op til
250
ark papir-
kapacitet

BROTHER
LASERPRODUKTER
LEVERES MED HELE
3 ÅRS REKLAMATIONSRET
SAMT FRI SUPPORT
I PRODUKTETS
LEVETID

Find nærmeste forhandler på www.brother.dk

Brother 50 years
in Europe

brother®
at your side

INDHOLD

CHEFREDAKTØR
Leif Jonasson

Du bestemmer

Hver eneste artikel i dette blad skulle helst passe så godt som muligt til netop dine ønsker og behov, kære læser. Imidlertid skulle jeg som redaktør af bladet være udstyret med både en sjette og en syvende sans samt en velvoksen postkasse for at følge med i, nøjagtig hvilke ønsker hver eneste af vores over 200.000 læsere har til deres blad.

Vi har derfor valgt at invitere læserne til at melde sig ind i vores læserpanel, hvor de 4-6 gange om året vil blive inviteret til at give os deres uforbeholdne mening om den seneste udgave af Komputer for alle.

> "Vi får et forbløffende præcist billede af læsernes mening om bladet"

Med alle disse svar og et avanceret statistisk værktøj får vi så et forbløffende præcist billede af, hvilke artikler i bladet læserne bedst kunne lide, og hvilket stof der faldt i mindre god jord. Og så er det faktisk ikke så svært at ramme vores læseres ønsker endnu bedre næste gang. På nyhedssiderne i dette nummer af bladet kan du se, hvordan du selv nemt bliver medlem af Komputer for alles læserpanel.

Den eneste hage ved metoden er, at den kun måler, hvor godt du og andre læsere synes om de artikler, vi allerede har bragt. Har du helt nye ideer eller ønsker til noget, du synes, vi burde beskæftige os med, så er jeg også altid lydhør. Adressen er red@komputer.dk. Jeg glæder mig til at høre fra dig!

Side 30
Side 68
Side 60
Side 12
Side 42

NYHEDER 4
SPØRG OS 12
LÆSERBREVE 19
TEST 20
STORTEST: 6 billige GPS'er 30
PÅ CD'EN 36

2. SEKTION

· GUIDER · KURSER · TRIN FOR TRIN

Guide: Fra VHS til dvd 42
Bring dine e-mails i sikkerhed 52
Superflotte 3D-søgninger 56
Spar en formue på blækket 60
Sæt en harddisk på dit netværk 68
Vista: Nyheder til dit Skrivebord 76
Opret din egen FTP-server 78

10 SIDERS GUIDE

Overfør videobånd til dvd – nemt og hurtigt

De gamle VHS-bånd rummer masser af dejlige minder, men er efterhånden ved at være lidt besværlige og forældede at bruge. Vi hjælper dig med at brænde dem over på en dvd – trin for trin.

Side 42

Foto: Theis Thimm Bertelsen.

Nu er dvd'ens afløser valgt af filmselskaber, videoudlejningskæder og elektronikbutikker. Med Blu-ray, der er fremtidens disk til både data og film, får du både masser af plads og video i høj HD-opløsning.

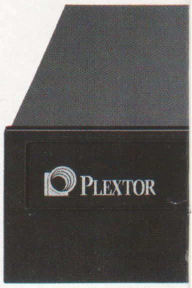

Plextor PX-B300SA er et kombidrev, der kan læse både Blu-ray og HD-DVD og brænde almindelige dvd'er.

Få masser af plads med

Formatkrigen

Japanske Toshiba trak sig fra den såkaldte formatkrig i februar. På det tidspunkt havde Toshiba, der stod bag HD-DVD-formatet, længe kæmpet en indædt kamp mod Sonys Blu-ray om at levere fremtidens medie til lagring af data og film. Men efter en priskrig på afspillerne til de to diskrivaler blev det i sidste ende opbakningen fra de store filmselskaber, der gjorde Blu-ray til vinder. Det skete, da Warner Bros. i januar som et af de sidste selskaber skiftede side og besluttede udelukkende at satse på Blu-ray til deres film.

Toshibas kapitulation har hurtigt sendt salget af Blu-ray-afspillere i vejret. Den engelske internetbutik play.com oplevede fx en syvdobling af butikkens salg af Blu-ray-afspillere allerede samme dag, som Toshiba trak sig.

››› Der er masser af fordele ved at udskifte dit gamle dvd-drev i pc'en eller afspilleren i stuen med Blu-ray. Især den store kapacitet – en enkelt disk kan rumme helt op til 50 GB, hvilket er mere end 10 gange så meget som en almindelig dvd. Med den kapacitet får du ikke bare plads til en backup af hele Windows på én enkelt disk, du får også film i høj HD-opløsning, som giver superskarpe billeder på dit nye fladskærms-tv.

Blu-ray vandt krigen

Det har i flere år været uvist, om det nye format skulle hedde HD-DVD eller Blu-ray, og derfor har vi tidligere advaret mod at købe dyrt udstyr for tidligt. Nu er formatkrigen heldigvis slut, og du kan roligt investere i Blu-ray-udstyr.

HD på pc'en

Med et Blu-ray-drev, der koster cirka 1.000 kroner, kan du bruge din pc til at se film i HD. Vil du også kunne brænde diske på drevet, løber prisen dog op i et par tusinde eller tre. Flere pc-producenter er allerede begyndt at levere modeller med indbyggede Blu-ray-drev. Den bærbare serie *Inspiron* fra Dell fås fx med Blu-ray, hvis du er villig til at give små 3.000 kroner ekstra for pc'en.

> “Plads til backup af hele Windows på én enkelt disk”

Samtidig barsler både Philips og Lite-On med et eksternt Blu-ray-drev til en pris på ca. 800 kroner. Hvis du allerede har købt film i det udgående HD-DVD-format, kan du for knap 2.000 kroner købe Plextor-drevet *PX-B300SA*, som afspiller både Blu-ray og

Panasonic BD30 kommer på markedet til sommer til en pris på omkring 4.000 kroner.

Af Thomas Buus-Larsen.

Blu-ray

HD-DVD og brænder dvd'er. Hen over sommeren kommer der flere nye Blu-ray-afspillere til stuen.

Nye afspillere på vej
Panasonic lancerer to nye Blu-ray-afspillere med nye funktioner, som bl.a. giver adgang til ekstramateriale med såkaldt udvidet kommentarspor. Prisen for de to modeller kommer til at ligge på 4.000 og 5.500 kr. Og Sony har for nylig lanceret den første biografpakke med Blu-ray-afspiller til hjemmet. Pakken, der også indeholder højttalere og musiksystem, koster små 9.000 kr.

Sådan virker Blu-ray

Hvor den gode gamle dvd-afspiller bruger rødt laserlys til at læse og skrive data på dvd'en, bruger Blu-ray blåviolet lys til opgaven. Det blåviolette lys har en kortere bølgelængde og kan behandle overfladen på Blu-ray-disken mere præcist. På den måde kan data placeres tættere, så der bliver plads til mange flere gigabytes end på den traditionelle dvd. En Blu-ray-disk kan indeholde op til 50 GB.

NYHEDSREDAKTØR
Henning Rasmussen

Norsk medie-møbel

››› Skandinavisk design er et begreb, der ofte bruges i boligmagasiner, men sjældent her på disse sider. Men for norske Mesiro, der lancerer et nyt bud på en mediecenter-pc, som folk gider have i stuen, er det minimalistiske design en af hovedideerne.

Mesiro Merium er en mediecenter-pc som de fleste andre, når man læser specifikationerne på papiret: 2 GB ram, *Intel Core 2 Duo*-processor, *Windows Vista Home Premium*, kortlæsere og et løfte om stilhed. Men designet er højglans og minimalistisk, og så kan man få udskiftelige covere til mediecentret, så det passer ind i ethvert hjem uden at skulle gemmes væk. Med 250 GB er der rigelig plads til mange timers film. *Merium* kommer til salg i Elgiganten, men prisen ligger ikke fast.

Mediecentret Merium er skandinavisk design med fine specifikationer.

Design frem for teknologi

››› En moderne bærbar er hurtig nok til næsten alle opgaver. Derfor har Acer flyttet fokus fra teknologi til design, og resultatet er et unikt udseende i en serie kaldet *Gemstone Blue*. Modellerne er stærke nok til at håndtere kravene til afspilning af video i HD-formater. Der findes blandt andet modeller med Blu-ray-drev og skærme på 16 eller 18 tommer, så film kan nydes i høj opløsning. *Gemstone Blue* er udstyret med Dolby Surround-lyd og et indbygget bassystem, som gør lydoplevelsen bedre end på de fleste andre bærbare, når der skal spilles musik eller spil på computeren.

Til venstre for tastaturet findes et kontrolpanel, hvor du nemt kan styre underholdningen og fx navigere i menuer, justere lydstyrken eller springe frem til næste musiknummer. Prisen afhænger af specifikationerne.

www.acer.com/gemstoneblue/dnk

Acer Gemstone Blue er design frem for teknologi, men er dog gearet til både spil og film i høj opløsning.

ITunes skjuler drev i Vista
Hvis du har *Windows Vista* og bruger musikprogrammet *iTunes*, risikerer du, at du ikke kan finde dit cd-drev i Windows. Det oplyser *iTunes*' skaber, firmaet Apple. Fejlen betyder, at du ikke kan brænde cd'er – hverken i *iTunes* eller fra din pc's øvrige programmer. Du kan læse mere her:
http://docs.info.apple.com/article.l?artnum=307441

Kuwaiter fandt kæmpehul i Gmail
Hvis den kuwaitiske herre, der for nylig skulle tjekke sin Gmail, var den nysgerrige type, har han givetvis haft nogle underholdende dage. For i stedet for at komme ind på sin egen konto kunne han uhindret besøge 30 andre Gmail-konti. Vel at mærke mailkonti, hvis ejere han ikke kendte. Miseren, som kuwaiteren dokumenterede med skærmskud, skyldtes en serverfejl hos en kuwaitisk internetudbyder.

Google satser på sundhed
Google Health er navnet på det nyeste Google-værktøj. Hjemmesiden, som endnu er under udvikling, skal samle, dele og styre helbredsoplysninger. Ideen er, at siden med tiden skal udvides med tredjeparts-programmer, så brugeren for eksempel kan bestille tid hos lægen på siden.
www.google.com/Top/Health/

LÆS FLERE NYHEDER PÅ: www.komputer.dk/nyheder

Køb ikke falsk antivirus
Et usædvanligt snedigt virusprogram lokker folk til en hjemmeside, hvor de skal købe modgiften. Virusen *MonaRonaDona* kommer ind på din pc, hvis du klikker på et banner med navnet *Registry clean fix*. Efter genstart af din pc "afslører" programmet sig selv i et forsøg på at få dig til at købe det falske antivirusprogram *Unigray Antivirus*.

Stavefejl er en guldgrube
De lyssky typer, der opkøber domæner som nyallinance.dk – altså domæner, som med undtagelse af et enkelt tegn ligner veletablerede domæner, tjener masser af penge. Det siger sikkerhedsfirmaet Virus112, der har undersøgt bannere og reklamer på de falske sider.

Google™

Microsoft og Google i tæt løb
Hvis Microsoft hopper i afgrunden, så følger Google givetvis trop kort efter. De to virksomheder har det i hvert fald med at lancere tjenester, der går i hinandens fodspor. Det seneste Google-alternativ hedder *Google Sites*. Her kan du og dine venner dele informationer på gruppehjemmesider. Men Google-produktet minder i betydelig grad om Microsofts lignende tjeneste med navnet Sharepoint.
http://sites.google.com

LÆS FLERE NYHEDER PÅ:
www.komputer.dk/nyheder

Spil røvere og soldater gratis

››› Verdens største spiludvikler, Electronic Arts, prøver nye ideer af og tilbyder til sommer det nye skydespil *Battlefield Heroes* ganske gratis. Spillet er en videreudvikling af svenske Dices *Battlefield*-serie, der vender tilbage til den krig, der startede den populære serie med spillet *Battlefield 1942*, nemlig anden verdenskrig. *Battlefield*-serien har aldrig handlet om realisme, men om store kampe med op til 64 spillere og et sammensurium af fodtusser, køretøjer, skibe og fly i intense kampe. Den idé tager *Battlefield* op med sin stærkt karikerede tegnefilmgrafik. Grafikvalget er både for at slå fast, at der er tale om krig for sjov – virtuelle røvere og soldater og ikke et seriøst krigsspil, og for at spillet kan køre på maskiner uden de nyeste grafikkort. For at tjene projektet hjem vil EA benytte sig af reklamer i spillet og mikrotransaktioner. Det sidste er EA begyndt med i andre spil, og det kan dreje sig om adgang til flere våben, uniformer eller andet udstyr.
www.battlefield-heroes.com

Battlefield Heroes er stærkt inspireret af tegneseriesoldater i grafikken.

Krak.dk gør det muligt at gå helt tæt på – praktisk, hvis du fx overvejer at investere i en ny bolig.

Se skråfotos på Krak

››› Hjemmesiden krak.dk, der hjælper danskerne til at finde adresser og telefonnumre, har nu endnu en funktion på menuen. Tjenestens velkendte todimensionelle landkort er nemlig suppleret med såkaldte skråfotos, som gør det muligt at se bygninger og landskaber i tre dimensioner. Således kan man søge på en adresse og straks zoome helt ind på huset, som man endda kan se fra alle fire verdenshjørner.

Ifølge Krak er funktionen specielt nyttig, hvis man er på boligjagt og gerne vil vide, hvordan ens potentielle bolig og kvarteret omkring den ser ud. Der er dog kun blevet taget skråfotos af Danmarks 12 største byer, så bor du i et randområde, må du endnu vente lidt på de højopløselige fotos.

Ud over de nye 3D-billeder på siden byder krak.dk fremover også på et lille oversigtskort, så brugeren kan flytte hurtigere rundt på det store kort.
www.krak.dk

GODT TÆNKT

Bærbar backup

››› SanDisk lancerer i løbet af foråret en backupløsning til bærbare computere med navnet *SanDisk FlashBack Adapter*, der krypterer og sikkerhedskopierer vigtige filer til et hukommelseskort i en lille enhed, som sættes i ExpressCard-porten på den bærbare pc. Ved hjælp af den medfølgende software, som installeres på pc'en, vælger du de filer og mapper, der skal sikkerhedskopieres. Sikkerhedskopieringen går i gang, så snart der forekommer en ændring i en angiven fil, eller når en fil tilføjes eller slettes.

For at kunne bruge *SanDisk FlashBack Adapter* skal du købe et SD- eller SDHC-hukommelseskort. Kortet sættes i adapteren, som så skubbes ind i computerens port. SanDisks *FlashBack Adapter* kommer i handelen i løbet af andet kvartal til en pris på godt 150 kroner. Oveni kommer udgiften til hukommelseskortet.
www.sandisk.com

SanDisk FlashBack Adapter tager backup til SD-kort fra ExpressCard-porten på den bærbare pc.

Spar på laser

»» HP har haft strømforbruget i fokus, da de udviklede den nye laserprinter *LaserJet P1505*, som bruger 15 procent mindre energi end deres tidligere modeller. Samtidig er den nye printer også hurtigt klar til brug. Det tager kun 6,5 sekunder, fra du klikker på udskriv, til det første printede ark ligger i papirbakken. Printeren har en opløsning på 1.200 dpi og udskriver op til 23 A4-sider i minuttet. Den koster 1.499 kroner i standardmodellen og 2.199 kroner for modellen med netværk.
www.hp.dk

HP LaserJet P1505 indeholder et tonersystem, der advarer, inden patronerne er tomme.

Kamp om stjernerne

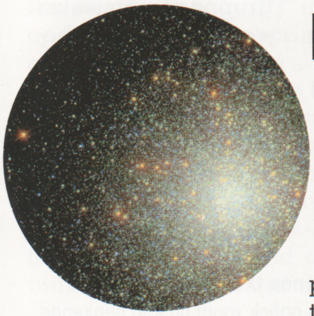

Google Sky og Microsofts *Worldwide Telescope* giver dig udsyn til stjernerne.

»» Sidste år vendte det populære program *Google Earth* blikket mod stjernehimlen og tilbød brugerne et kig på stjerner og planeter med *Google Sky*. Programmet bruger billeder fra diverse teleskoper – blandt andet Hubble. Nu er *Google Sky* så kommet i en version, der ikke kræver selvstændig installation, men kan benyttes fra enhver browser. Microsoft, der allerede har et konkurrerende bud på *Google Earth*, vil ikke lade søgegiganten tilbyde stjernekig alene og barsler derfor med *Worldwide Telescope*. Det skulle kunne lidt mere end Googles tilbud. Begge tilbud er gratis, så døm selv på:
www.worldwide-telescope.com
http://sky.google.com

Fra fotoramme til tv

»» En digital fotoramme er en smart måde at fremvise og nyde sine herlige minder på. Sonys nye fotoramme er på 9 tommer og leverer med en opløsning på over en million punkter høj detaljerigdom, kontrast og naturlig farvegengivelse.

Rammen, der hedder *DPF-V900*, kan læse hukommelseskort fra dit kamera med op til 1.000 fotos og understøtter Bluetooth, der gør det nemt at overføre billeder fra fx mobiltelefoner. Desuden er rammen forsynet med et HDMI-stik, så du kan nyde dine billeder på stuens store fladskærm. Og med Sonys nyeste *Bravia*-tv-apparater kan du endda styre visningen af billederne ved hjælp af fjernbetjeningen.

Sonys *Bionz*-processor, der findes i flere kameraer og nu også i denne fotoramme, optimerer billedet i forhold til røde øjne, gengivelse af hudtoner, fokusering og lyssætning. Dine billeder roterer automatisk, så de altid vises rigtigt, uanset om billedet er taget i lodret eller vandret orientering. Den digitale fotoramme fås også med en skærm på syv tommer. *Sony DPF-V900* koster 2.000 kroner.
www.sony.dk

Sony DPF-V900 er en digital fotoramme, som kan kommunikere med fladskærms-tv'et.

SIDSTE NYT

Papirleksikon giver op

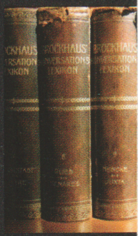

Det store og hæderkronede tyske leksikon Brockhaus har nu helt stoppet udgivelsen i papirform. I stedet udkommer det ganske gratis på internettet. En repræsentant fra forlaget siger, at folk "ikke længere gider købe et leksikon på halvanden hyldemeter". Brockhaus forventer, at online-udgaven let kan klare sig i kampen mod andre online-leksika – fx det brugerredigerede Wikipedia.
www.brockhaus.de

GPS-mobil til hunden

Med hundemobilen Pets Call skal du bekymre dig mindre om, hvorvidt vovsen løber væk hjemmefra. Med apparatet, som sidder i halsbåndet, kan du kalde på hunden over lange afstande og finde den igen med den indbyggede GPS. Du kan endda indstille apparatet til at give hunden et lille stød, hvis den bevæger sig uden for et givet geografisk område.
www.petsmobility.com/

3 millioner for tysk domæne

www.casino.de. Det lyder ikke af meget, men det er cirka 3 millioner kroner værd. Det mener i hvert fald Holstebroborgeren Jan Balslev, hvis firma netop har købt domænet. Det skal bruges til en onlineportal om poker og casinospil, som forhåbentlig får så mange besøgende, at den jyske entreprenør kan tjene investeringen hjem på bannerreklamer.
www.casino.de

Pioner bag chatrobot er død
Joseph Weizenbaum, som opfandt det berømte robotprogram Eliza, er død 85 år gammel. Eliza var verdens første såkaldte chatbox. Programmet, der blev udviklet i 1965, kunne føre en samtale og snyde brugere til at tro, at de talte med et andet menneske. Weizenbaum blev siden kendt som kritiker af udtrykket "kunstig intelligens".

GPS snart i alle mobiler
Inden udgangen af 2008 vil hver tiende mobiltelefon have en GPS-chip indbygget. Det vurderer virksomheden Navigon, der specialiserer sig i navigationssystemer. Det, at din mobiltelefon ved, hvor den befinder sig, vil betyde en revolution for mobiltjenester, fordi du kan modtage målrettet information om fx trafik, seværdigheder og hoteller.
www.navigon.com/site/dk/da

Spil topper inden lancering
Det norskudviklede computerspil *Age of Conan* er en kæmpe salgssucces og ligger lunt i svinget på alverdens spilstatistikker. Og det allerede i god tid inden udgivelsen. Forventningerne til spillet er nemlig så store, at tusinder har forudbestilt det på hjemmesider som amazon.com og gamestop.com. Omkring en halv million mennesker har tilmeldt sig spillets onlineforum.
www.ageofconan.com

LÆS FLERE NYHEDER PÅ:
www.komputer.dk/nyheder

Første IXUS-kamera med 5x optisk zoom

››› *Digital IXUS 970 IS* er det første kamera i Canons populære *IXUS*-serie med 5x optisk zoom. Lommekameraet, der især henvender sig til folk, der gerne vil tage billeder uden indviklede manuelle indstillinger, tager billeder i en opløsning på 10 megapixels. Og så er det selvfølgelig udstyret med den nyeste teknologi som fx genkendelse af ansigter, automatisk fjernelse af røde øjne og billedstabilisering, som efterhånden er standard i de fleste kameraer.

Canons ryste-detektor, kaldet "Motion Detection", er også i kameraet. Sammen med billedstabilisatoren forsøger funktionen at undgå uskarpe billeder forårsaget af kamerarystelser eller motivets bevægelser. Canon har udvidet funktionen "Face Detection", der genkender ansigter, så det er muligt at vælge og følge et enkelt ansigt ud af op til 35 i en gruppe af mennesker – også selv om det bevæger sig rundt i søgeren, før billedet tages. *Digital IXUS 970 IS* har en vejledende pris på 3.199 kroner.
www.canon.dk

Canon IXUS 970 IS har 5x optisk zoom og kan genkende ansigter og holde fokus, selv når objektet i billedet flytter sig.

Linksys-routere i nyt design

››› Linksys har sendt to nye routere på markedet i nyt design og med ny software, der gør det let at installere og styre netværket i privaten. *Ultra RangePlus* hedder den nye serie trådløst udstyr til hjemmet, og seriens første to medlemmer er forsynet med Linksys' nye "WiFi Protected Setup", der gør det let at synkronisere sikkerhedsindstillingerne mellem alle enheder i netværket.

Ultra RangePlus Wireless-N Broadband Router (*WRT160N*) koster cirka 650 kroner, mens *Ultra RangePlus Wireless-N ADSL2+ Gateway* (*WAG160N*) fås til omkring 800 kroner. Begge produkter er allerede tilgængelig i butikkerne.
www.linksys.dk

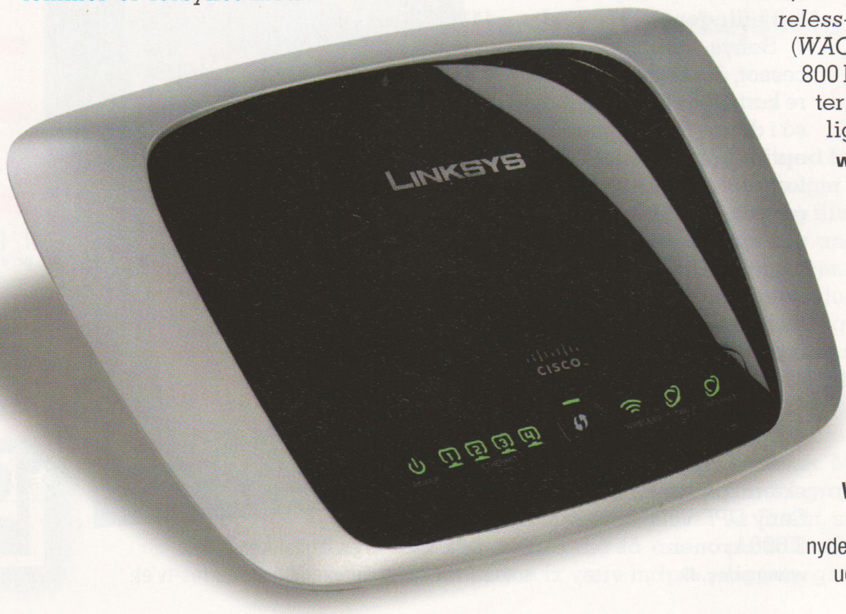

WAG160N er den ene af de to første routere i Linksys nydesignede serie med trådløst udstyr til hjemmenetværket.

▶▶▶

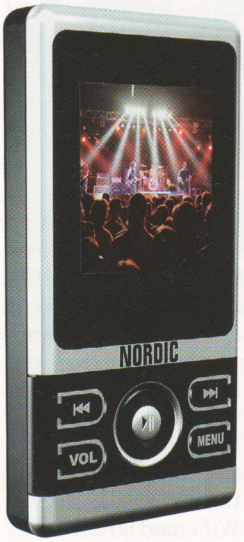

Alle, der melder sig ind i Komputer for alles læserpanel, deltager i lodtrækningen om 20 flotte MP4-afspillere, som både kan afspille video, lyd og vise digitale billeder.

NYHED!
Vind en flot MP4-afspiller

Sig din mening om Komputer for alle

››› Nu søger Komputer for alle nye medlemmer til vores læserpanel. På redaktionen arbejder vi hele tiden på at forbedre magasinet og gøre indholdet så interessant og spændende som muligt for alle, men vi bliver kun bedre, hvis vi løbende får vurderinger fra dig og vores andre læsere.

Fire til seks gange om året vil du som medlem af vores læserpanel modtage en invitation på din e-mail til at fortælle os, hvad du mener om det seneste nummer af bladet. Du kan roligt regne med, at undersøgelserne er både så korte og overskuelige, at det ikke vil tage dig lang tid at besvare dem – og som tak for din hjælp deltager du samtidig i lodtrækningen om 20 smarte MP4-videoafspillere med 1 GB ram, når du melder dig til vores panel. For hver undersøgelse du besvarer, deltager du derudover i den store lodtrækning om abonnementer på et af Bonnier Publications andre magasiner.

Alle svar bliver naturligvis behandlet fortroligt og udelukkende brugt i statistisk sammenhæng.

Vi glæder os til at høre din mening!

Tilmeld dig Komputer for alles læserpanel

Gå ind på **www.komputer.dk/panel** og giv os dit navn, din e-mail-adresse og dit abonnementsnummer. Næste gang vi har brug for din hjælp, vil du automatisk modtage en e-mail fra os med link til vores spørgeskema. Du kan til enhver tid afmelde dit medlemskab af Komputer for alles læserpanel igen.

PÅ VEJ

Fjernstyr hele hjemmet med mobilen

››› Styr computere, mediecentre og andre enheder på netværket ved hjælp af din mobiltelefon. Sådan lyder profetien fra mobilproducenten Sony Ericsson. Mange mener nok, at mobiltelefonen allerede har for meget plads i dagligdagen, men faktisk arbejdes der på at gøre den endnu mere brugbar i hjemmet. I fremtiden skal mobilen nemlig fungere som en universel fjernbetjening, der kan styre al elektronik, der er koblet til hjemmets netværk – enten ved hjælp af Bluetooth eller almindelig trådløs teknologi. Det afslører en patentansøgning indsendt af Sony Ericsson selv.

Det er ydermere Sony Ericssons plan, at håndbevægelser skal kunne styre mobiltelefonens funktioner. Det sker ved hjælp af det indbyggede kamera, hvis opløsning bliver bedre og bedre, samtidig med at mobiltelefoners processorer bliver hurtigere.

Patentansøgningen viser, hvordan et telefonopkald kan besvares blot ved at bevæge en enkelt finger, når telefonen ringer.

www.sonyericsson.dk

Sony Ericsson vil gøre mobiltelefonen til en fjernbetjening, der kan styre hjemmets elektronik via netværket.

Dreamworks holder fast i HD-DVD

Tegnefilmproducenten Dreamworks – kendt for *Shrek*-filmene – holder, som den eneste virksomhed i verden fast i det hedengangne HD-DVD-format. Det på trods af at Toshiba, som stod bag formatet i krigen mod Blu-ray, for længst har opgivet kampen. Dreamworks' topchef, Jerry Katzenberg, fortæller, at de vil udgive filmen *Bee Movie* i HD-DVD-formatet.

www.dreamworks.com

Forsvaret dropper it-system

Det danske forsvar har fyret Saab som leverandør af et it-system, der skulle varetage den avancerede kommunikation mellem soldater i felten. Projektet med det svenske firma har ellers været i støbeskeen siden 1996, og de indledende øvelser har såmænd kostet 456 millioner kroner.

www.forsvaret.dk

Alvorlige huller i sociale netværk

Du bør tænke dig om en ekstra gang, før du uploader dine digitale fotografier til internettjenesterne Myspace eller Facebook. Ifølge sikkerhedsfirmaet CSIS er der en risiko for misbrug, hvis du siger ja til at downloade en såkaldt ActiveX-kontrol fra firmaet Aurigma under processen.

LÆS FLERE NYHEDER PÅ: **www.komputer.dk/nyheder**

Luksustastatur kan ikke skrive
Det længe ventede supertastatur *Optimus Maximus*, som brillerer ved at have en miniskærm på hver eneste tast, har tilsyneladende en altoverskyggende brist. Det kan ikke skrive. Sådan lyder konklusionen fra internetsiden Engadget. Tasterne er for hårde at trykke i bund, og der er individuel forskel på, hvor hård modstanden er i tasterne. Tastaturet, som sælges af russeren Art Lebedev, koster 9.500 kroner.
www.artlebedev.com

Ti millioner iPhones med 3G
Ifølge Apple-chef Steve Jobs beriges gadgetmarkedet snart med *iPhones* med 3G trådløst internet. Og der tænkes i store cifre i Apple-koncernens indkøbsafdeling. Ifølge analysefirmaet Gartner har Apple bestilt over 10 millioner *iPhones* hos firmaets asiatiske underleverandører.
www.apple.com

Firefox bider IE i haserne

Klik for klik haler browseren *Firefox* ind på den hidtil altdominerende *Internet Explorer*. I europæiske lande som Finland, Polen og Slovenien bruger op mod halvdelen *Firefox*, og i snit bruger 28 procent af europæerne browseren med ræve-logoet. I Danmark holder vi dog stadig fast i den solide browser fra Microsoft. Kun 17,9 procent af danskerne bruger *Firefox*.
www.mozilla.com/firefox

LÆS FLERE NYHEDER PÅ: www.komputer.dk/nyheder

Se film på farten

ARCHOS 705 WiFi er en trådløs medieafspiller med en stor berøringsfølsom skærm og en høj opløsning på 800 x 480 pixels.

››› Med høj opløsning, berøringsfølsom skærm og trådløst netværk er *ARCHOS 705 WiFi* et godt bud på en medieafspiller til dig, der virkelig er seriøs med film på farten. Skærmen er på imponerende syv tommer og skærmopløsningen er 800 x 480 pixels. De fleste medieafspillere har en mindre skærm og en opløsning på 480 x 320 pixels.

ARCHOS 705 WiFi fås med harddiskstørrelser på 80 og 160 GB, hvilket giver plads til omkring 300 timers film, når de er blevet komprimeret i en kvalitet, der passer godt til afspilleren. Afspilleren kan klare WMV- og MPEG-4-videofiler som DivX og Xvid, og er det ikke godt nok, kan du via ARCHOS' hjemmeside købe nye såkaldte codecs, så afspilleren understøtter dit foretrukne videoformat. De trådløse muligheder giver adgang til en onlinetjeneste, hvor du kan hente film og musik direkte til medieafspilleren. Det er også muligt at købe ekstraudstyr til fx bilen, så afspilleren kan monteres bag på forsædet. En enkelt batteriopladning rækker til en køretur på fem timer. *ARCHOS 705 WiFi* med 80 GB koster cirka 4.000 kroner.
www.archos.com

Nemmere at opsætte trådløse netværk

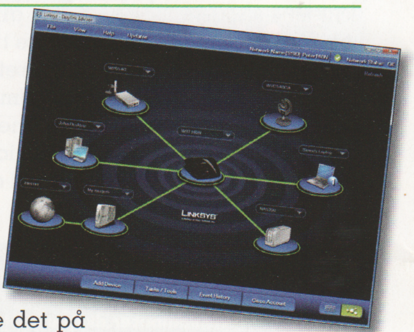

Linksys EasyLink Advisor fjerner alt besværet med at opsætte et trådløst netværk.

››› Det er sjældent uden gnidninger at installere trådløst netværk. Ofte dukker de tilsluttede computere ikke op – andre gange kan man ikke finde de delte filer. Det problem har Linksys nu gjort noget ved med det smarte gratisprogram kaldet *EasyLink Advisor*, som viser en overskuelig grafisk gengivelse af hele dit netværk. Med værktøjet er det ingen sag at tilføje nye enheder til hjemmenetværket og at se, hvordan de eksisterende enheder er forbundet. Programmet fylder godt 20 MB og virker med en lang række af Linksys' egne routere.
Du kan hente det på linksys.com. Klik på menuen "Support", og vælg "Technical Support". Vælg "North America" og "USA" i listen. Programmet findes endnu ikke på dansk. Klik på "Easy-Link Home Networking Tools" i menuen.
www.linksys.com

Akrobatiske stativer til udstyret

››› Selv om din nye mobiltelefon sikkert har automatisk udløser til det indbyggede kamera, så er der ikke megen idé i at bruge funktionen til et selvportræt, medmindre du har en ven til at holde telefonen imens. En anden praktisk løsning er stativet *Joby Gorillapod Go-Go!*, som er et trebensstativ med 29 bøjelige led. Det kan altså justeres til at stå, lige præcis hvor du har brug for det, fx på et bord, viklet om en gren eller sat fast i bilens instrumentbræt, mens du skyder billeder af dig selv. *Gorillapod Go-Go!* kan sættes fast på både mobiltelefoner, GPS'er, PDA'er, håndholdte spilkonsoller og digitalkameraer med enten sugekop, clips eller fingerskrue. Stativet koster 299 kroner.
www.joby.com/products/gorillapod/gogo/

Joby Gorillapod Go-Go! kan fæstne din mobiltelefon, kamera og GPS fast hvor som helst.

INTRODUKTIONSTILBUD TIL NYE ABONNENTER:

NY DVD-SERIE

Videnskabens største mysterier

Unik og spændende dvd-serie

Videnskabens største mysterier er en knivskarp dvd-serie, der sætter fokus på nogle af verdens mest populære og kontroversielle spørgsmål.

Gennem ekspertinterviews, 3D-simulationer og laboratorieforsøg afdækkes myterne, og vi bevæger os skridt for skridt frem mod sandheden om den fysiske verden, som omgiver os.

Hvordan opstod universet? Går miljøet amok? Hvad skjuler havdybet? Vi er med lige dér, hvor videnskaben sættes på den ultimative udfordring!

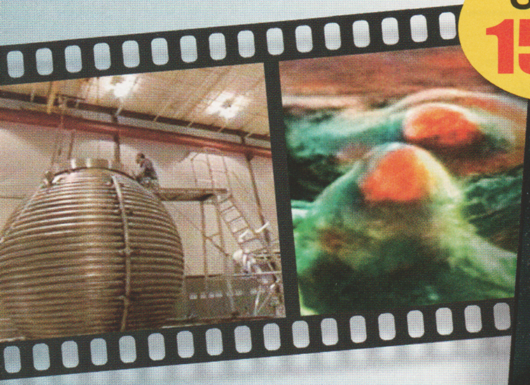

SPAR 150,-

Glæd dig også til:

Jorden skabes

Hvordan udviklede jorden sig fra en tilfældig gassky, til den unikke planet den er i dag? Hvorfor opstod betingelserne for liv lige netop her?

Få din første film for kun 9.50

+ 39,50 kr. i porto og eksp. I alt 49,- kr.

Bestil på www.bonniermedia.dk/mysterier

WINDOWS

Jeg kan ikke slette filer

? *Jeg oplever fra tid til anden, at jeg ikke kan slette alle filer i en mappe. Jeg får en meddelelse om, at en fil er åbnet i et andet program, eller at det bare ikke er muligt at slette filen. Hvilke filer er der tale om – og hvordan kan jeg komme til at slette dem?*

! Når du arbejder på dokumenter og regneark eller redigerer dine digitale fotos, "låser" Windows de pågældende filer. Du kan således ikke slette for eksempel et *Word*-dokument, hvis det samtidig er åbent i *Word*. På samme måde kan du ikke bare slette aktive dele af de programmer, som er startet på computeren.

Samtidig bliver dine handlinger i dokumenterne gemt i midlertidige filer, som forsvinder, når du gemmer dine dokumenter og lukker det program, hvor du har arbejdet på dem.

Filerne kan dog også være blevet låst på grund af en fejlsituation på din computer. Derfor kan det være en god idé at hente hjælp i programmet *Unlocker*, som sporer, hvilke programmer og processer der oprindeligt har sat låsen på dine filer.

LIGGER PÅ CD 8

Unlocker ligger under Aktuelle programmer

Slet let

Hvis din pc fejlagtigt låser en fil, så den pludselig ikke kan slettes, giver *Unlocker* dig fuld kontrol igen.

> **"Filerne kan også være blevet låst af en fejl i din pc. Derfor kan det være en idé at hente hjælp i Unlocker"**

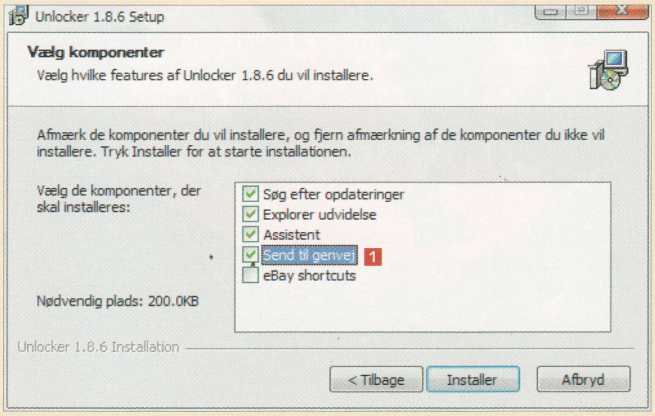

1 Under installationen af programmet bør du huske at sætte flueben ud for **Send til genvej** 1. På den måde får du mulighed for at sende en enkeltstående fil direkte til behandling i *Unlocker*. Du skal blot højreklikke på filen, åbne menupunktet **Send til** og derefter vælge underpunktet **Unlocker**.

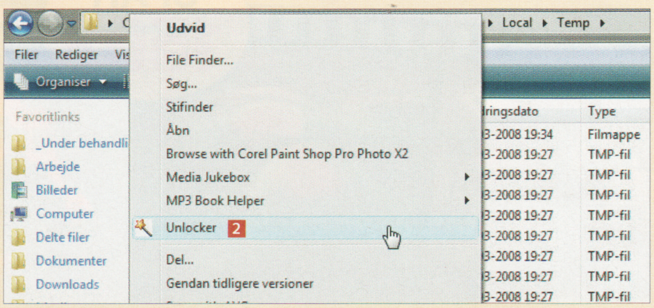

2 Højreklik på mappen i *Stifinder*, og vælg menupunktet **Unlocker** 2. Herefter åbnes programvinduet i *Unlocker*.

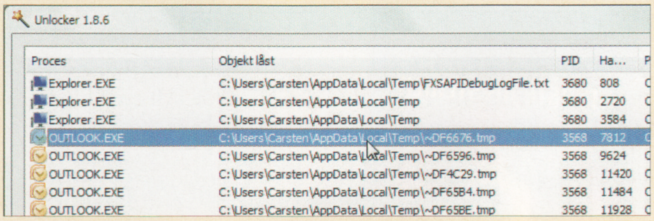

3 *Unlocker* sporer, hvilket program der har låst filerne. I eksemplet er der i oversigten valgt en midlertidig fil, som er dannet af mailprogrammet *Outlook*, som er i brug. Denne fil kan derfor ikke slettes.

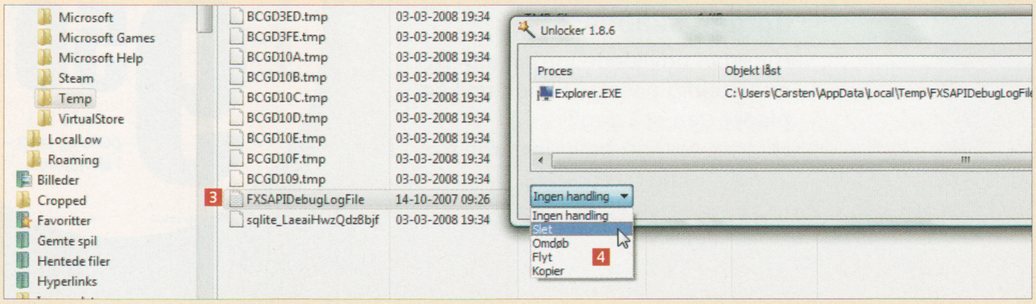

4 Hvis du i stedet har valgt en fil, som ikke er indlæst i et andet program 3, kan du i rulleboksen nederst til venstre 4 vælge, hvilken handling programmet *Unlocker* skal udføre på den pågældende fil. Her kan den besværlige fil endelig slettes.

WINDOWS

Forkert dokumentformat

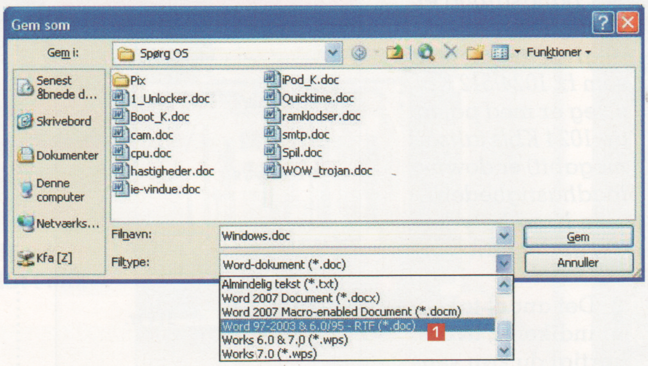

? *Jeg modtager nogle gange Word-dokumenter, som jeg ikke kan åbne. Det vil sige, at ham, der sender dem, siger, det er Word, men de ender med .docx. Er der noget galt med min maskine? Eller hans?*

! Slet ikke. Din ven bruger *Word 2007*, som er den nyeste udgave af programmet, og du bruger en ældre version. Du kan enten bede ham gemme dokumenterne i en udgave, du kan læse, eller også kan du hos Microsoft hente en lille programstump til din *Office*, der konverterer filerne i din *Word*. Det sidste er en mere langsigtet løsning. Gå til: **http://kortlink.dk/docx/4vh4**

1 Eller som nævnt kan din ven gemme i en ældre version. I *Word* vælger han **Gem som...** og dernæst**Word 97-2003 & 6.0/95 – RTF (*.doc)** 1.

Skriv til SPØRG OS

Spørgsmål på disse sider er et uddrag af de e-mails, vi har modtaget på Komputer for alles SPØRG OS SERVICE på nettet. Her kan bladets **abonnenter** – direkte og personligt – få svar på de fleste spørgsmål. Nogle problemer og deres løsninger, som redaktionen vurderer har størst interesse for alle andre læsere, bringes efterfølgende på disse sider.

Ekstra for abonnenter!
Send os et spørgsmål via SPØRG OS SERVICE på **www.komputer.dk**

Mail til andre adresser, breve og telefoniske henvendelser kan vi desværre ikke påtage os at besvare.

HARDWARE

Skal ram nu pakkes ind?

? *Jeg har besluttet mig for at sætte mere ram i min pc og har også fundet ud af, hvilken type (DDR2) jeg skal bruge, men når jeg søger på mærker og priser, så dukker der nogle dyre op, der ser ret store ud med takker og riller. Hvad kan de, som de almindelige, hvor man bare kan se en masse computerchips, ikke kan?*

! Vi har fundet eksempler på de to typer, som du beskriver. I grunden er de ret ens – begge er 1 GB DDR2 og har derfor samme antal ben og samme antal hukommelseschips. Men den dyre er ud over printpladen med hukommelseskredsene udstyret med køleribber. Det er den, fordi ram-klodsen er beregnet til såkaldte overclockere – folk, der presser ydelsen i deres pc'er til mere, end den egentlig er beregnet til. Den dyre ram er også blevet udsat for en lang række test og kan følge med en meget hurtigere processor. Alt sammen noget, der kun har betydning for en hård kerne af computer-entusiaster.

Du skal blot købe den billige – i en almindelig pc skulle ram'en ikke blive så varm, at den behøver ekstra køling.

To gange to ram-klodser, der begge passer i nøjagtig samme stik. Men den dyre har været udsat for en række ekstra test og kommer med en livstidsgaranti samt køleribber, så den kan tåle meget højere hastigheder (og deraf følgende varmeudvikling).

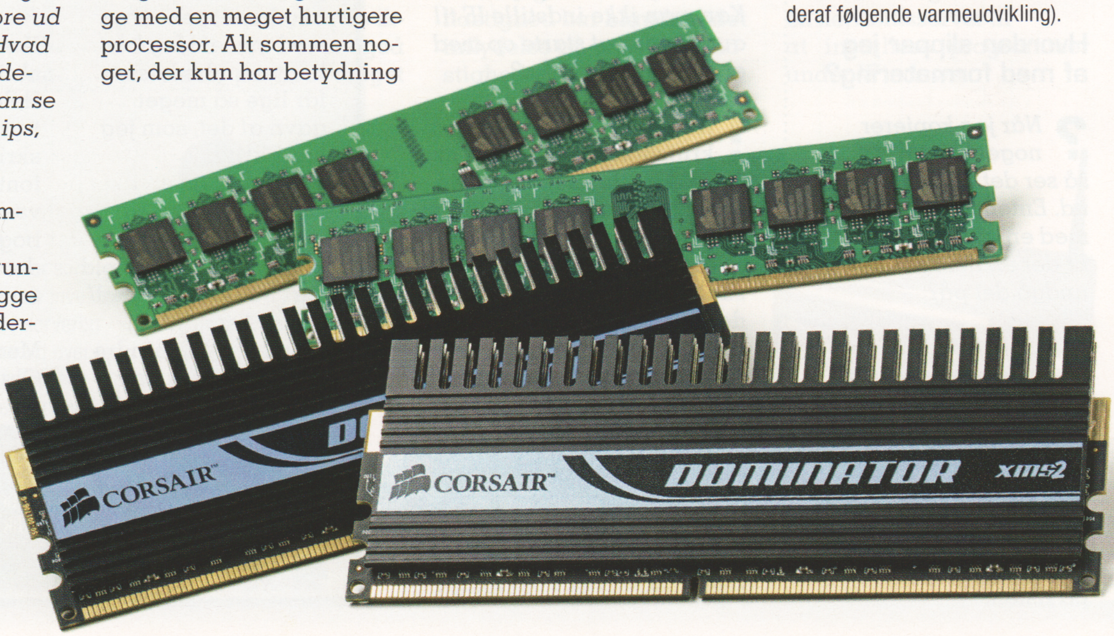

Foto: Theis Thimm Bertelsen

3 HURTIGE

Er det lovligt at hente fra YouTube?

? *Jeg faldt over programmet YouTube-Downloader. Men er det egentlig lovligt at downloade de film?*

! Umiddelbart ja. YouTube eksisterer, for at folk kan dele deres videoer. Men det hænder selvfølgelig, at folk uploader film, de ikke har rettighederne til. Så du skal holde dig fra film, du tror er ulovlige, men omvendt kan du siges at have handlet i god tro, hvis YouTube ikke har fjernet det ulovlige selv.

Hvad er DHCP?

? *Hvad er DHCP i opsætningen af et trådløst netværk?*

! Dynamic Host Configuration Protocol er en protokol, som automatisk tildeler pc'en en IP-adresse. Alle pc'er på internettet skal have en unik adresse.

Hvordan slipper jeg af med formatering?

? *Når jeg kopierer noget ind i Word, så ser det tit helt forkert ud. Enten for stort eller med en anden skrift. Er der en nem måde at undgå det på?*

! Ja, i hvert fald hvis du har en nyere udgave af *Word*. Når du sætter noget ind med fx **Ctrl** + **V**, så dukker der et lille clipboard-ikon op. Klik på det, og vælg **Bevar samme formatering som destination** på listen.

INTERNET

To om bredbåndsforbindelser

? *I diverse bredbåndstilbud er hastigheden altid angivet med to tal som fx 1024/512 Kb/s. Jeg er med på, at de 1024 Kb/s (altså 1 megabit) er downloadhastigheden, men hvad betyder det andet tal?*

! Det andet tal indikerer, hvor hurtigt du kan sende data via bredbåndsforbindelsen. I eksemplet, du selv nævner, vil du kunne sende filer med en hastighed på 512 Kb/s (= upload).

Hastighed	Pris/md.
1024/128 kbit/s	194 kr.
1024/512 kbit/s	269 kr.
2048/128 kbit/s	254 kr.
2048/512 kbit/s	329 kr.
4096/256 kbit/s	314 kr.
4096/512 kbit/s	354 kr.
8064/512 kbit/s	429 kr.

I teleselskabernes tilbud står downloadhastigheden i kilobit i sekundet altid forrest.

? *Hvordan kan det være, at jeg med min "lynhurtige" bredbåndsforbindelse på 4096/1024 Kb/s kun henter filer med en hastighed på omkring 500 KB i sekundet?*

! At du henter filer med omkring 500 KB i sekundet, lyder faktisk ganske rimeligt – KB står nemlig for kilobyte, og hver af dem består af otte kilobit (Kb). Regnestykket ser altså således ud: 4096 divideret med 8 er lig med 512 KB i sekundet (teoretisk maks.-hastighed).

INTERNET EXPLORER

IE åbner i lille vindue

? *Internet Explorer åbner i et lillebitte vindue oppe i venstre hjørne af skærmen, og jeg skal hive og trække i det, før det igen bliver tilpas stort. Kan man ikke indstille IE til automatisk at starte op med en bestemt størrelse?*

! Jo, men det kræver lidt krumspring. Allerførst skal du lukke alle IE-vinduer. Så skal du åbne et enkelt vindue og tilpasse størrelsen, som du bedst kan lide det. Til sidst skal du lukke vinduet igen på det lille kryds i øverste højre hjørne **1**. Nu husker IE både størrelsen og placeringen af vinduet til næste gang, du vil på internettet.

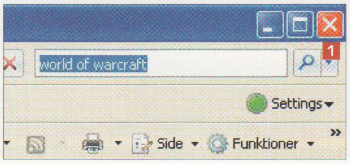

LÆSER TIP

Skift størrelser

Her er to hurtige tips til, hvordan man kan ændre størrelse i *Microsoft Office*-programmerne uden at gå op i menuerne med musen. Jeg håber, at andre læsere får lige så meget gavn af det, som jeg har haft.

Hurtig ændring af tekststørrelse/zoom i Microsoft Office. Hold **Ctrl** nede, og rul ned/op med scrolleren på musen for mindre eller større tekststørrelse/zoom. Det virker i de fleste Microsoft-programmer (*Internet Explorer, Word, Excel* osv.)

Hurtig ændring af skriftstørrelse i Word. Hold **Ctrl** nede, og tryk på **7** for mindre skrift eller **8** for større fontstørrelse. Det skal være tallene over bogstaverne – ikke det numeriske tastatur.

Med venlig hilsen
Christian Kallenbach

LæserTIPS ønskes

Har du et godt tip, så send det til red@komputer.dk. Bringer vi dit tip, får du en præmie. Christian Kallenbach fik et Plantronics computer-headset.

WINDOWS VISTA

Besværlig opstart

? *Jeg har installeret Windows Vista på min gamle XP-maskine. Jeg har gjort det ad to omgange, fordi det ikke rigtig virkede første gang. Når min pc starter op, er der en sort skærm, hvor jeg skal vælge mellem en "Ældre version af Windows" eller to Windows Vista, der ser helt ens ud, selv om den ene kun resulterer i en fejlmeddelelse. Venter jeg 30 sekunder, så starter Vista af sig selv. Kan jeg fjerne den ekstra Vista? Og kan jeg få den til at starte af sig selv?*

! Det nemmeste er at installere en såkaldt bootmanager. Vi har lagt *VistaBootPRO* på vores cd. Med den kan du se, hvilke styresystemer du har på din pc.

LIGGER PÅ CD 8

VistaBootPRO ligger under Aktuelle programmer

Nem opstart

VistaBootPRO kan ændre den bootmenu, Windows viser, hvis man har mere end én version af Windows på pc'en.

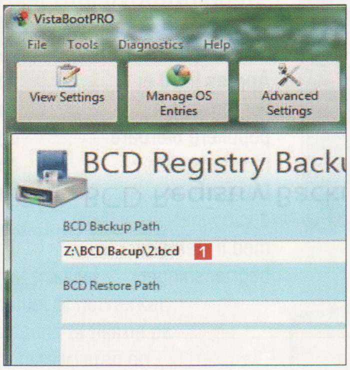

1 Inden du begynder at fjerne noget, skal du tage en backup, så du kan komme tilbage, hvis du begår fejl. Men programmet spørger selv om en placering af backupfilen **1**.

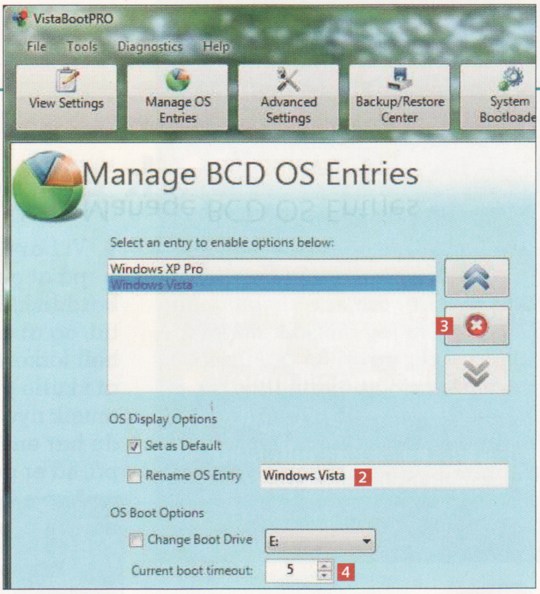

2 Vi går ud fra, at du stadig vil beholde *Windows XP*, så den kan du ændre navnet på fra "Ældre version af Windows" til "Windows XP" **2**. Du skal finde den version af *Windows Vista*, der ikke virker. De står i samme rækkefølge som på opstartsbilledet. Inden du sletter en, så se også, hvilken harddisk eller del af harddisken (partition) den er installeret på, så du er sikker på at fjerne den rigtige. Fjern den så **3**. Du har nu kun fjernet henvisningen til den overflødige installation fra boot-menuen, når computeren starter, så hvis der ligger installationsfiler og andet på din harddisk, så skal de fjernes på normal vis.

Til sidst kan du ændre, hvor lang tid der skal gå, inden *Windows Vista* starter automatisk **4**. Hvis du stadig bruger *XP* en gang imellem, så foreslår vi 5 sekunder, så du stadig har tid til at vælge *XP* ved opstarten.

HARDWARE

Ny processor til pc'en

? *Min pc har efterhånden et par år på bagen og kunne godt trænge til en saltvandsindsprøjtning, og derfor vil jeg give den en ny processor. Mit spørgsmål er: Kan jeg benytte en hvilken som helst processor i pc'en, eller skal jeg gå efter noget specielt?*

! Du kan ikke bare købe en hvilken som helst processor, det SKAL være én, der understøttes af computerens bundkort. I bundkortets manual står der, hvilke processorer det understøtter, og hvis du er i tvivl om, hvad du skal købe, kan de med garanti hjælpe dig nede i din lokale computerbutik. Men med et par år på bagen kan det være svært at finde en processor, der passer. Udviklingen går så hurtigt nu, at du nok skal have nyt bundkort til din nye processor og derfor også ny ram … Så har du pludselig skiftet alle din computers mest væsentlige komponenter, og medmindre de ting, du ikke skifter, er rigtig gode, er en ny computer måske en mere fornuftig investering.

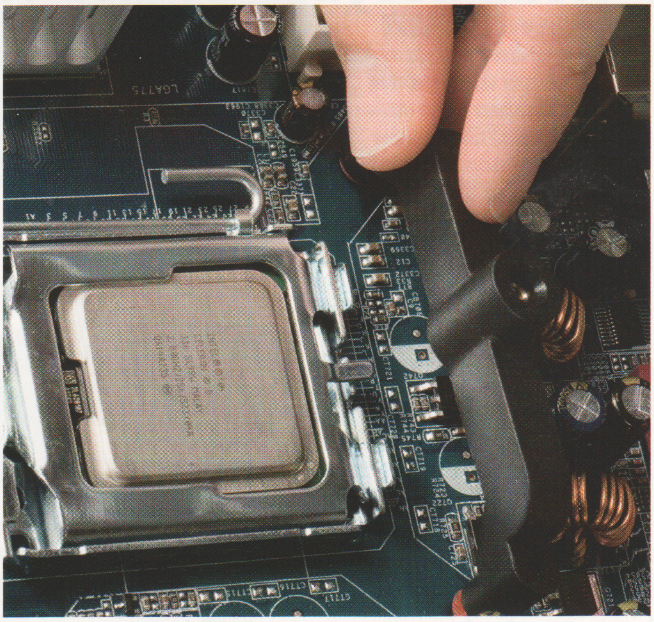

En processor eller CPU kommer enten fra Intel eller AMD, og der findes ikke bundkort, der kan klare en fra begge firmaer. Derudover er der også indbyrdes forskel på fx Intel-processorer, så tjek manualen omhyggeligt.

IPOD

Hjælp, min musik er væk

? *Jeg har dummet mig og er kommet til at slette al min musik på harddisken. Det drejede sig om mere end 30 GB, som jeg møjsommeligt har spillet over fra cd for at kunne høre på min pc og på min iPod. Er der noget at gøre – ud over at starte forfra med cd-samlingen? Jeg har stadig alle 30 GB på min iPod.*

! Vi har flere gange givet opskrifter på at genskabe slettet data fra en harddisk. Problemet er, at det tager tid, og at de genskabte filer ofte har helt forkerte navne. Det er ikke sjovt at skulle give mere end 1.000 stykker musik nye navne og tags. Men hvis du har en *iPod*, hvor al musikken er på, så er der en nemmere løsning.

Apple har lavet iPod'en, så man ikke lige kan bruge den til at overføre musik mellem to computere; en iPod er låst til én computer og én version af *iTunes*. Men hvis du er kommet til din musik på lovlig vis, så står det dig frit for, hvor mange af dine egne computere du vil have den på. *Idump* er et simpelt gratisprogram, der lader dig føre al musik fra en iPod over på en pc komplet med filnavne og informationer – brug det til at genskabe musiksamlingen.

Apples iPod er verdens mest populære bærbare musikafspiller. Desværre er den bygget med irriterende begrænsninger.

LIGGER PÅ CD 8

Idump ligger under Aktuelle programmer

Idump din musik

Idump er et simpelt program med én funktion. Kom uden om iPods begrænsninger, og overfør musik og videoer til en anden pc end den, som du normalt synkroniserer din iPod med.

NB! *Idump* virker ikke med den nye *iPod Touch* (eller *iPhone*).

WINDOWS VISTA

Hvad betyder Games for Windows?

? *Det hænder, at vi køber et spil til mig eller mine børn. Nu har jeg bemærket, at der står "Games for Windows" på nogle af æskerne, som også er udstyret med et Vista-logo. Hvad betyder det? Virker de kun med Vista?*

! "Games for Windows" er Microsofts forsøg på at sikre, at alle spil virker på alle standard-pc'er. For at få logoet skal spillet leve op til en række krav, og du er så godt som garanteret, at spillet vil virke på en *Vista*-pc. Dem er der dog ikke nok af til, at det kan betale sig kun at lave spil til *Vista*, så medmindre der specifikt står, at det ikke virker med *XP*, så gør det også det.

Spil med "Games for Windows"-logoet opfylder en række krav.

Blandt andet vil du kunne finde spillet i *Vistas* spil-folder med en række informationer til det **1**. Har du indstillet børnenes brugerkonto til ikke at spille spil med en højere PEGI-mærkning **2** end for eksempel 12+, så kan de ikke det. Du kan også se, om din computer er stærk nok til at køre spillet, ved at få et såkaldt ydeevne-indeks **3** og sammenligne med det, spillet anbefaler **4**.

WINDOWS

Åbner i forkert program

? *Lige pludselig er mine billeder begyndt at åbne i QuickTime, når jeg dobbeltklikker på dem. Hvad skyldes det?*

! QuickTime har det med at overtage styringen af mediefilerne, som ligger på harddisken, og det lyder, som om dine billedfiler er blevet associeret med dette program. Men det er heldigvis nemt at ændre.

Sådan gør du:

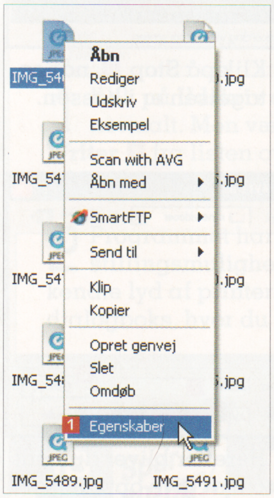

1 Højreklik på en af dine billedfiler, og vælg **Egenskaber** 1.

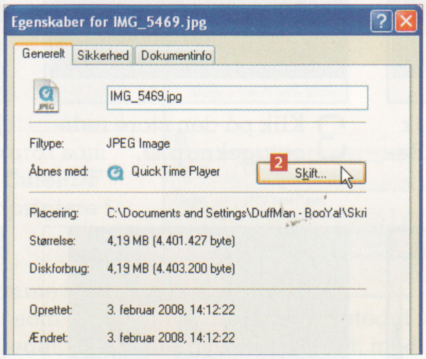

2 Klik på **Skift...** 2.

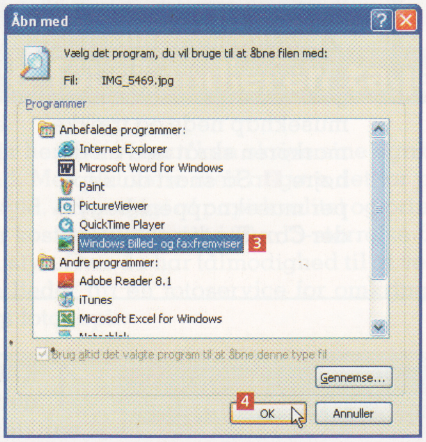

3 Vælg programmet, som du vil åbne dine billeder i 3, og afslut med **OK** 4.

SIKKERHED

WOW for en virus

? *Sidst jeg lavede et komplet virusscan, fandt Norton en virus, der hedder Trojan-PSW.Win32.WOW. Den blev straks fjernet. Jeg har læst i beskrivelsen, at den stjæler oplysninger om spillet World of Warcraft. Hvad er ideen i at installere den virus på min pc, når jeg ikke spiller den slags spil? Skal jeg være bekymret?*

! Nej, du skal ikke være bekymret. Din virusscanner ser ud til at have virket helt efter hensigten. Endvidere var det en trojaner, der ikke kunne påvirke dig, fordi du ikke spiller *WoW*. Men hvorfor så inficere din maskine? Der findes rigtig mange, der hver måned betaler omkring 100 kroner for at spille *WoW*. Nogle af dem er villige til at betale rigtige penge for spillets virtuelle valuta og for nogle af de sjældne våben og genstande, man kan finde i spillet. Derfor er der penge at tjene på at stjæle en spillers kontooplysninger og sælge hans virtuelle guld og udstyr. Desuden er metoderne, man bruger til forbrydelsen, nogenlunde de samme, som hvis man ville stjæle netbank-oplysninger. Og selv om tyveriet selvfølgelig også er strafbart, så prøv lige at overbevise det lokale politi om at efterforske tyveriet af en pixeleret magisk elverflitsbue.

11 millioner spiller online-rollespillet *World of Warcraft*. Derfor er der penge i at prøve at stjæle oplysninger om deres konto i spillet. En indbringende forbrydelse med kun en lille risiko for straf.

LÆSER TIP

Ingen www eller .dk

Man kan undvære at skrive "www." og ".dk", når man skriver en hjemmesideadresse i *Internet Explorer*. Det virker dog kun, hvis dit Windows er på dansk. Hvis Windows er på engelsk, kommer der ".com" efter det, du har skrevet. Hvis du fx skriver "komputer" og derefter **Ctrl + Enter**, skriver Windows selv "www.komputer.dk".

Med venlig hilsen
Heidi Rasmussen

LæserTIPS ønskes

Har du et godt tip, så send det til red@komputer.dk. Bringer vi dit tip, får du en præmie. Heidi Rasmussen fik et smart USB-pc-headset fra Plantronics.

SOFTWARE

Videooptag Skrivebordet

? *Til eleverne i min gymnasieklasse vil jeg konstruere nogle instruktionsvideoer, som fx viser, hvordan man laver den rette formatering i Word. Hvad skal jeg gøre?*

! Du skal bruge det lille smarte program *CamStudio*, som du finder på CD 8. Det kan optage alt, hvad der sker på Skrivebordet, og er oven i købet nemt at bruge.

NB! *CamStudio* har problemer med at optage lyd i *Windows Vista*, men der er en ny version på vej, lover producenten.

LIGGER PÅ CD 8

CamStudio ligger under Aktuelle programmer

Optag alt

CamStudio er et program, der kan optage alt, hvad der foregår i et program eller på din computers Skrivebord.

1 Åbn programmet, klik på **Region**, og vælg **Region** 1.

2 Gå i **Options** 2, og marker **Record audio from speakers** 3.

3 Klik på den store røde optageknap 4.

4 Vælg området af Skrivebordet, som skal optages, ved at holde venstre museknap nede og trække markøren skråt ned mod højre 5. Så snart du slipper museknappen, begynder *CamStudio* at optage.

5 Klik på **Stop** 6, når optagelsen er i kassen.

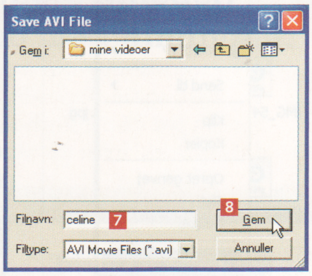

6 Herefter bliver du bedt om at give optagelsen et navn 7 og gemme den 8.

INTERNET EXPLORER 7

Fastlåste tekststørrelser

? *Jeg kan ikke ændre tekststørrelsen i Internet Explorer 7, når jeg fx klikker for at få større tekst under* **vis > tekststørrelse**. *Størrelsen ændres ikke, uanset hvad jeg vælger. Hvad kan jeg gøre?*

! Det skyldes, at de hjemmesider, du ønsker at ændre tekststørrelsen på, har valgt at bruge en fast størrelse – det er noget, hjemmesidens ejer selv kan vælge for at få sidens opsætning til at tage sig bedst ud. Men man kan heldigvis vælge at tilsidesætte deres valg. Det kan dog resultere i, at ting står forkert placeret på siden.

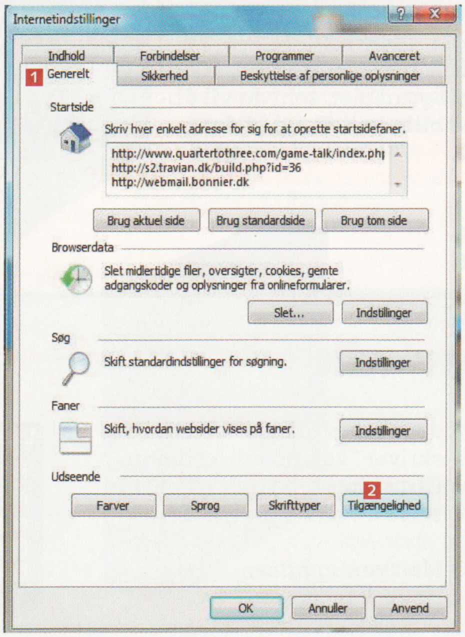

1 Klik på **Funktioner** og **Internetindstillinger** (**Alt** får menupunkterne frem i *IE 7*, hvis de ikke er der). Vælg fanebladet **Generelt** 1, og klik på knappen, der hedder **Tilgængelighed** 2.

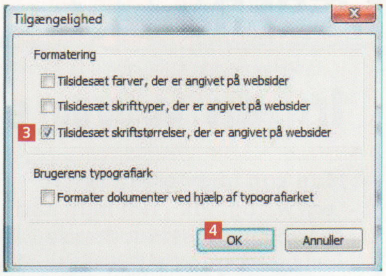

2 Sæt så flueben i **Tilsidesæt skriftstørrelser, der er angivet på websider** 3. Klik dernæst på **OK** 4 og en gang til.

WINDOWS MAIL

Kan ikke sende mails

? *Efter at have skiftet bredbåndsudbyder til Cybercity kan jeg ikke længere sende e-mails. Jeg kan dog godt modtage dem. Kan I hjælpe?*

! Når man skifter bredbåndsudbyder, skal SMTP-serveren i kontoindstillingerne ændres til den nye udbyders SMTP-server, inden man igen kan sende e-mails. Du finder adressen på den nye SMTP-server sammen med oplysningerne om brugernavn og adgangskode i det brev, som du har modtaget i forbindelse med skiftet til den nye udbyder.

Sådan gør du:

1 Åbn *Windows Mail*, klik på **Funktioner** 1 og **Konti…** 2.

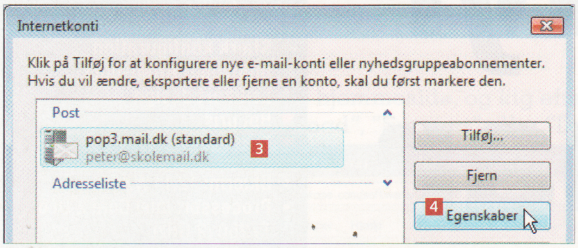

2 Marker din e-mail-konto 3, og gå i **Egenskaber** 4.

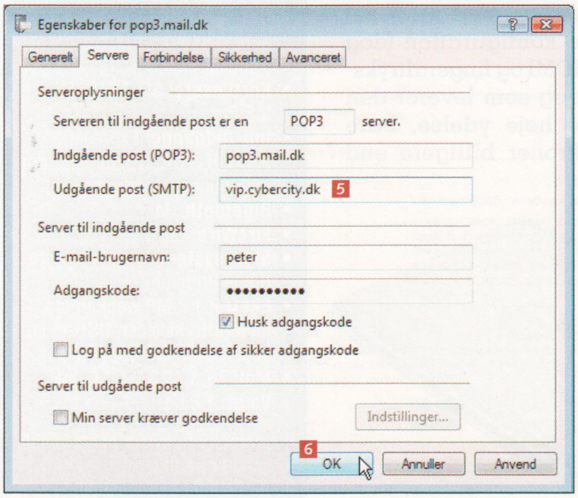

3 Skriv adressen på den nye SMTP-server 5, og klik på **OK** 6. Afslut med **Luk** i næste billede.

BREVE FRA LÆSERNE

Hvorfor skriver I aldrig om spil?

Jeg ved godt, at alle de nye spilkonsoller fylder godt i landskabet, men vi er nogle, der stadig spiller på pc'en. Kunne I ikke skrive lidt mere om nye spil på vej og den slags?

Jan Feltheim

Svar:
Komputer for alle prøver at være et blad for alle. Men vi har mange læsere, og de vil langtfra alle have det samme, så derfor undersøger vi ofte, hvilke artikler der er mest populære, og hvilke der ikke er. Og mens vores læsere generelt er glade for hele bladet, så er artikler om spil blandt de mindst populære. Så lange artikler om pc-spil må du nok til spilbladene efter. Vi har dog stadig en side med nye spilanmeldelser i de fleste numre og følger udviklingen i vores nyheder.

Red.

Dårlig folde-ud-dokumentation!

Jeg har forsøgt at hjælpe tre ældre, der har købt en af de opreklamerede bærbare pc'er. Jeg må som rimelig god efter 40 år i det, der engang hed edb-branchen, undre mig meget over, at de meget store producenter ikke har mere respekt for deres produkt og den medfølgende software. Tænk at instruktionerne skal læses på en stor, uhåndterlig og billigt trykt folde-ud-side. Jeg troede faktisk, at den slags var tip-top og ikke bare en dobbelt folde-ud-side, der i bedste fald viser noget om, hvordan man tænder og slukker for sin pc.

Må jeg hermed bede om, at I som et førende blad nedsætter en gruppe af jeres abonnenter, der kunne være med til at bedømme leverandørernes dokumentation.

Med venlig hilsen
Ernst Sauer

Svar:
Tak for din mail med god inspiration til en artikel i bladet om den ofte mangelfulde dokumentation, der følger med nye pc'er. Vi vil gå videre med den idé i næste nummer.

Samtidig beder jeg også vores test-eksperter om generelt at være mere opmærksomme på denne side af sagen ved vores bedømmelser af nye maskiner. Det er jo absolut relevant for de fleste almindelige forbrugere, herunder de ældre.

Leif Jonasson, chefredaktør.

LÆSERUNDERSØGELSE

Har du Windows Vista?

Ja	46 %
Nej	48 %
Nej, men vil gerne	5 %
Ved ikke	1 %

Skriv til REDAKTIONEN
Har du en kommentar til indholdet i Komputer for alle, så send den til red@komputer.dk. Vi bringer et udvalg af de e-mails, vi modtager, her på siden.
OBS: Tekniske spørgsmål skal stilles til SPØRG OS SERVICE på www.komputer.dk

MSI PR200-015NE CRYSTAL EDITION

MSI PR200-015NE: Webkameraet og mikrofonen i toppen gør det nemt at arrangere videosamtaler.

Lidt for dyr minibærbar

Computerproducenten MSI er hoppet med på den tendens, at de bærbare computere skal være mindre og lettere. De har lanceret modellen *PR200-015NE*, der er så lille, flad og let, at den er lige til at have med sig i attachemappen.

Konfigurationen har næsten alle de moderne funktioner, som man kan ønske sig, og den bærbare understøtter de nyeste netværksstandarder og Bluetooth og har sågar en HDMI-port, så den kan sluttes direkte til et HD-fjernsyn. Harddisken er tilpas stor, og hukommelsen er på tilfredsstillende 2 GB. Alt i alt gør det, at den bærbare sagtens kan afvikle alle slags kontorprogrammer og *Windows Vistas* flotte funktioner (bl.a. mediecentret) hurtigt og flydende. Det eneste, den ikke kan, er at spille de allermest grafikkrævende 3D-spil.

Kvaliteten er generelt høj, og bortset fra at tastaturet giver sig lidt rigeligt, når man taster, føles *PR200* egentlig som en solid partner. Der er også et par gode ekstrafunktioner i form af det lille webkamera, som sidder oven over skærmen, og en fingeraftrykslæser, som sidder nede under musepladen. Det største problem er prisen. For nylig testede vi *Acer Aspire 2920-302G25MN*, som også er en minibærbar med stort set samme konfiguration (dog uden HDMI og fingeraftrykslæser), og som leverer den samme høje ydelse, bare 1.000 kroner billigere end MSI'en.

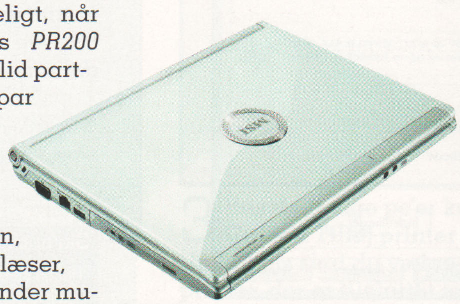

MSI'en er en af de mindste og tyndeste bærbare, vi har testet.

MSI PR200-015NE Crystal Edition

0 1 2 3 4 **5** 6 7 8 9 10

En lækker minibærbar, men stort set samme konfiguration og ydelse fås bare billigere.

- ▲ **Stærk konfiguration**
- ▲ **Indbygget HDMI-port**
- ▲ **Lækkert design**
- ▼ **Høj pris**
- ▼ **Tastaturet giver efter**

- **Skærm:** 12,1" WXGA
- **Processor:** Intel Core 2 Duo T7250 (2 GHz)
- **Grafikkort:** Integreret GM965
- **Hukommelse:** 2 GB DDR2
- **Harddisk:** 250 GB
- **Optisk drev:** Dvd-brænder
- **Netværk:** 10/100/1000 kabelnetværk, 802.11a/b/g/n trådløst
- **Kortlæsere:** SD, MMC, MS, MS Pro
- **Ind-/udgange:** ExpressCard, 3 x USB, VGA, lyd ud, mikrofon ind, modem, netværk, HDMI
- **Bluetooth:** Ja
- **FireWire:** Nej
- **Styresystem:** Windows Vista Home Premium
- **Ekstra:** 1,3 MP webkamera, fingeraftrykslæser, USB-mus, lædercover, batterioplader
- **Mål:** 30,3 x 23,2 x 1,6 cm
- **Vægt:** 1,8 kg

Rosenmeier henviser til nærmeste forhandler på tlf.: 96 32 80 00

www.msi.com.tw

Pris: 9.029 kr.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Produkterne i vores test får en karakter mellem 0 og 10, hvor 5 er middel og 10 er bedst. Karakteren 10 gives kun i meget sjældne tilfælde for det perfekte produkt. Karakteren 5 gives til det gennemsnitlige, men velfungerende produkt.

TESTREDAKTØR

Morten S. Østergaard

TESTPANEL

Erik Christensen

Anders Daugaard

De angivne priser er indsamlet lige før bladets deadline. Der er tale om realistiske priser fundet via prisdatabaser som www.edbpriser.dk, www.pricerunner.dk og www.gate2prices.dk.

DANE-ELEC POKER MATE USB DRIVE 1 GB

Sjov USB-jeton

Det vil nok være en ret dårlig idé at tage Dane-Elecs nye USB-nøgle med på kasino, for den kunne snildt blive væk imellem alle de andre jetoner.

Selve USB-nøglen må betegnes som lillebitte. Resten af jetonen udgør bare proppen, som beskytter nøglen og dens ellers blottede stik. Når det kommer til overførselshastighed er *Poker Mate* ret sløv. Vi målte skrivehastigheden til sølle 3,5 megabytes i sekundet (under halvt så hurtigt som gennemsnittet) og læsehastigheden til mere acceptable 14 megabytes i sekundet.

Poker Mate: Proppen til den lille USB-nøgle er fire centimeter i diameter.

Dane-Elec Poker Mate USB Drive

0 1 2 3 4 5 6 7 **8** 9 10

En sjov og pudsigt designet USB-nøgle til en rimelig pris, men den er lidt sløv i optrækket.

- ▲ Solid
- ▲ Lille
- ▼ Langsom

Poker Mate kan købes hos www.multimediaworld.dk

www.dane-elec.dk

Pris: 129 kr.

SAMSUNG 2232BW

God ergonomi og enkelt design

Samsung 2232BW: Den runde fod er stabil, og den specielle sammenkobling mellem skærm og fod virker fortrinligt.

2 0 0 8 KOMPUTER FOR ALLE ANBEFALER

Samsung er efterhånden blevet kendt for deres tv, der er kendetegnet ved et særpræget og let genkendeligt design, der har givet det koreanske firma ganske god succes på tv-markedet.

Det samme design er også begyndt at dukke op i Samsungs fladskærme til pc'er, og *2232BW* er et rigtig godt eksempel.

Det gode ved designet er, at det er simpelt; der er ingen store knapper på forsiden – de er placeret under skærmen med nogle små mærker på fronten. Desværre er mærkerne ret små, og man skal have et godt syn for overhovedet at se, hvad der står.

Til gengæld er menuen glimrende og let overskuelig, og autoindstillingerne der selv konfigurerer skærmen, er ganske glimrende.

Bag på skærmen er der både DVI- og VGA-indgange, så der burde være rigelige muligheder for at tilslutte skærmen, ligegyldigt hvilket grafikkort din computer er udstyret med.

Skærmens lave responstid på 2 ms betyder, at den er velegnet til computerspil og actionfilm, og vi oplevede da heller ikke på noget tidspunkt nogen form for forsinkelse eller hakken i billedet. Kontrasten er fornuftig, og den sorte ser faktisk sort ud.

Skærmen er monteret ved hjælp af en kugle, der sættes ned i foden. På den måde kan man stort set placere skærmen, præcis som man vil have den. Det er rigtig smart og gør, at det er meget lettere at sidde rigtigt foran skærmen og stadig have et perfekt billede.

Samsung 2232BW

0 1 2 3 4 5 6 7 **8** 9 10

2232BW er en rigtig god skærm, og til en pris under 2.000 kroner bliver det ikke meget bedre.

- ▲ God billedkvalitet
- ▲ Fin pris
- ▲ God ergonomi
- ▲ DVI og VGA
- ▼ Små knapper

Samsung oplyser nærmeste forhandler på tlf.: 70 70 19 70

www.samsung.dk

Pris: 1.996 kr.

KASPERSKY INTERNET SECURITY 7.0

Effektiv sikkerhedspakke

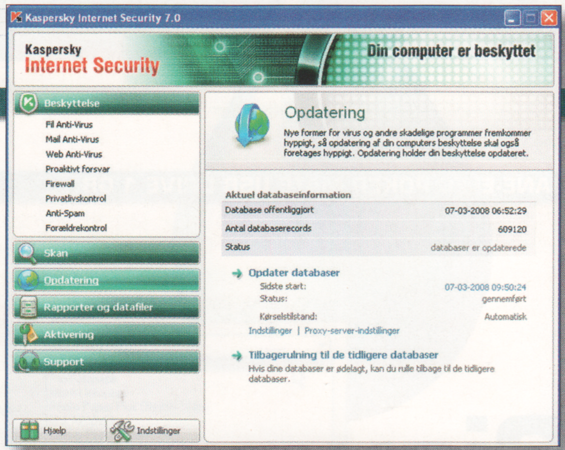

Kaspersky Internet Security 7.0: Virusdatabasen opdateres flere gange dagligt, og man føler sig både sikker og i gode hænder.

Kaspersky Internet Security 7.0 yder effektiv beskyttelse mod trusler fra internettet. Og bortset fra at programmet sløvede pc'en helt ned under scanning af harddisken, mærkede vi faktisk ikke meget til det. Eneste minus er prisen på 499 kroner, som er for høj, i betragtning af at man kun må installere programmet på én pc.

Programmet beskytter bl.a. mod virus, spyware, spam, identitetstyveri og hackerangreb og opdagede prompte alle de trusler, som vi udsatte det for. Så snart en virus prøver at trænge ind i pc'en, giver programmet et sønderrivende skrig i højttalerne og viser et vindue med en advarsel.

Spamfilteret og e-mail-beskyttelsen virker også godt. Så snart en e-mail modtages, åbner et vindue, hvor man kan bestemme, om den skal slettes, før den overhovedet lander i indbakken. På den måde sikrer man sig, at de åbenlyse reklamer/skadelige e-mails ikke slipper igennem til systemet.

Under scanning af pc'en kunne vi stort set ikke bruge den imens. Det værste var dog, at programmet var flere timer om det – sløvt. Kasperskys brugerflade er dansk og nem at arbejde med. Man kan stort set bare installere programmet og lade det finde ud af resten selv, men de interesserede kan vælge at indstille hver enkelt del manuelt.

Kaspersky Internet Security 7.0

0 1 2 3 4 5 6 **7** 8 9 10

Yder effektiv beskyttelse mod internettets farer, men prisen er lige i overkanten.

- ▲ **Effektiv virusbeskyttelse**
- ▲ **Taler dansk**
- ▲ **Mange indstillinger**
- ▲ **Daglige opdateringer**
- ▼ **Høj pris**

Programmet kan købes på producentens hjemmeside **www.kaspersky.dk**

Pris: 499 kr.

PLEXTOR EXTERNAL MEDIA PLAYER PX-MPE500U

Ekstern medieharddisk

Plextor PX-MPE500U er både lagerplads og underholdningscentral samlet i én og samme eksterne harddisk. Den har masser af tilslutningsmuligheder og viser og afspiller billeder, musik og video direkte på fjernsynet – og den er oven i købet god til det! Harddisken har en kapacitet på 500 gigabytes og kan afspille et hav af forskellige filformater, deriblandt VOB-filer fra dvd'er. Det betyder, at de, der er bange for at ridse deres dvd'er, kan lægge en kopi ind på harddisken og afspille den derfra.

Man kan både vælge undertekster og springe rundt imellem kapitlerne, kort sagt virker denne funktion ligesom en almindelig dvd-afspiller. Når harddisken er tilsluttet fjernsynet, kan man navigere imellem mapperne og filerne med den medfølgende fjernbetjening og vælge, hvad man vil se eller høre. Eneste irritationsmoment er, at den er en anelse sløv til at skifte mellem billeder og sange.

Billedkvaliteten under videoafspilning afhænger selvfølgelig af, hvor god kvaliteten er på de videofiler, den viser. Men som udgangspunkt kan harddisken levere en kvalitet, der er lige så høj som dvd-afspilleren. Og den kan endda opskalere billedkvaliteten til HD-opløsningen 720p.

PX-MPE500U er halvdyr og larmende, og hvis man ikke vil bruge den som mediecentral sammen med fjernsynet, findes der billigere, hurtigere og mere diskrete alternativer.

PX-MPE500U kan afspille mediefilerne direkte på fjernsynet og betjenes med den medfølgende fjernbetjening.

Plextor External Media Player

0 1 2 3 4 5 6 7 **8** 9 10

En brugervenlig og nem ekstern medieharddisk, som er lige til at slutte til fjernsynet og bruge.

- ▲ **Understøtter mange filformater**
- ▲ **Nem at betjene**
- ▲ **Medfølgende fjernbetjening**
- ▲ **Mange tilslutningsmuligheder**
- ▼ **Støjer en smule**

- **Kapacitet:** 500 GB
- **Pc-tilslutning:** USB 2.0
- **A/v-tilslutninger:** Composite, komponent, scart, S/PDIF (coax)
- **Understøttede formater:** MPEG-1, MPEG-2, DivX, Xvid, MP3, WAV, JPEG, VOB
- **Skrivehastighed:** ca. 13 MB/s
- **Læsehastighed:** ca. 20,5 MB/s
- **Mål:** 19,6 x 6,1 x 12,2 cm
- **Vægt:** 0,9 kg

Actebis henviser til nærmeste forhandler på tlf.: 43 55 88 88

www.plextor.com

Pris: 1.399 kr.

ALTEC LANSING INMOTION SOUNDBLADE IMT525

Musikmobilens gode partner

Altec Lansings flade, firkantede bordhøjttaler kan afspille musikken fra mobilen og er en god partner til de mobiltelefoner, der understøtter den trådløse standard Bluetooth stereo (A2DP).

Så snart højttaleren er parret med mobilen, er den klar til brug.

Øverst sidder seks små knapper, som bruges til at fjernbetjene mobilens musikafspiller med, og man kan bl.a. starte, stoppe, pause eller spole frem og tilbage imellem sangene, som ligger gemt i mobilens hukommelse.

Og hvis der skulle være nogen, der ringer, mens man sidder ved skrivebordet og hører musik, skruer højttaleren automatisk ned. Højttaleren har også en lille mikrofon indbygget, så den kan bruges til håndfri samtaler. Det virkede rigtig godt i testen, selv om der blev klaget en lille smule over susen i modtagerens ende.

Lydkvaliteten er overraskende høj, og selv om højttaleren ikke er en erstatning for stereoanlægget, kan den faktisk spille ret højt, inden den bliver skinger. Størrelsen taget i betragtning er der både en god bas, mellemtone og diskant, som giver et sundt, behageligt og luftigt lydbillede. På bagsiden ved siden strømstikket sidder en lille AUX-indgang, som kan bruges til at tilslutte andre typer afspillere via minijack.

Højttaleren kan dog kun bruges via én tilslutning ad gangen – enten Bluetooth eller minijack.

SoundBlade kan køre på seks AA-batterier eller tilsluttes stikkontakten via den medfølgende strømforsyning.

2008 KOMPUTER FOR ALLE ANBEFALER

Altec Lansing SoundBlade

0 1 2 3 4 5 6 7 8 **9** 10

En smart højttaler, som har en rimelig pris, lyder godt og kan bruges til håndfri samtale.

- ▲ **Nem at betjene**
- ▲ **Lyder godt**
- ▲ **Indbygget mikrofon**
- ▲ **Rimelig pris**
- ▲ **Kan køre på batterier**

- **Mål:** 15,6 x 21,7 x 2,5 cm
- **Vægt:** 717 gram (inkl. batterier)

GS Scandinavia henviser til nærmeste forhandler på tlf.: 45 82 12 60

www.alteclansing.com

Pris: 799 kr.

KENSINGTON CI70 LE WIRELESS MOUSE

Ci70 LE: Det bedste, der er at sige om Kensingtons flade mus, er, at den er nem at have med sig.

En flad fornemmelse

Kensington Ci70 LE er en bærbar mus, der med sine kun tre centimeter i højden er ekstraflad og ikke fylder meget i den bærbare computers taske. Men selv om musen er yderst mobil, holder den desværre ikke Kensingtons ellers så høje kvalitet. På funktionerne har musen to knapper og et rullehjul. Den venstre museknap er en lille smule strammere end den højre, og man skal virkelig arbejde med den, før den bliver lige så løs og behagelig som den højre. Rullehjulet er til gengæld en anelse for slattent i det og knirker under brug. Det værste er dog, at musen til tider mister forbindelsen til modtageren ganske kortvarigt, og det er virkelig irriterende at arbejde med.

Det bedste ved designet er, at USB-modtageren kan klikkes ind på undersiden af musen, for så har man styr på begge enheder.

Kensington Ci70 LE Wireless Mouse

0 1 2 3 **4** 5 6 7 8 9 10

Kensington har lavet meget bedre mobilmus end Ci70 LE og endda til en lavere pris.

- ▲ **Mobilt design**
- ▼ **Lav kvalitet**
- ▼ **Mister sporadisk forbindelsen**

- **Type:** Optisk
- **Tilslutning:** Trådløs USB
- **Knapper:** 3 (inklusive rullehjulet)
- **Opløsning:** 1000 dpi
- **Vægt:** 108 gram
- **Batterier:** 2 x AA (medfølger)
- **Tænd/sluk-knap:** Automatisk
- **Ekstra:** USB-forlængerledning 1,5 m

Novendo henviser til nærmeste forhandler på tlf.: 70 26 66 23

www.kensington.com

Pris: 269 kr.

HP MEDIASMART SERVER EX470

HP MediaSmart Server EX470 er en smart medieserver, som hele familien kan få glæde af.

Fremtidens lagerplads

2 0 0 8
KOMPUTER FOR ALLE ANBEFALER

HP MediaSmart Server EX470 er et rigtig godt bud på fremtidens lagerplads til hjemmenetværket og et glimrende og brugervenligt samlingspunkt for familiens filer.

Uanset om man sidder på det lokale netværk derhjemme eller på en internetforbindelse på den anden side af jordkloden, kan man få fat i filerne, som ligger på *EX470*, og det er blot for at nævne en enkelt af de mange smarte muligheder. *EX470* er en netværksserver med sit helt eget styresystem (*Windows Home Server*) og virker i praksis som en almindelig pc. Når man har installeret det medfølgende *HP MediaSmart Server*-program på hjemme-pc'en, kan man logge ind på *EX470* og administrere den fra et nemt og overskueligt kontrolvindue. Her har man bl.a. mulighed for at få *EX470* til automatisk at sikkerhedskopiere udvalgte drev og mapper fra netværkets tilsluttede pc'er (op til 10 ad gangen). Og man kan også oprette fotoalbum og få serveren til at kopiere musik og afspilningslister fra programmet *iTunes*. Den kan selvfølgelig også streame video og lyd til medieafspillere, som understøtter standarden Universal Plug and Play (UPnP).

Serveren er som udgangspunkt ret brugervenlig, men administrationen foregår på engelsk, og man skal som minimum have mod på at rode med netværk. Har man det, finder man hurtigt ud af, hvordan den fungerer, og vi er specielt imponerede over, hvor nem den er at sætte op til brug på internettet – i modsætning til netværksharddiske, som også kan sættes op til internettet, finder *EX470* selv ud af, hvordan hjemmenetværket er opbygget, og kan automatisk konfigurere routeren. Smart!

EX470 har plads til fire SATA-harddiske og leveres med en på 500 GB. Den understøtter gigabit-netværk, har fire USB-porte og en enkelt eSATA-port, så man også kan tilslutte masser af ekstern lagerplads (vær dog opmærksom på, at den automatisk sletter harddiskene som tilsluttes via USB og eSATA, inden de er klar til brug).

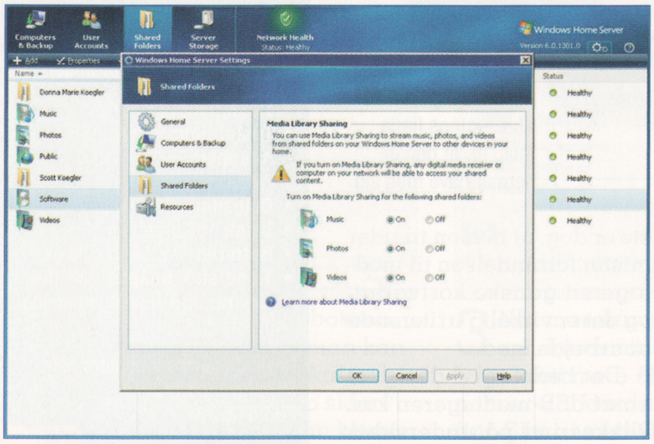

Windows Home Server hedder det smarte nye styresystem, der er installeret på HP MediaSmart Server.

HP MediaSmart Server EX470

0 1 2 3 4 5 6 7 8 **9** 10

Et meget smart lager, som giver masser af muligheder og funktioner. Prisen er dog lidt høj.

- ▲ **Understøtter gigabit-netværk**
- ▲ **Plads til flere harddiske**
- ▲ **Nem at betjene**
- ▲ **Mulighed for at dele filer**
- ▼ **Høj pris**

- **Kapacitet:** 500 GB medfølger
- **Netværk:** 10/100/1000 gigabit kabelnetværk
- **Tilslutninger:** 4 x USB, 1x eSATA
- **Ekstra:** Mulighed for montering af i alt fire SATA-harddiske
- **Mål:** 24,7 x 23,3 x 13,9

HP henviser til nærmeste forhandler på **www.hp.dk**

Pris: **4.799 kr.**

NOKIA N810

Håndholdt internet-pc

Nokia N810: Det tog ikke lang tid at vænne sig til de tætsiddende taster, som gør det ekstranemt at skrive e-mails på rejsen.

Hvis du synes, at det bliver en smule for småt og besværligt at surfe på internettet fra mobiltelefonen, så er den lille håndholdte pc *Nokia N810* et glimrende bud på en løsning. Her får man nemlig en bred og skarp skærm, et fuldt tastatur, og så understøtter den indbyggede browser de nyeste standarder, så hjemmesidernes knapper, videoer, rullemenuer og design fungerer optimalt. Den er nem at betjene og have glæde af, men til prisen henvender *N810* sig primært til den velbeslåede dingenot-entusiast og forretningsmanden på rejsen, og det er ret ærgerligt. *N810* er ikke en mobiltelefon og kan ikke ved egen hjælp gå på det mobile internet. Til gengæld understøtter den Bluetooth og kan parres med en mobil, der så kan fungere som modem. Den understøtter også trådløst netværk og kan logge på hjemmenetværket eller hotspots på caféer, hoteller og lufthavne. *N810* kan bruges til samtale via *Skype*, men det kræver en internetforbindelse. Brugerfladen er virkelig nem at overskue, og browseren, som er baseret på Mozilla, fungerer intet mindre end perfekt. Vi kunne både se online-video og besøge og betjene hjemmesider, som normalt ikke fungerer ordentligt på mobiltelefonbrowsere. Der er også indbygget GPS, så man kan få vist sin position på det præinstallerede kort. Det er også muligt, at slå adresser op på kortet, men hvis man vil bruge *Nokia N810* som vejviser, koster det ekstra. Vores oplevelse med GPS'en var i øvrigt langtfra god. På en skyfri solskinsdag med den håndholdte pc strakt op mod himlen var den omkring 12 minutter om at finde ud af, hvor i verden den befandt sig.

Nokia N810

0 1 2 3 4 5 **6** 7 8 9 10

Nokias håndholdte internet-pc byder på mange gode takter, men prisen er alt for høj.

- ▲ **God brugerflade**
- ▲ **Understøtter trådløst netværk**
- ▲ **Nem at betjene**
- ▼ **Sløv GPS**
- ▼ **Høj pris**

- **Display:** 4,13-tommer (800 x 400 pixels)
- **Hukommelse:** 256 MB
- **Hukommelseskort:** SD, miniSD, microSD, SDHC
- **Tilslutning:** Trådløst netværk 802.11g (UPnP), Bluetooth, USB
- **Styresystem:** OS2008 baseret på Maemo (Linux)
- **Medieformater:** 3GP, AVI, WMV, MP4, H263, H264, MPEG-1/4, RV, MP3, WMA, AAC, AMR, AWB, M4A, MP2, RA, WAV, M3U, PLS, ASX, WAX, WVX, WPL, BMP, GIF, ICI, JPE, JPEG, PNG, TIF, SVG, Tiny, WBMP
- **Mål:** 12,9 x 7,2 x 1,4 cm
- **Vægt:** 226 gram

Nokia henviser til nærmeste forhandler på tlf.: 35 44 42 22

www.nokia.dk

Pris: 3.998 kr.

SLINGBOX PRO

Se tv-kanalerne via internettet

Slingbox Pro: Det eneste, der afslører, at *Slingbox* er tændt, er to små røde dioder i højre side.

Med *Slingbox Pro* kan du streame dine tv-kanaler fra stuen og direkte til en hvilken som helst pc med en internetopkobling. Så går du aldrig mere glip af yndlingsprogrammerne, bare du er ved en pc med internetforbindelse.

Slingbox tilsluttes hjemmenetværket via kabel og tv-modtageren inde i stuen, fx en satellitboks. Den har mange tilslutningsmuligheder og skal bare sættes ind mellem tv-modtageren og tv'et. Der medfølger ingen installations-cd'er, og når *Slingbox* er sat til, kan man hente et lille program, *SlingPlayer*, fra producentens hjemmeside, og det er fra dette program, man logger ind og kan se de tv-programmer, man har til rådighed derhjemme.

Slingbox kan også fjernbetjene tv-modtageren, bl.a. skifte kanaler. Til formålet bruges den medfølgende IR-blaster, som sender et infrarødt signal på vegne af den almindelige fjernbetjening, og som skal klistres fast på tv-modtageren. Inde i *SlingPlayer* kan man så fjernbetjene tv-modtageren. *Slingbox* viser det samme som tv'et inde i stuen – hvis et medlem af husstanden skifter kanal, gør *Slingbox* det også.

Billedkvaliteten er god, når der streames, og med en hurtig bredbåndsforbindelse kører alting flydende. Programmet *SlingPlayer* findes også til lommecomputere, hvor man også kan fjernbetjene og streame fra tv-modtageren.

Slingbox Pro

0 1 2 3 4 5 6 **7** 8 9 10

En nem måde, hvorpå man kan have sine tv-kanaler med sig.

- ▲ **Nem opsætning**
- ▲ **Pæn billedkvalitet**
- ▲ **Kan streame til pc'er og mobiltelefoner**
- ▼ **Intet trådløst netværk**
- ▼ **Menuer kun på engelsk**

- **Tilslutninger:** Antenne, composite (video, stereolyd), S-video, HD (via komponent), netværk, IR-blaster
- **Udgange:** Antenne, composite (video, stereolyd), S-video, HD (via komponent)

Slingbox kan blandt andet købes gennem Viasat. Find forhandler på:

www.slingmedia.com

Pris: 2.250 kr.

MAGIX XTREME PHOTOSTORY ON CD & DVD 7

Lav flotte slideshows

Photostory 7: Slideshowene kan fx peppes op med undertekster.

Med *MAGIX PhotoStory* 7 er det enkelt at lave flotte slideshows. Bare hiv billeder fra pc'ens harddisk ind i programmet, tilsæt lidt effekter, brænd slideshowet på cd eller dvd, og se resultatet på fjernsynet. *PhotoStory* 7 ligner et videoredigeringsprogram med en tidslinje, hvor man placerer de billeder, som skal med i slideshowet. Når billederne er placeret på tidslinjen, kan man flytte rundt på dem, lave glidende overgange og lege med kamerabevægelser. Man kan faktisk også tilføje videoklip og musik. Hvis man ikke er til de kreative udfoldelser, kan programmet selv oprette slideshows. Bare vælg billeder, klik på "1-Click"-knappen, og vælg så mellem en masse forskellige stilarter. Når man er tilfreds med sit slideshow, afsluttes seancen med et klik på "Burn"-knappen, og her kan man så oprette menuen og brænde resultatet på cd eller dvd. Selv om programmet kun findes på engelsk og svensk, er det nemt at forstå og overskue, for brugerfladens opbygning er simpel. Det værste ved programmet er, at installationen ikke bare begrænser sig til *PhotoStory* 7, men samtidig installerer andre irrelevante MAGIX-produkter.

MAGIX Xtreme PhotoStory

0 1 2 3 4 5 6 7 **8** 9 10

MAGIX PhotoStory 7 gør det nemt at være kreativ og giver mulighed for spændende slideshows.

- ▲ Nemt at finde ud af
- ▲ Mange effekter
- ▲ Kamerabevægelser
- ▲ Rimelig pris
- ▼ Installerer MAGIX-produkter

Boston Distribution henviser til nærmeste forhandler på tlf.: 48 10 48 10

www.magix.com

Pris: 338 kr.

COPILOT LIVE 7 BLUETOOTH SATELLITE NAVIGATOR KIT FOR WINDOWS MOBILE PHONE & PDAS

Smart GPS-løsning til mobilen

CoPilot Live 7 er en alsidig og smart GPS-løsning, som måske endda virker med den smartphone eller PDA, du allerede har liggende i lommen. Denne udgave af *CoPilot* er beregnet til brug med styresystemet *Windows Mobile*, og der findes to varianter: en softwarepakke med og uden en GPS-modtager, hvor førstnævnte er den udgave, vi tester sammen med en PDA.

Allerførst skal navigationsprogrammet installeres. Programmet ligger allerede gemt på et microSD-kort (der medfølger omformere til mini-SD og SD), og så snart kortet var på plads i PDA'en, startede installationen automatisk. Derefter skulle GPS'en parres med PDA'en via Bluetooth, hvilket var en smal sag takket være den pædagogiske vejledning, og så var PDA'en klar til at vise vej.

Programmet virker som de fleste almindelige forrude-GPS'er med en overskuelig brugerflade, hvor man nemt kan indtaste sin destination. Der er også masser af forindstillede destinationer, hvor man med få tryk på skærmen fx kan blive ført hen til nærmeste tankstation.

Desuden er der også en række smarte funktioner, som "Live", hvor man bl.a. kan sende invitationer ud til vennerne og vise, hvor man befinder sig. Live-funktionen kan også bruges til sporing, så man kan se, hvor GPS'en har befundet sig.

CoPilot Live 7 virker kun med håndholdte enheder (smartphones og PDA'er), som kører med styresystemet *Windows Mobile*. Men ifølge producenten vil det også komme til at understøtte styresystemet *Symbian*, som bl.a. bruges på et bredt udvalg af mobiltelefoner. Hvis du vil vide, om programmet kan køre på din mobil eller PDA, kan du gå på producentens hjemmeside og se en liste over kompatible enheder.

CoPilot Live 7 er en nem GPS-løsning, som virker med mange forskellige PDA'er og smartphones.

CoPilot Live 7 Navigator Kit

0 1 2 3 4 5 6 7 8 **9** 10

En god GPS-løsning til dem, der har en af de understøttede PDA'er eller telefoner.

- ▲ Nem installation
- ▲ God vejledning
- ▲ Overskuelig brugerflade
- ▲ Virker med mange enheder
- ▲ Mange smarte funktioner

CoPilot Live 7 kan købes hos Telekæden/Teleringen

www.alk.com

Pris: 1.499 kr.

JACK KEANE

Underholdende piratevntyr

Jack Keane har en fin tegnefilmstil hele vejen igennem.

Jack Keane er en god gammeldags pirathistorie. Titelpersonen i spillet er en initiativrig ung mand med eget skib, som han sejler rundt med i 1800-tallets Indiske Ocean.

Her bliver han hyret til at transportere en britisk agent til den skumle ø Tooth Island, hvorefter spillets forviklinger tager fart.

En galning truer nemlig med at ødelægge teproduktionen i området, hvilket selvfølgelig er helt uacceptabelt for de teelskende briter, som for alt i verden vil sætte en stopper for de lyssky planer.

Jack Keane bliver viklet ind i historien, og man skal nu styre ham helskindet gennem spillets mange faretruende situationer ved hjælp af musen og sin sunde fornuft.

Styringen er traditionel for denne type spil. Typisk skal man samle en masse ting sammen og så bruge dem i bestemte opgaver senere i spillet. Nogle af opgaverne kan være temmelig kringlede, så det kræver, at man prøver sig lidt frem.

Man bliver også involveret i en del samtaler med andre figurer i spillet, hvor man så skal vælge mellem en håndfuld forskellige svar på deres spørgsmål. Samtalerne kan godt virke lidt langtrukne, og man bliver hurtigt træt af dem.

Spillets stil og historie læner sig op ad den klassiske gamle spilserie Monkey Island, som var meget populær i 90'erne. Det gør dog ikke så meget, da *Monkey Island* var ekstremt vellykket, men indimellem kan man synes, at der måske er lånt lidt for mange ideer fra forbilledet.

Jack Keane er hele vejen igennem holdt i en sjov tegnefilmstil. Grafikken er meget flot, og man lever sig virkelig ind i den nogle gange lidt fjollede historie.

Spillet kræver, at man er god til engelsk, da der ellers er en del samtaler mellem figurerne, som man ikke vil forstå.

Jack Keane

0 1 2 3 4 5 6 **7** 8 9 10

Superflot grafik, god styring og en sjov multiplayerdel, men installationen drillede.

- ▲ Flot tegnefilmgrafik
- ▲ Underholdende
- ▲ Gode opgaver
- ▼ Lidt for mange "lånte" ideer
- ▼ Alt er på engelsk

Spillet kan købes hos de fleste spilforhandlere.

www.jackkeane.com

Pris: 286 kr.

THE SPIDERWICK CHRONICLES

Kedelig Harry Potter-kopi

The Spiderwick Chronicles minder indimellem lige lovlig meget om Harry Potter.

The Spiderwick Chronicles er et spil, der er baseret på en film, der er baseret på en bog. Og bogen, som det hele startede med, er særdeles inspireret af Harry Potter-bøgerne. Det er således ikke et synderligt originalt spil, vi har med at gøre her.

Som de fleste spilmatiseringer af film, så er der ikke gjort så meget ud af *Spiderwick Chronicles*. Det er et simpelt spil uden de store udfordringer.

Du styrer de tre børn, Molly, Jared og Simon, der må kæmpe mod den onde Mulgarath. De skal skiftevis kæmpe mod monstre og indsamle forskellige objekter for at stå med den endelige sejr. Kampsekvenserne er noget af det bedste i spillet. Der er fuld fart over feltet og modstanderne er både sjove og lidt uhyggelige på samme tid.

Grafikken i spillet er middelmådig, mens lyden og musikken lever fint op til, hvad man kan forvente af genren. Selve spillet er dog alt for nemt og hurtigt at kæmpe sig igennem. Det, der tager mest tid undervejs, er at slå op i den indbyggede guidebog for at finde ud af, hvad næste opgave er.

The Spiderwick Chronicles

0 1 2 3 4 **5** 6 7 8 9 10

Lidt kedeligt og alt for nemt. Kan kun anbefales til fans af bøgerne og filmen bag spillet.

- ▲ Vellykket lyd
- ▲ Gode kampsekvenser
- ▼ Middelmådig grafik
- ▼ Alt for nemt
- ▼ Uoriginalt

Spillet kan købes hos de fleste spilforhandlere.

www.spiderwickgame.com

Pris: 219 kr.

KOMPLETT.DK™

NORDENS STØRSTE NETBUTIK

NETBUTIK: **WWW.KOMPLETT.DK** E-MAIL: **KOMPLETT@KOMPLETT.DK** TLF: **70 70 19 19**

NYD MUSIK TRÅDLØST!

2.795,-

LOGITECH SQUEEZEBOX DUET

Lækker netværksafspiller udført i sort højglans. Nyd internet-radioen trådløst, i din stue eller hvor det nu passer dig, ved hjælp af den nye Squeezebox fra logitech.

Varenr: 345983

KOSS PORTAPRO HEADSET

Godt gedigent headset fra Koss. Koss Headset PortaPro giver god lyd til en endnu bedre pris, kommer med begrænset livstidsgaranti.

199,- **Varenr:** 123337

WESTERN DIGITAL MY BOOK, 750GB

Ekstra plads til en gnidningsfri videoredigering eller ønsker du lidt ekstra plads til din musik, spil og film. Er denne et godt køb.

1.499,- **Varenr:** 337192

INFOCUS PROJEKTOR X7

Projektoren der er perfekt til fremvisning af powerpoint shows i virksomheden eller derhjemme til en sjov familiefest.

3.499,- **Varenr:** 343194

ASUS F8SP 14" WXGA+

Vild Gamer Bærbar! Med et HD 3650 1GB grafikkort, 250GB HD og Bluetooth. Leveres med bæretaske og optisk mus.

10.999,- **Varenr:** 347699

Windows Vista Home Premium

KOMPLETT GAMER i02

Gamer med P35 bundkort, en Intel Core 2 Duo processor, 2048MB RAM, 250GB HD og ikke mindst et kraftigt GeForce 9600.

5.995,- www.komplett.dk/pc

SAMSUNG 22" LCD

Syncmaster 226CW med Gloss skærm viser farver i 24-bit i opløsninger op til 1680x1050px og har en lynhurtig responstid på 2ms.

2.699,- **Varenr:** 342870

KOMPLETT.DK - **sikker handel** - **hurtig levering** - **bredt sortiment** - **varen er på lager**

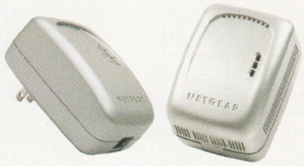

NETGEAR

NETGEAR 54 MBPS WALL-PLUG

Mangler du lidt rækkevidde i hjemmenetværket? Så er denne simple løsning fra NETGEAR perfekt til dig. Slut til og gå i gang!

899,- Varenr: 325229

iomega

IOMEGA REV 70GB

Perfekt til en mere sikker, en smartere og bedre backup. Denne disk er 70GB stor og overfører med helt op til 30 MB/s.

499,- Varenr: 324805

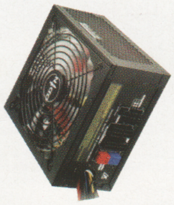

GIGABYTE TECHNOLOGY

GIGABYTE 550W STRØMFORSYNING

En kraftig strømforsyning fra Gigabyte. Denne model er modulært opbygget og giver dig muligheden for at fravælge dig de kabler du ikke ønsker.

999,- Varenr: 338690

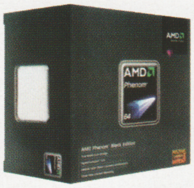

AMD PHENOM 9850

Stærk processor til entusiasten der sigter efter den gode pris. Denne Phenom 9850 Black Edition giver hele 2.5GHz.

1.499,- Varenr: 348530

D-Link

D-LINK DIR-615

Denne N-Router er den ideelle løsning til førstegangs hjemmebrugere, der gerne vil udnytte fordelene ved netværk med høj hastighed.

450,- Varenr: 340639

Shuttle

SHUTTLE SN68PTG6 DELUXE

Deluxe Barebone der passer perfekt inde i stuen med et nVIDIA GeForce7050PV AM2, fingeraftrykslæser og 7.1 surrondkanal.

2.899,- Varenr: 340369

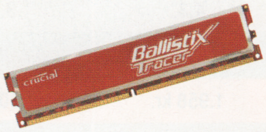

crucial TECHNOLOGY

CRUCIAL TRACER RED

Velpræsterende 2048MB TRACER RED RAM fra Crucial. Gode til gameren der altid er på forkant og har lidt ekstra lir i kabinettet.

419,- Varenr: 347099

SAPPHIRE

SAPPHIRE RADEON HD 3870X2

Dette grafikkort er udstyret med 2GPU'er for ekstra ydelse. Dette 3870X2 er et af de kraftigste grafikkort til prisen.

2.395,- Varenr: 345100

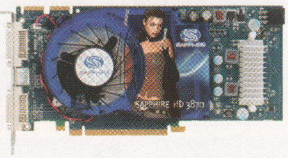

SAPPHIRE

SAPPHIRE RADEON HD 3870

Prisstærkt kort der yder utrolig godt, med sin kerneclock hastighed på 775MHz og en RAMDAC clockhastighed på 400MHz. Understøtter DirectX 10.1.

1.229,- Varenr: 344955

Alle priser er inklusiv moms og opdateres dagligt på www.komplett.dk. Vi tager forbehold for fejl, prisændringer og eventuelle afvigelser. Disse tilbud gælder til og med d. 10 Juni 2008 eller så længe lager haves.

STORTEST

af seks billige GPS'er

Testvinderen fra Sony giver et godt overblik med sin 4,3 tommer store skærm.

Kort og godt

Modelnavn	Garmin 250W	Mio C230	Navigon 2110	ROUTE 66 MAXI	Sony U73T	TomTom One
Hukommelse	SD-kort	SD-kort	SD-kort	SD-kort	Memory Stick	SD-kort
TMC	Nej	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej
Skærm	4,3"	3,5"	3,5"	4,3"	4,3"	3,5"
Forbindelse	USB	USB	USB	USB	USB	USB
Pris	1.498 kr.	1.505 kr.	1.580 kr.	1.763 kr.	1.958 kr.	1.303 kr.
Pris (karakter)	7	7	7	7	6	8 ✓
Ekstra	7	8	7	7	7	9 ✓
Skærm	8	6	7	8	9 ✓	7
Brugervenlighed	7	8 ✓	8 ✓	7	8 ✓	7
Præcision	9 ✓	7	9 ✓	8	9 ✓	8
Samlet karakter	7,8	7,2	7,8	7,5	7,9 ✓	7,8

Foto: Hans Juhl og Theis Thimm Bertelsen. Illustration: Claus Lunau.

TESTREDAKTØR
Morten S. Østergaard

TESTET AF
Erik Christensen

De angivne priser er indsamlet lige før bladets deadline. Der er tale om realistiske priser fundet via prisdatabaser som www.edbpriser.dk, www.pricerunner.dk og www.gate2prices.dk.

Gode GPS'er til discountpriser

Overvejer du at købe en GPS for første gang, eller skal den gamle skiftes ud – og har du ikke lyst til at bruge en mindre formue? Så kan du godt begynde at glæde dig. Vi har testet 6 GPS-modtagere til en pris, hvor alle kan være med.

Det er ikke længe siden, at en god GPS kostede det hvide ud af øjnene. Dengang var et GPS-system i bilen et statussymbol, men sådan er det ikke længere; GPS er i dag en teknologi, som langt de fleste har råd til, og prisen fortsætter sit styrtdyk.

Vi har testet seks af de nye og billigste modeller på markedet – og testen viser, at man faktisk sagtens kan få en rigtig god GPS-modtager for ganske få penge. Faktisk ligger de billigste modeller i testen helt nede omkring 1.300 kroner, og for hver hundrede kroner man bevæger sig opad, får man større skærm og flere funktioner. Feltet i denne test deler sig i to – de enheder, der har widescreen-skærm, og dem, der ikke har. Det er naturligvis et plus, hvis et GPS-anlæg har widescreen-skærm, men det er ikke så afgørende som ved et tv eller en computerskærm, hvor vi skal underholdes og have plads til meget information. På GPS-anlægget er fokus som oftest rettet imod den rute, vi kører på lige nu, og det er sjældent, man kigger langt ud til siden for at kigge på sidegaderne. Derfor kommer widescreen-skærmen bedst til sin ret, hvis producenterne forstår at bruge den ekstra plads rigtigt – for eksempel til at få den del af informationerne om ruten, ankomst, hastighed og så videre, der skal være på skærmen, mens man kører, til at virke mindre generende i forhold til overblikket. En anden ret vigtig funktion, der er at finde på nogle af vores testdeltagere, er TMC – Traffic Message Channel. For blot et par år siden var det en funktion, der slet ikke fandtes på de billige GPS-modeller. Nu er TMC at finde på GPS'er helt ned til omkring 1.500 kroner. TMC giver information om forhindringer på ruten. Systemet kan for eksempel advare om uheld eller kø forude.

Fremover vil vi se flere funktioner finde vej ned i de billige GPS-modtagere – der mangler for eksempel stadig multimediefunktioner i de fleste, og Bluetooth hører også stadig til sjældenhederne. Men er du på jagt efter et godt GPS-system til bilen, behøver du altså ikke længere betale en formue.

SÅDAN TESTEDE VI

Den vigtigste funktion for en GPS er at finde vej. Derfor har vi naturligvis været på en køretur med vores testdeltagere. På turen begyndte vi med at se, hvor lang tid det tog for modtageren at finde den aktuelle position. Derefter prøvede vi, hvor let det var at taste adressen ind, og hvor hurtigt modtageren reagerede på indtastningen. Vi navigerede også rundt i menuen og afprøvede eventuelle multimediefunktioner.

Sidst, men ikke mindst, vurderede vi modtagerens reaktioner, når vi var af sted på ruten – var den fleksibel, når vi ikke gjorde, hvad den bad om i første omgang, og var dens alternative løsninger gode og ikke bare en hurtig U-vending?

Til sidst kiggede vi på muligheder for at opdatere modtageren; findes der hardwareopdateringer som for eksempel Bluetooth, og hvordan foregår softwareopdateringen?

VÆGTNINGEN AF KARAKTERER

For hver af de seks GPS'er har vi givet det enkelte "stykke" af lagkagen en karakter mellem 1 og 10. Karaktererne i de enkelte stykker er herefter blevet vægtet i forhold til de procentsatser, der er vist i lagkagen, og så lagt sammen. Decimalerne er afrundet til nærmeste første decimal.

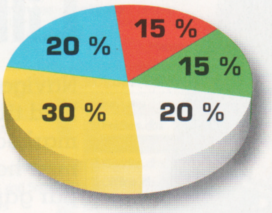

SÅDAN VÆGTER VI

- Pris
- Præcision
- Brugervenlighed
- Skærm
- Ekstra funktioner

Ordliste

GPS: Global Positioning System – er faktisk udviklet til det amerikanske forsvar og består af satellitter i kredsløb om Jorden. Når en GPS-modtager har kontakt til mindst tre af satellitterne, vil den kunne udregne, hvor på kloden den befinder sig.

TMC: Traffic Message Channel er et system, der kan advare om problemer forude på ruten – for eksempel kødannelser eller uheld. Det virker ved hjælp af en radiomodtager indbygget i GPS'en. Der skal en antenne til for at modtage TMC-signalet.

GARMIN NÜVI 250W

Garmin nüvi 250W: Den store, trykfølsomme skærm har en rigtig god følsomhed.

Glimrende skærm

Garmin har med *nüvi 250W* skabt en udmærket GPS. Især den store skærm er af en glimrende standard – navnlig når man tager den lave pris på lidt over 1.500 kroner i betragtning.

Den store skærm giver et godt overblik, når man begiver sig ud på vejen, men softwaren har nogle små problemer. Særlig når man holder i et større kryds, hvor der er flere mulige sving, ville det være nyttigt, hvis softwaren fortalte lidt tydeligere, hvilket sving man faktisk skal tage – for det kan til tider være svært at se på kortet på skærmen.

Flere af konkurrenterne er i stand til at sige "drej svagt til venstre" eller noget i den stil, men *nüvi 250W* insisterer på kun at forholde sig til venstre og højre. Bortset fra det fungerer de fleste funktioner udmærket, og skærmen reagerer fint, når det kommer til præcision i opfattelsen, når man trykker på den. Når man undervejs på turen begår en fejl, er *nüvi*

MIO C230

Mio C230's skærm er nogenlunde – men rammen omkring den får GPS'en til at fylde meget.

God software

På trods af den lave pris, der er udgangspunktet i denne test, forventer vi os faktisk en del af vores testdeltagere.

Mio leverer noget, der i hvert fald i første omgang, virker en smule skrabet. Skærmen er ret lille – i hvert fald i forhold til flere af konkurrenterne.

Når man tænder den, finder man dog ud af, at den er i nogenlunde god kvalitet – dog er betragtningsvinklen ikke helt i top, og GPS'en skal sidde lige foran dig, når du skal se på skærmen. Men når først *Mio C230* er ladet op, viser den sig faktisk fra sin allerbedste side, når den er sat op i bilens forrude.

Den lille størrelse gør, at den er lidt mindre dominerende i bilruden, hvilket er positivt – en GPS er jo ikke det statussymbol, den var engang, og som sådan er det bedst, at den er ganske diskret i bilen. Designet er ikke ligefrem sprælsk – det er faktisk bare en grå kasse. Softwaren er ganske

NAVIGON 2110

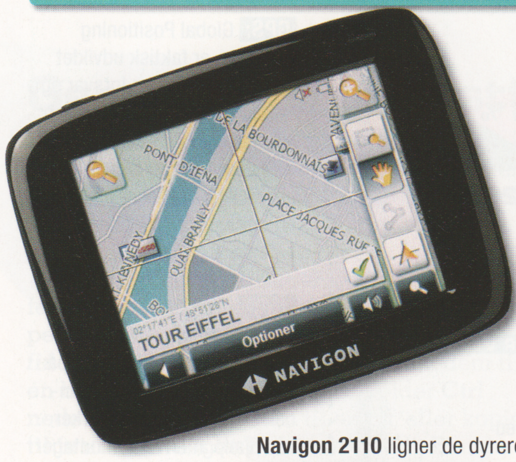

Navigon 2110 ligner de dyrere modeller fra samme firma, men der mangler enkelte funktioner.

Lille og smal skærm

Navigon har fået lidt baghjul i forhold til de andre producenter på markedet for GPS-modtagere, men har faktisk imponeret os et par gange med deres glimrende kvalitet.

Navigon 2110 er ikke nogen undtagelse som sådan, men der er nogle ting, der trækker ned.

I første omgang bliver man ellers glad for, at Navigon har holdt fast i deres sædvanlige design – selv ned i deres billigste model. *2110* er solidt bygget, men vi kunne godt have ønsket os bredformat – især når der faktisk er flere konkurrenter i samme prisklasse, der har en større skærm i bredformat.

Men derudover er *Navigon 2110* altså et veldesignet stykke hardware, der virker robust og velgennemtænkt.

Softwaren er også gennemtænkt, og menusystemet er bedre end de fleste konkurrenters. Her virker det faktisk, som om der er lagt lidt kræfter i at holde ikoner-

USB-indgangen er der – men kablet må du selv sørge for.

250W hurtigere end gennemsnittet til at omregne ruten, og den kommer som regel med en fornuftig løsning. Der er dog enkelte eksempler på, at den, selv om man har valgt "hurtigste" rute, insisterer på at skulle omkring nogle mærkelige sideveje, der i flere tilfælde endda er udstyret med bump og lave fartgrænser. Det virker lidt underligt, men er dog ikke til større gene som sådan. Det er dog en smule irriterende, at Garmin ikke har fundet plads til at tilføje TMC til *250W*. Der skal naturligvis indgås nogle kompromiser, når prisen skal holdes nede omkring de 1.500 kr., men det kunne måske have været muligt at opgradere med TMC senere.

Garmin nüvi 250W

GODT & SKIDT

- ▲ God skærm
- ▲ Hurtig alternativ rute
- ▼ Ingen TMC

7,8

TEKNISKE INFORMATIONER

Skærm:	4,3" widescreen
Kort:	Europa
TMC:	Nej

Garmin oplyser nærmeste forhandler på tlf.: 48 10 50 50
www.garmin.dk

Pris: 1.498 kr.

Tænd/sluk-knappen er stor, orange og til at få øje på.

udmærket på stort set alle måder; det er let at finde rundt i menuerne og den lille GPS reagerer ganske hurtigt – både når man blot klikker rundt, og når en rute skal beregnes. Det eneste, der kan irritere en smule, er, at man kun kan ændre på lydstyrken dybt inde i en menu i stedet for, som på flere af konkurrenterne, direkte fra kortet. Den lille GPS er ganske hurtig til at beregne ruten, og ude på vejen er Mio'en ganske stabil, om end den er ret stædig – og insisterer på, at en U-vending er løsningen på snart sagt alle problemer med at finde den rigtige rute.

Mio skal også have ros for at inkludere TMC i GPS'en, for det er en ganske fornuftig funktion at få med til den pris.

Mio C230

GODT & SKIDT

- ▲ God software
- ▲ Rimelig kvik
- ▼ Lille skærm

7,2

TEKNISKE INFORMATIONER

Skærm:	3,5"
Kort:	Vesteuropa
TMC:	Ja

Mio oplyser nærmeste forhandler på:
www.mio-tech.dk

Pris: 1.505 kr.

Brugerfladen virker professionel og overskuelig.

ne i samme stil. Styresystemet virker simpelt hen mere helstøbt. En anden ting, der trækker op for Navigon, er, at der er TMC – og det endda uden den ellers obligatoriske ledning, der ellers skal bruges. Modtageren til TMC er i *Navigon 2110* bygget direkte ind i ledningen, der også forsyner apparatet med strøm. Det er smart og gennemtænkt, hvilket man faktisk kan sige om *Navigon 2110* som helhed.

Den mangler bare de sidste detaljer, fx en søgefunktion, hvor man ikke skal taste hele adressen ind, og en skærm i bredformat – på den anden side er prisen så lav, at man kan leve med, at der er noget, man må undvære.

Navigon 2110

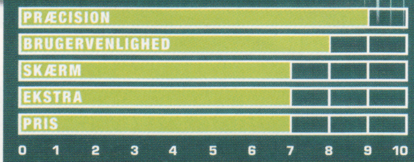

GODT & SKIDT

- ▲ God software
- ▲ TMC i strømkabel
- ▼ Lidt klodset søgefunktion

7,8

TEKNISKE INFORMATIONER

Skærm:	3,5"
Kort:	Europa
TMC:	Ja

Navigon oplyser nærmeste forhandler på tlf.: 70 14 48 39
www.navigon.dk

Pris: 1.580 kr.

ROUTE 66 MAXI

ROUTE 66 MAXI: Den polerede ramme er ikke bare til pynt – den får også *ROUTE 66 MAXI* til at virke rigtig solid.

Fin søgefunktion

ROUTE 66 fremstiller nogle ganske hæderlige GPS'er, og sammenholder man pris og kvalitet, er *ROUTE 66 MAXI* en af testens bedste. Det er meget positivt, at *MAXI* er udstyret med en ret stor skærm – oven i købet i bredformat. Det er mere, end mange af de dyrere konkurrenter kan prale af – og når prisen så endda ligger i den lette ende, så er det faktisk svært ikke at være imponeret, når man tænder *MAXI* og opdager, at skærmen også i tændt tilstand er ganske fortrinlig. Det skæmmer en smule, at den megen skærmplads ikke er udnyttet optimalt. Især fordi alle informationer er placeret i bunden. Vi ville gerne have haft bedre overblik over ruten. Det er ikke et enormt problem, men der findes bare løsninger, der er lidt smartere – som for eksempel på Sonys *U73T*. Til gengæld er det muligt at få forskellige elementer til at være gennemsigtige, så man kan afhjælpe problemet og stadig bevare et

SONY U73T

U73T's tynde ramme gør, at den virker diskret og pæn, når den sidder i bilen.

Dyr – men god

Sony U73T føles rigtig solid, når man tager den op af kassen. Sony har indgået et samarbejde med Navigon, så både software og det kortsystem, der bruges i *U73T*, er det samme som i Navigons modeller, blot med nogle ændringer i udseende og placering af forskellige indstillinger.

Eftersom Navigons software er noget af det mest overskuelige, er det et rigtig godt valg. Sony bruger, ligesom mange af de andre testdeltagere, det chipset, der hedder SiRF III, og præcisionen er ganske glimrende – faktisk bedre end flere af konkurrenterne i mange tilfælde.

U73T er også hurtig til at finde GPS-satellitterne, selv om den ikke er helt på højde med for eksempel ROUTE 66 eller TomTom på lige dette felt.

Skærmen er testens bedste, og selv i fuld sol er det ikke svært at se, hvad der foregår på den store widescreen-skærm. Knapperne

TOMTOM ONE EUROPE V3

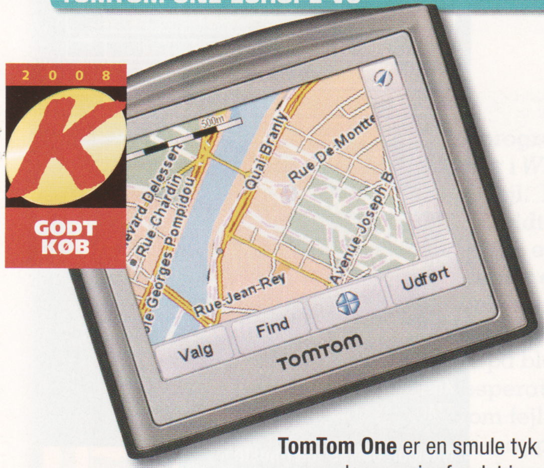

TomTom One er en smule tyk – men den opvejer for det i mange praktiske funktioner og en dejlig lav pris.

Billig og lidt klodset

TomTom er et af de mest højprofilerede mærker inden for GPS-modtagere, og et af deres absolut billigste apparater hedder *TomTom One V3*.

I første omgang virker *TomTom One* en smule mere klodset end konkurrenterne, hvad angår design af både hardware og software. På begge områder bliver den slået af især Navigons enhed, der virker meget mere gennemtænkt. *TomTom One* er væsentligt tykkere end konkurrenterne – med undtagelse af Mio'en. Navigations-knapperne er let overskuelige, men også her kunne TomTom godt bruge en designer – det hele er en smule klodset at se på, og selv om skærmen har samme opløsning som de fleste af konkurrenterne, der har en skærm i 4:3-format, virker både kort og menuer mere klodsede. Til gengæld fungerer det hele ganske fortrinligt. Når man først er ude på vejen, fornemmer man, hvorfor TomTom har godt fat i GPS-forbruger-

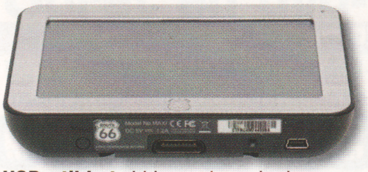

USB-stikket sidder under enheden – det er meget praktisk.

godt overblik. Søgefunktionen fungerer fint. *ROUTE 66 MAXI* kan finde en adresse på blot dele af navnet. Det er en meget brugbar funktion. På vores testtur opfører *MAXI* sig ganske pænt. Den taler med en høj og tydelig stemme, og den er hurtig til at finde alternativer, når vi kører forkert. Den holder kontakt med satellitterne, selv på steder, hvor flere af de andre giver op. Det er muligt at opgradere den for cirka 500 kroner ved hjælp af et sæt tilbehør, der giver håndfri betjening af telefon og i øvrigt indeholder en lysføler, der automatisk slår natvisningen til, når det er mørkt. Opgraderingen er en god idé, der gør, at førstegangskøbere, der finder ud af, at de har brug for mere, kan anskaffe de avancerede funktioner.

ROUTE 66 MAXI

GODT & SKIDT

7,5

- ▲ God skærm
- ▲ Mulighed for opgradering
- ▼ Lidt sløv til at udregne rute

TEKNISKE INFORMATIONER

Skærm: 4,3" widescreen
Kort: Europa
TMC: Nej

ROUTE 66 oplyser nærmeste forhandler på: **www.66.com**

Pris: 1.763 kr.

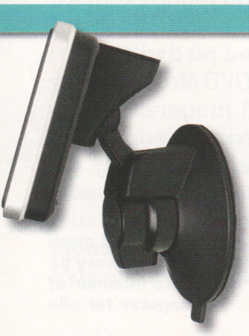

Holderen til *U73T* sidder bedre fast end gennemsnittet.

er godt placeret og lette at trykke på, selv om man en gang imellem skal trykke mere end én gang for at få enheden til at gøre, hvad man beder den om.

Hvis man kører forkert, regner *U73T* hurtigt en ny rute ud. Den er ikke helt så kvik som et par af konkurrenterne, men det er marginaler, der skiller, og *U73T* har heldigvis en tendens til at foreslå andet end blot en U-vending.

U73T har en feature, der er unik for netop den; den kan programmeres til at genkende forskellige bevægelser med en finger hen over skærmen. For eksempel kan man tegne en streg fra venstre mod højre og dermed få systemet til at vise en liste over restauranter eller sætte en rute til den nærmeste. Det er godt tænkt.

Sony U73T

GODT & SKIDT

7,9

- ▲ God skærm
- ▲ TMC
- ▼ Høj pris

TEKNISKE INFORMATIONER

Skærm: 4,3" widescreen
Kort: Europa
TMC: Ja

Sony oplyser nærmeste forhandler på tlf.: 43 45 70 00 **www.sony.dk**

Pris: 1.958 kr.

Højttaleren bagpå har faktisk en overraskende god lydkvalitet.

ne. *TomTom One* er faktisk den hurtigste til at beregne ruten, og den virker også ganske intelligent, når det gælder omregning af ruten, hvis man kører forkert.

TomTom One skiller sig blandt andet ud fra konkurrenterne med den fikse funktion "MapShare". Når enheden er sluttet til computeren, har man mulighed for at hente rettelser, som andre brugere har tilføjet til kortet – fx en vej, der ikke længere er åben. Man kan vælge, om man vil have rettelser indberettet af mange andre brugere, hvilket er ret sikkert – eller bare af nogle stykker, hvilket naturligvis er mindre sikkert. Smart er det i hvert fald.

TomTom One Europe V3

GODT & SKIDT

7,8

- ▲ Smart kortdeling
- ▲ Præcis
- ▼ Kort og menuer virker klodsede

TEKNISKE INFORMATIONER

Skærm: 3,5"
Kort: Europa
TMC: Nej

TomTom oplyser nærmeste forhandler på: **www.tomtom.dk**

Pris: 1.303 kr.

PÅ CD'en

INDHOLD PÅ CD 8■2008

Aktuelle programmer – omtalt i bladet

Adobe Reader .... Læs og udskriv PDF-filer
CamStudio .... Optag aktiviteter på Skrivebordet
CutePDF Writer .... Gem ethvert dokument som PDF
FileZilla Server .... Sådan får du en FTP-server
HP Smart Web Printing ...... Styr på udskrift fra browsere
IDump .... Flyt musik fra iPod til pc
InkSaver .... En nem måde at spare på blækket
JPEGCrops .... Sådan beskærer du dine billeder
SpaceTime 3D .... Søgeresultater i flot 3D-visning
Ulead DVD MovieFactory 6 ... Supernemt at lave flotte dvd-film
Unlocker .... Slip af med låste filer
VistaBootPRO .... Skift mellem Windows XP og Vista

Sikkerhedscentret

Ad-Aware 2007 .... Få has på reklameprogrammer
Avast! Antivirus .... Væk med virus på din pc
AVG Anti-Spyware .... Slip af med spionprogrammer
Netcraft Toolbar .... Afsløring af phishing-hjemmesider
LinkScanner .... Beskyt dig mod farlige hjemmesider
Tjek dit kodeord .... Er din adgangskode sikker nok?
SPAMfighter .... Hold overflødige mails på afstand
ZoneAlarm .... Beskyt din pc med en firewall

Værktøj

CCleaner .... Ryd op i overflødige filer
FileZilla Client .... Orden i filoverførslerne
Firefox .... Hurtig og sikker webbrowser
GOM Player .... Universel og flot medieafspiller
Paint.NET .... Godt og gratis grafikprogram
Register for Komputer for alle Overblik over gamle artikler
Skype .... Ring billigt eller helt gratis
Startup Inspector .... Få Windows til at starte hurtigere
Undelete PLUS .... Red slettede filer på harddisken

Smagsprøver

AlgoLab Photo Vector .... Omdan dine fotos til stregtegninger
Banner Maker Pro .... Flotte bannere til din hjemmeside
Movie Collector .... Få styr på din dvd-samling
NikNak .... Hold øje med din hardwares helbred

Spil

BrainTeaser .... Klodsspil med udfordringer
Core Fighter .... Rumspil i labyrinter
Final Drive Nitro .... Racerspil med fuld fart frem
Theseus and the Minotaur ... Snyd den dumme kæmpe

Udvalgte artikler fra bladet (PDF-format)

Serie: 123hjemmeside .... Få en flot hjemmeside på et øjeblik
Prisen på blækprint .... Så meget koster blækudskrifter
Prisen på laserprint .... Så meget koster laserudskrifter
Serie: Sikkerhed i Vista ...... Sådan supersikrer du Vista
HD-videoredigering .... Få video i topkvalitet

Video (MPEG-4-format)

Sæt ram i din pc .... Sådan opgraderer du hukommelsen
Skift din strømforsyning ..... Få mere strøm og mindre støj
Opgrader dit lydkort .... Sådan får du pc'en til at give superlyd

ULEAD DVD MOVIEFACTORY 6 PLUS

Rediger video

Ulead DVD MovieFactory er et lettilgængeligt program til at redigere dine optagelser og brænde dem til dvd.

Programmet er opbygget som en guide, der først hjælper med at hente filmklip ind på computeren, skære dem til og sætte dem i den rækkefølge, du ønsker dig.

Andet trin er at oprette menuer til dine dvd'er, så det bliver nemt at finde rundt på dem med afspillerens fjernbetjening. Der følger nogle menuer med programmet, og redigeringsdelen gør det nemt at ændre menuerne eller bygge nye.

Tredje trin er at brænde filmen til cd eller dvd. Så er din film lige til at afspille.

Selv om *MovieFactory* er meget nemt at bruge, rummer programmet også mange avancerede muligheder:

Programmet kan således redigere HD-video i den nye, superhøje opløsning, og det kan også hjælpe dig med at lægge danske undertekster på dine film.

Hvis det kniber med pladsen, kan du ændre komprimeringen, så du får ekstra presset ned på dvd'en.

Ulead DVD MovieFactory er et fuldt fungerende program, der dog har en 30-dages tidsbegrænsning.

www.ulead.com

Du kan læse meget mere om Ulead DVD MovieFactory på side 42 i dette nummer af Komputer for alle

IDUMP

Få din musik fra iPod til pc

Hvis du har en af de smarte iPod-afspillere fra Apple, vil du have oplevet et irriterende problem: nemlig at du ikke uden videre kan få din købte musik kopieret fra din iPod til din pc. Programmet *iDump* viser dig sangene i din iPod, lader dig vælge, hvilke du vil kopiere, og sørger for at få dem alle kopieret over på din pc. Programmet virker dog ikke med de nyeste iPods.

www.codershole.com

Læs mere om iDump på side 16

IDump løser det problem, at du ikke umiddelbart kan få din musik overført fra din iPod til din pc.

CD-PRODUCENT
Henrik Ræder Clausen

CD-REDAKTØR
Steffen Slumstrup Nielsen

og brænd til dvd eller cd

Ulead DVD MovieFactory gør det nemt at bygge dvd-film af dine egne optagelser eller film på harddisken. De indbyggede skabeloner giver dig flotte menuer, som du kan navigere rundt i med fjernbetjeningen. Guiden klarer hele arbejdet i løbet af tre hurtige trin, hvorefter dvd'en eller cd'en ligger klar til afspilning. Og hvis man ser sig for, rummer programmet mange ekstra muligheder.

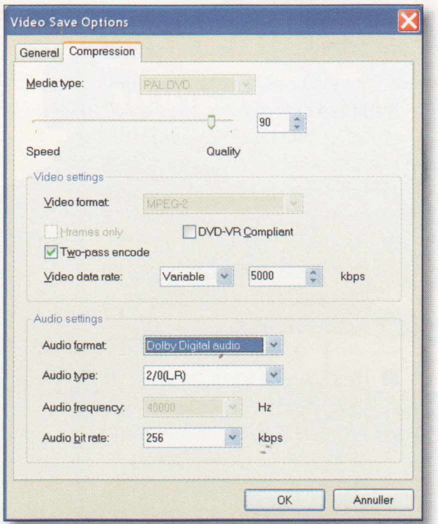

Pladsmangel på dvd'en kan også afhjælpes. Hvis videoklippene fylder for meget, kan du forøge komprimeringen. Det vil dog betyde, at brændingen tager længere tid.

FILEZILLA SERVER

Send store filer

FileZilla Server er en FTP-server, som lader andre hente filer fra din pc. *FileZilla* er en ægte FTP-server med detaljeret styring af brugere, brugergrupper, koder og tilgængelige filer. Dermed har du fuld kontrol over, hvilke filer der kan hentes. *FileZilla Server* er gratis.

http://filezilla-project.org

Læs mere om FileZilla på side 78

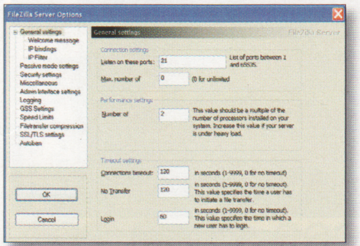

FileZilla Server er en komplet FTP-server med alle indstillings- og styringsmuligheder.

SPACETIME 3D

Flotte søgeresultater

Det smarte program *SpaceTime 3D* gør op med en af reglerne for søgning på internet, nemlig at resultaterne bare skal vises som tekst, hvorefter man klikker på et link. Programmet viser resultaterne som billeder med det samme, og således kan du vurdere hjemmesider på både tekst og layout. Som standard anvender programmet *SpaceTime 3D* Google som søgemaskine, men du kan nemt vælge andre – fx Yahoo!, YouTube eller bogdatabasen hos Amazon. *SpaceTime 3D* er gratis.

www.spacetime.com

Læs meget mere om brugen af SpaceTime 3D på side 56 i dette blad.

SpaceTime 3D viser siderne med dine søgninger, så du kan klikke dig frem til den, der ser mest spændende og relevant ud.

BRUG CD'EN

Her kan du se, hvordan du bruger Komputer for alles cd. Og skulle noget gå galt, kan du se herunder, hvordan du får hjælp.

HJÆLP TIL CD'EN

Komputer for alle har afprøvet og testet alle programmer på cd'en grundigt, men i sjældne tilfælde kan selv vores cd'er desværre være behæftet med fejl.

- Hvis styreprogrammet på cd'en ikke starter automatisk, skal du køre programmet **CD.EXE** for at sætte det i gang.
- Hvis selve cd'en er i stykker (intet virker), kan du få den byttet gratis ved at kontakte vores kundeservice (se telefonnummeret bagest i bladet).
- Som abonnent på Komputer for alle kan du altid få hjælp til cd'en og andre pc-problemer ved at kontakte vores SPØRG OS SERVICE på **www.komputer.dk**
- Før du sender et spørgsmål til SPØRG OS SERVICE, kan du se, om svaret allerede findes, på **www.komputer.dk/faq**
- Komputer for alle påtager sig ikke noget ansvar for eventuelle problemer i forbindelse med programmerne på cd'en.

Gør det selv-videoer på cd'en

Vi har produceret en serie videoer, der trin for trin viser dig, hvordan du udskifter alt fra ram til strømforsyning. De fleste opgraderinger er ikke nær så svære, som de fleste tror. De kræver sjældent andet værktøj end en stjerneskruetrækker og kan klares på 5-10 minutter, når du har de nødvendige dele klar. Her kan du læse om videoerne på den aktuelle cd. Hvis videoen ikke vil spille, skal du klikke i menuen **Ekstra** og vælge **Installer Xvid MPEG-4 Video Codec**.

Sæt ram i din pc

Videoen "Sæt ram i din pc" gennemgår den nemmeste måde at give computeren mere kapacitet og gøre den hurtigere – nemlig at montere ekstra ram. Stationære computere har normalt frie sokler til formålet, så du skal bare købe de rigtige klodser, åbne kabinettet og sætte dem i.

Der er tre ting, du skal huske, når du sætter ram i: De små clips 1 skal flyttes til side, før du sætter klodsen i. Den lille tap 2 viser, hvordan klodsen skal vendes. Den kan ikke monteres modsat. Til sidst trykkes klodsen 3 i, til du mærker et fast klik, og den sidder lige dybt i begge sider.

Mere ram er en af de bedste opgraderinger, du kan investere i. Den er nem at montere.

Opgrader dit lydkort

I videoen "Opgrader dit lydkort" viser vi, hvordan du får ekstragod lyd fra din pc. Din computer er udstyret med universalsokler til fx lydkort, så du skal blot åbne kabinettet, montere kortet og skrue det fast. Find en ledig sokkel 4 af den rigtige type (PCI, AGP eller PCI Express). Sæt kortet fast 5 i soklen, til det går i bund. Til sidst skal det skrues godt fast 6, så det ikke går løs siden hen.

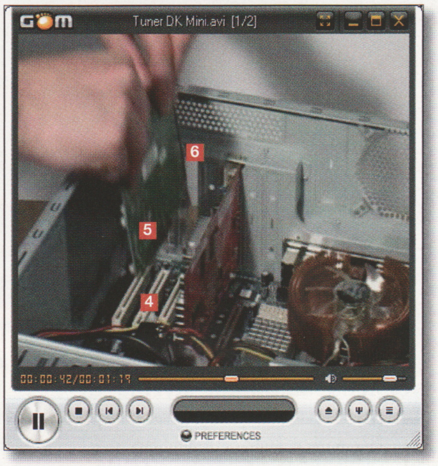

Indstikskort er en meget almindelig metode til at opgradere computeren, her med et lydkort.

Skift strømforsyning

Videoen "Skift din strømforsyning" behandler et emne, du næppe tænker over til daglig, for strømforsyningen sidder bare og passer sit arbejde.

Men hvis den giver for lidt strøm, eller støjer for meget, er det værd at opgradere til en nyere og bedre model. Det er overkommeligt, især hvis du husker dette: Der går mange kabler 7 ud fra strømforsyningen, både til bundkort, blæsere, hardiske og dvd-drev. De skal fjernes og genindsættes rigtigt. Strømforsyningen 8 er tung – pas på, at du ikke taber den.

Strømforsyningen er computerens kraftværk. Selv den kan skiftes uden problemer.

På cd'en finder du hver gang en samling nye spil, som er prøveudgaver, shareware eller helt gratis. Spil bare løs!

THESEUS AND THE MINOTAUR

Slip fra minotauren

I *Theseus and the Minotaur* spiller du helten Theseus fra den græske mytologi. Han er fanget i en labyrint med et voldsomt vilddyr, og det gælder om at slippe ud, før dyret finder ham.

Dette er et turbaseret spil, hvor Theseus går et felt per runde, og minotauren to, så du kan ikke løbe fra den. I stedet kan du bruge dens dumhed, så den stiller sig med panden mod en mur, mens du lister mod udgangen. Det er ikke altid lige indlysende, hvilken vej der virker.

Denne prøveudgave kan du spille ti gange, inden den skal registreres. Registrering koster 15 dollars (cirka 75 kroner) og giver hele 75 baner at bryde din hjerne med.

www.gametop.com

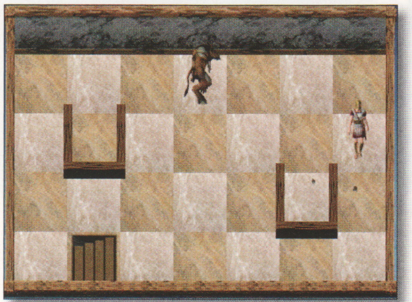

Minotaurer er heldigvis dumme som sten, og det gælder om at udnytte dumheden til at lokke dem ind i en blindgyde.

Minotauren flytter to felter per runde. Men hvis den har siddet fast længe nok, kommer du først og kan fejre udgangen til friheden.

FINAL DRIVE NITRO

Toptunet racerspil

I *Final Drive Nitro* kører du ræs i toptunede standardvogne, der for at give ekstra fart kan sprøjte nitroglycerin (sprængstof) direkte ind i motoren. Det giver ekstra acceleration, så du kommer hurtigt fra start. Det skal dog bruges med omtanke, for forsyningen er begrænset, og det stærke stof ryster styringen. Ellers går det over stok og sten i konkurrence med fem computerspillere. Det gælder om at komme hurtigt fra start, skære hjørnerne optimalt og undgå at få alvorlige sammenstød. En lille udskridning undervejs skader nu ikke dit image som topkører. Og med lidt øvelse kan du lokke dine modkørere i seriøse problemer, så du virkelig kan slippe fra dem undervejs.

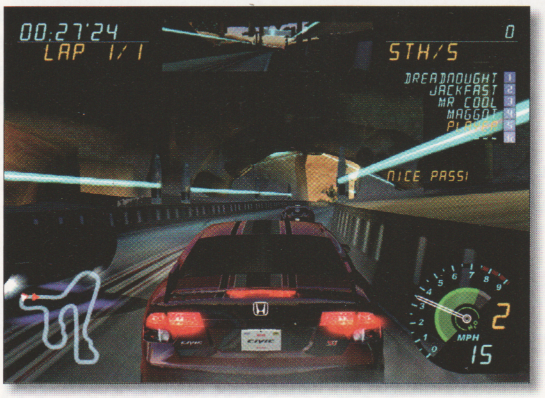

I denne prøveudgave kan du spille fem gange gratis. Registrering af *Final Drive Nitro* koster 20 dollars (cirka 100 kroner).

www.wildtangent.com

Final Drive Nitro er et heftigt spil. Det skader ikke at få konkurrenterne til at lande på taget. Så kommer du foran.

BRAINTEASER

Få klodser på plads

BrainTeaser ligner umiddelbart det kendte spil tetris, men det fungerer på en helt anden måde. Her flytter du rundt på de klodser, der allerede er på banen, og skal kombinere dem, så de danner kombinationer af tre eller flere og dermed forsvinder.

Det er godt at huske, at klodserne bevæger sig modsat dig. I demo-versionen, som du finder på cd'en, er der et par baner at komme i gang med. Registrering af *BrainTeaser* koster 15 dollars (cirka 75 kroner).

www.quality-team.com

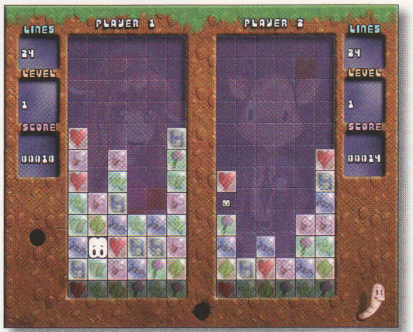

BrainTeaser er et dobbeltspil, hvor du kan spille enten mod computeren eller mod en kammerat ved samme tastatur.

CORE FIGHTER

Kamp i labyrinten

I *Core Fighter* styrer du dit rumskib rundt i en labyrint, hvor fjenderne lurer om hjørnet. Du må gå forsigtigt frem, liste dig til at skyde en raket efter dem, og trække dig tilbage, når det er nødvendigt. Det er vigtigt at få rumskibet repareret, når du bliver ramt.

I denne prøveudgave kan du spille én type rumskib og én bane ubegrænset. Registrering af *Core Fighter* koster kun 8 dollars (cirka 40 kroner) og giver langt flere baner, rumskibe og andre muligheder.

www.anchorcast.net

Core Fighter foregår i en labyrint, hvor fjenderne venter på dig omkring hjørnerne. Husk at reparere dit rumskib.

SMAGSPRØVER

Komputer for alles cd har altid et udvalg af købeprogrammer, små som store, som du kan prøve gratis i en periode, inden du skal betale for dem. Vi har udvalgt programmer, der er nemme at komme i gang med og har rimelige priser. De vil typisk have nogle begrænsninger. Fx kan de have en prøveperiode på 14 til 30 dage, visse funktioner kan være slået fra, eller programmerne kan på diverse måder minde dig om, at de skal betales, hvis du vil blive ved med at bruge dem.

ALGOLAB PHOTO VECTOR

Fra foto til tegning

AlgoLab Photo Vector er et lille program, der lader dig forvandle et foto eller et scannet billede til en vektortegning med streger, så du kan arbejde videre med det i et illustrationsprogram, for eksempel *Adobe Illustrator*, og forstørre det. Her får du en 10-dages prøveudgave. Registrering af *AlgoLab Photo Vector* koster 58 dollars (cirka 290 kroner).

www.algolab.com

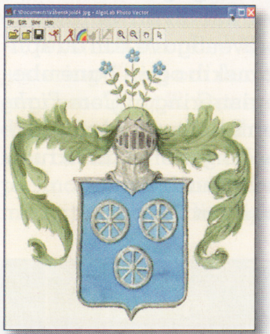

Photo Vector arbejder ud fra billeder. Her har vi scannet en akvarel.

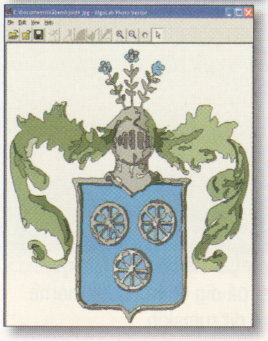

På et øjeblik forvandles billedet til en stregtegning, der kan ændres og skaleres frit.

BANNER MAKER PRO

Aktive bannere til hjemmesiden

Banner Maker Pro gør det nemt at lave flotte bannere til din hjemmeside.

Der er et bredt udvalg af farver, baggrunde, skrifter og animationer, der gør det nemt at lave bannere af enhver tænkelig slags.

Programmet kender også standardstørrelsen for annoncer på hjemmesider, så det kan bruges til at lave bannere til egentlige reklamer. Animationsdelen sørger for at gøre dine bannere ekstra iøjnefaldende, så dit publikum lægger mærke til dem.

Her får du en 15-dages prøveudgave. Registrering af *Banner Maker Pro* koster 40 dollars (cirka 200 kroner).

www.bannermakerpro.com

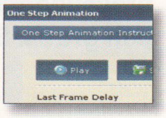

Animerede bannere er en selvfølge. Programmet har et stort udvalg af animationer indbygget.

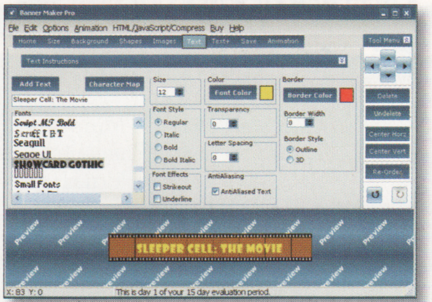

Banner Maker Pro bruger faneblade til at give overblik over de mange muligheder.

MOVIE COLLECTOR

Overblik over dvd-samlingen

Movie Collector er en database, der giver dig fuldt overblik over din filmsamling og henter detaljerede oplysninger om filmene fra internet. Du skal blot indtaste titel eller EAN-kode, og så henter *Movie Collector* detaljerne fra internettet. Nu kan du læse alle oplysninger om filmen i programmet. Prøveudgaven af *Movie Collector* kan rumme 50 titler. Registrering koster 25 dollars (cirka 120 kroner) eller 40 dollars (cirka 200 kroner) i Pro-udgaven.

www.collectorz.com

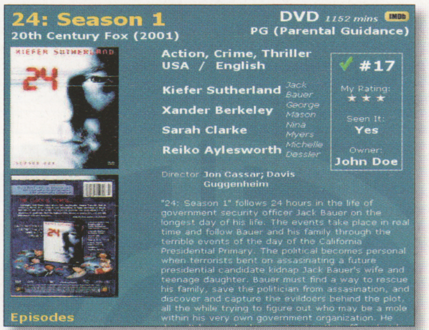

Movie Collector lader dig have op til 50 film gemt, før du skal betale for programmet.

NIKNAK

Indblik i computeren

NikNak er et program, der holder øje med ressourceforbruget i Windows. I det lille vindue kan du se, hvor meget CPU, ram, harddisk og netværk bliver brugt.

Her får du en 30-dages prøveudgave. Registrering koster 15 dollars (cirka 75 kroner). Virker i *Vista* og *XP*.

www.nakware.com

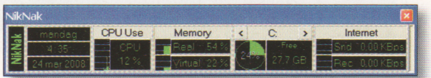

NikNak viser alle de vigtige ressourcer.

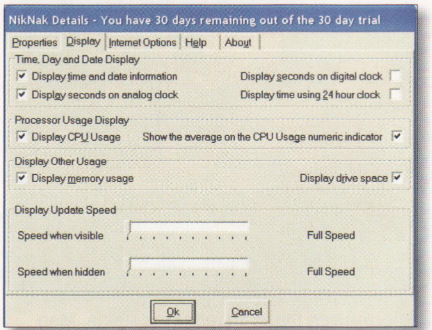

NikNak har mange indstillingsmuligheder for de ting, du vil se om din computer.

2. SEKTION

GUIDER KURSER TRIN FOR TRIN

Guide: Fra VHS til dvd 42

Bring dine e-mails i sikkerhed 52

Superflotte 3D-søgninger 56

Spar en formue på blækket 60

Sæt en harddisk på dit netværk 68

Vista: Nyheder til dit Skrivebord 76

Opret din egen FTP-server 78

Godt i gang med artiklerne

2. sektion af Komputer for alle er spækket med spændende guider, inspiration til interessante projekter på hjemme-pc'en og masser af trin for trin-vejledninger. De fleste af artiklerne starter med en lille boks, der giver dig et hurtigt overblik over indholdet:

SÅDAN!
Sikkerhedsnet kan man aldrig få nok af. PC Inspector File Recovery er et af de finmaskede af slagsen, som redder dig, hvis du fx er kommet til at slette feriebillederne.

DET SKAL DU BRUGE
- Din pc
- Ca. 6 MB harddiskplads

UDGIFTER
- Ingen

TIDSFORBRUG
30 min.

SVÆRHEDSGRAD
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

LIGGER PÅ CD 10
File Recovery ligger under Aktuelle programmer

SYSTEMKRAV
Windows 2000 · Windows xp · Windows Vista

Først fortæller vi, hvad du lærer – eller bare bliver endnu bedre til – ved at læse netop denne historie.

Du ser hurtigt, om du har alt det, du skal bruge, hvilke udgifter du må forvente – og hvor lang tid det typisk tager for en almindelig pc-bruger.

Nogle emner er mere krævende end andre. Det viser vi på en skala, hvor 1 er nemmest og 10 betyder: Kun for eksperter.

På bladets cd finder du de programmer, der hører til artiklen. Under "Systemkrav" ser du, om programmet virker på din Windows-version.

Foto: Theis Thimm Bertelsen

Overspil dine gamle videofilm til dvd, før du stiller videomaskinen på loftet. Du kan nemt redigere i indholdet på din computer, så du kun bevarer guldklumperne.

OVERFØR VIDEOGULD TIL DIGITALE DISKE:

FRA VHS

VHS-bånd er for mange et levn fra fortiden, men de kan indeholde mange gode og uvurderlige film, tv-programmer og egne videooptagelser. Så før du smider videomaskinen ud, kan du med fordel overføre dine gamle videobånd til dvd'er.

SÅDAN!

Overfør videooptagelser til din pc, hvor du kan redigere dem og brænde på dvd'er.

DET SKAL DU BRUGE

- Pc, dvd-brænder, videoconverter og videomaskine

UDGIFTER

- Evt. 300-1.500 kroner til videoconverter

TIDSFORBRUG

60 minutter

SVÆRHEDSGRAD

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

LIGGER PÅ CD 8

Ulead DVD MovieFactory

VIRKER MED:

Windows 2000, Windows xp, Windows Vista

Så meget kan en dvd indeholde

I *Ulead DVD MovieFactory* kan du brænde dine film i et format på dvd, der kan afspilles i de fleste almindelige dvd-afspillere. En almindelig brændbar dvd har plads til 4,7 GB data. Det betyder, at der er plads til 60 til 90 minutters video i høj kvalitet. For at få plads til mere kan du enten komprimere dine videoer på pc'en, før du brænder dem, eller bruge en dobbeltsidet dvd, der indeholder plads til 8,5 GB. Kun dvd-afspillere af nyere dato kan afspille dobbeltsidede dvd'er.

Du kan også komprimere og brænde dine film i DivX-formatet, som dog ikke alle dvd-afspillere understøtter.

Af Torben B. Sørensen. Foto: Theis Thimm Bertelsen.

Pippi Langstrømpe og Melodi Grand Prix fra 1980'erne optaget på videobånd. Dejligt at have stående, men de fylder ret meget i reolen. Det er formentlig sjældent, at du tænder for videobåndoptageren, nu hvor du for længst har fået dvd. Måske er det på tide at sige farvel til det gamle VHS-monstrum?

Før du skiller dig af med den gamle videobåndoptager, kan du gemme dine film og videooptagelser for eftertiden uden kvalitetstab, når først de er blevet digitaliseret. Det er nemlig ganske enkelt at kopiere dem over på dvd'er, som du kan afspille på din dvd-afspiller. Du skal blot have en videobåndoptager, en pc med dvd-brænder og udstyr til at forbinde båndoptageren med din pc. Og så selvfølgelig videobånd, der kan indeholde film, tv-programmer og egne videooptagelser.

De helt enestående bånd med egne videooptagelser er naturligvis de mest oplagte kandidater til overførsel på dvd. For eksempel dine egne optagelser med ungerne, hyggelige familiefester og rejser. Her er det en ekstra fordel, at du kan redigere indholdet og tilføje tekster med titler, klippe de mindre sjove dele ud og skabe en dvd med amatørvideofotografens greatest hits. Alt det kan du gøre med din pc, udstyr til videooverførsel og et redigeringsprogram. *Ulead DVD MovieFactory*, som du finder på cd'en med dette blad, kan du bruge gratis i 30 dage. Det er rigelig tid til at overføre en stor stak videobånd.

Ulead DVD MovieFactory kan du bruge til at optage video, redigere optagelser, kreere dvd-menuer og gemme på din computer eller på dvd'er.

TIL DVD

Læs på de følgende sider:

- Overfør videobånd til din pc
- Rediger dine videoklip
- Opret en dvd-menu
- Brænd video på dvd

Fra video til pc på to måder

Du kan koble pc'en og videobåndoptageren sammen på to måder. Er der monteret et videokort eller tv-kort med ind- og udgange til video bag på computeren, er det blot at finde de rette kabler. Hvis du ikke har et videokort, er den nemmeste løsning at anskaffe en videoconverter, der tilsluttes pc'en via USB-porten. Du skal også bruge en almindelig videomaskine. Hvis du ikke længere selv har en stående, kan du sikkert låne en.

Hvis du har et videokort

Som navnet antyder, er et tv-/videokort et udvidelseskort, der gør det muligt at se tv på en pc og overføre video fra videomaskine til computer. Det kan imidlertid også bruges til at hente billed- og lydsignaler fra en videobåndoptager ind i din computer. Kortet skal have indgange til stereolyd og video (composite eller S-video). Du kan se bag på din computer, om den har stik til video og eksempelvis en almindelig antenneindgang som på billedet herunder.

Denne videomaskine har stik til både S-video 1 og composite video 2, foruden de to lydstik 3. Vi vælger composite video, da dette stik også findes i vores videokort. Tilslut også stereo-lydkablet i maskinens to lydstik.

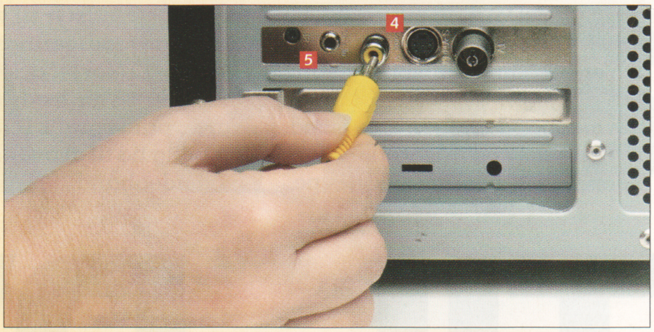

Composite video-kablet 4 og lydkablet 5 sluttes til videokortet på bagsiden af computeren. Du kan nu overføre videobilleder og lyd fra videomaskinen til din pc.

Hvis du har en USB-videoconverter

Hvis du ikke har et videokort, skal du bruge en boks, der oversætter billed- og lydsignal fra videobåndoptageren til digitale signaler, som sendes ind i pc'ens USB-port. Der findes mange forskellige produkter, og priserne ligger fra omkring 300 til 1.500 kroner. Boksen skal have indgangsstik, der svarer til de udgange, din videobåndoptager har. Der skal være stik til stereolyd og videosignalet. Videosignaler fra videomaskiner kan være composite video, der gerne overføres via et kabel med gult stik af phonotypen, eller S-video, der har et lille DIN-lignende stik. Du får den bedste billedkvalitet med S-video, så brug den, hvis din videobåndoptager har den som udgang. Måske har din videomaskine kun en scartudgang. I så fald skal du bruge et kabel, der forbinder et scartstik med stereolydstik og composite video eller S-video. Sådan et koster typisk 50 til 100 kroner og kan købes hos en radio/tv-forhandler.

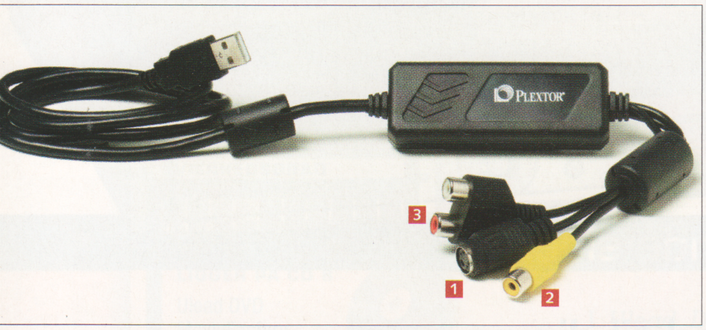

Plextor PX-AV200U til 500 kroner er en videoconverter, der nemt tilsluttes en pc via USB. Converteren kan tilsluttes en videomaskine via et S-videostik 1 eller alternativt composite video 2, for at overføre billeder, samt audiostik (stereo) 3.

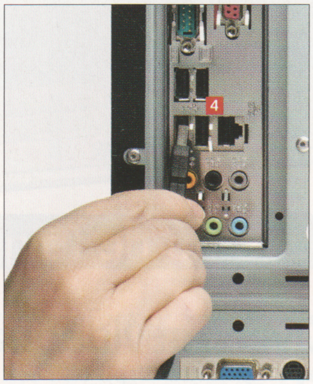

Sæt først videoconverterens USB-stik i en ledig USB-port 4 på pc'en.

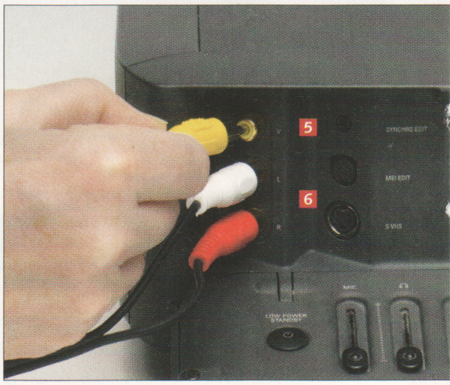

Tilslut derefter composite videokablet 5 og audiokablet 6 i de rette stik på videomaskinen.

Ulead DVD MovieFactory ligger under Aktuelle programmer

LIGGER PÅ CD 8

Overfør videobånd til din pc

Når du har installeret *DVD MovieFactory* og sikret dig, at videomaskinen er forbundet korrekt til din pc via en videoconverter eller et videokort, er du klar til at gøre dine videobånd digitale. Når dine videofilm og -klip er overført til pc'en, kan du nemt redigere i materialet, så du eksempelvis kan tilføje tekst og fjerne reklameblokke og lignende.

1 Når du starter *DVD MovieFactory*, skal du først vælge at oprette en ny dvd **1**. Du kan vælge mellem at oprette et nyt dvd-projekt **2** eller åbne et, du tidligere har gemt **3**. Vælg **New project** **2** for at oprette en ny dvd, og sæt markering ved **DVD** **4**. Klik så på knappen **Next** **5** for at gå videre i programmet.

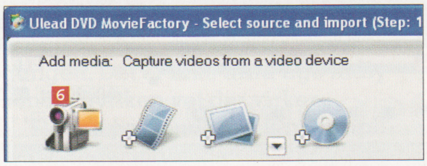

2 Klik på knappen **Capture videos from a video device** **6** for at overføre en video fra din videobåndoptager til computeren.

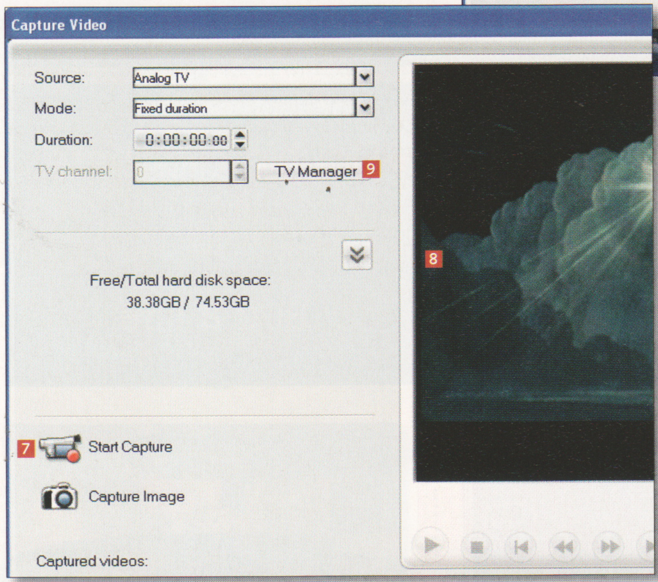

3 Klik på knappen **Start Capture** **7** for at sætte pc'en i gang med at optage. Sæt videobåndoptageren til at afspille. Nu vises videobilledet i vinduet **8**, mens du hører lyden fra filmen. Hvis ikke, skal du tjekke, at kablerne er rigtigt tilsluttet. Hvis videoen stadig ikke vises, kan det skyldes problemer med formatet. Så skal du klikke på knappen **TV Manager** **9**.

4 Her kan du indstille tekniske detaljer om det signal, der kommer fra din videobåndoptager. Hvis videosignalet kommer gennem et kabel med gult stik af phono-typen, skal du sandsynligvis vælge **Composite video** under **Input source** **10**. Ellers skal du vælge **S-Video**. Under **TV system** **11** skal du vælge, hvilket tv-format din videobåndoptager afspiller. I Danmark er det **PAL_B**. Klik så på **OK** **12**.

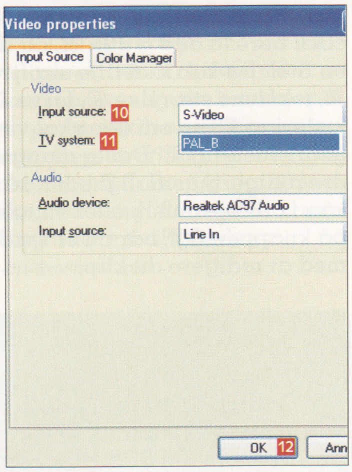

5 Klik på **Stop Capture** **13** for at afslutte. Du kan optage flere klip med **Start Capture**. Klik på **OK**, når du har optaget dine klip.

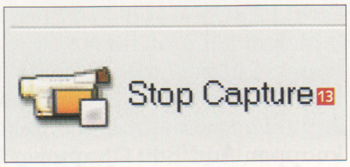

▶▶▶

Rediger dine videoklip

En af de helt store fordele ved at overføre videobånd til en computer er, at du nemt kan redigere materialet og eksempelvis opdele en film i afsnit og scener, ændre starttidspunkter og fjerne unødvendige reklamer og andre afbrydelser. Alt det kan du gøre ved hjælp af *DVD MovieFactory*.

1 Hvis du har optaget flere klip, vises hvert klip med et ikon på klippebordet **1**. Du kan afspille et videoklip ved at klikke på knappen **Play** **2**. Spol frem og tilbage ved at flytte markøren **3**. Der er sikkert blevet optaget noget støj i starten og måske også i slutningen af dit klip. Det kan du fjerne ved at regulere, hvor klippet skal begynde og slutte. Placer den lille markør **4** ved det sted i optagelsen, hvor klippet skal begynde. Klik på markørstart-knappen **5**. Placer så markøren ved det punkt, hvor klippet skal slutte, og klik på markørslut-knappen **6**. Det blå område i tidslinjen **7** markerer den del af optagelsen, der vil blive brugt på din dvd. Hvis du vil tilføje en titeltekst til dit klip, skal du klikke på knappen **Edit Room...** **8**.

2 Klik på fanebladet **T** **9** for at tilføje en titel i starten af et videoklip. Dobbeltklik på teksten **Double-click here to add a title** **10**, og skriv en titel. Du kan indstille skrifttypen **11**, tekstens størrelse **12**, farve **13** og justering **14**, og om den skal være gennemsigtig **15**. Der er mange andre redigeringsmuligheder, så du kan fx tilføje musik eller en tale. Klik på knappen **OK**, når du er færdig med at redigere dit klip.

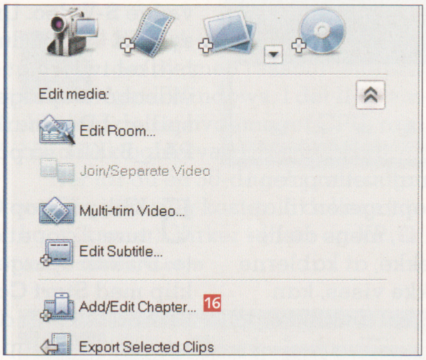

3 En dvd er opdelt i spor, der igen er opdelt i kapitler. Et spor vil typisk være en hel film, hvor kapitlerne udgør de enkelte scener i filmen. En af fordelene ved en dvd er, at man kan hoppe direkte til et bestemt kapitel i filmen uden at spole. Du kan tilføje information om, hvor et kapitel begynder, ved at klikke på knappen **Add/Edit Chapter...** **16**.

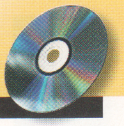

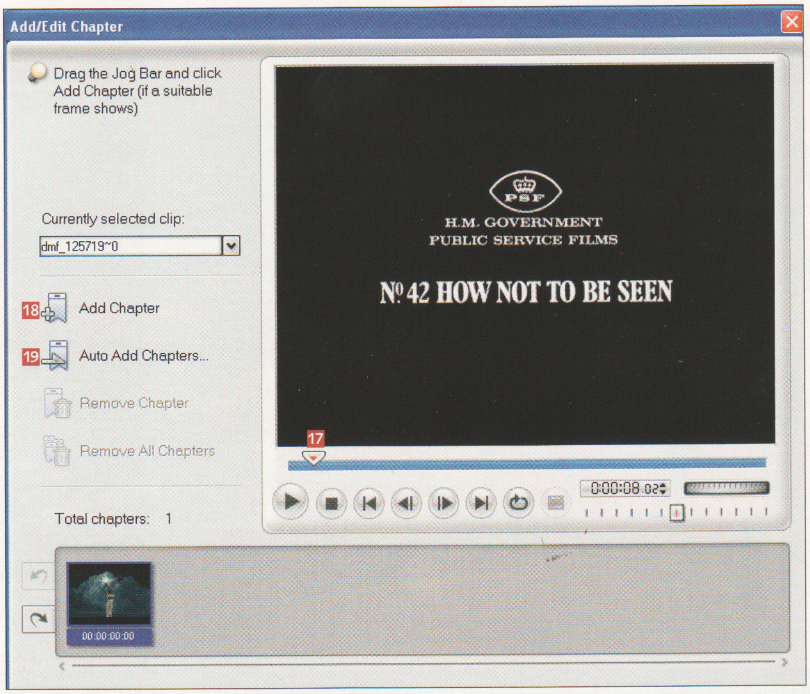

4 Et nyt vindue åbnes. Placer markøren 17 der, hvor kapitlet skal begynde. Klik på **Add Chapter** 18. Spol frem til det sted, hvor det næste kapitel skal begynde, og gentag manøvren. Hvis du skal indsætte kapitler i en længere film, skal du klikke på **Auto Add Chapters...** 19.

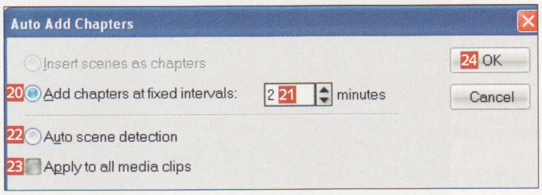

5 Den hurtigste metode til at indsætte kapitler automatisk går ud på at oprette et kapitel fx hvert andet minut. Så kommer kapitlerne ikke til at passe til filmens indhold, men du har til gengæld fået en hurtig metode til at springe frem i nærheden af det afsnit, du er interesseret i at se. Vælg **Add chapters at fixed intervals** 20, og indstil, hvor mange minutters mellemrum der skal være mellem dem 21. En mere langsommelig metode er **Auto scene detection** 22, hvor programmet forsøger at afgøre, hvornår der begynder et nyt kapitel i optagelsen. Hvis du vælger den, kan du lade den gennemgå alle klip 23 eller kun det, du er ved at redigere. Klik på **OK** 24 for at returnere til foregående menu.

6 Når du har oprettet kapitler enten manuelt eller automatisk, vises de som røde streger 25 i klippet. Desuden vises første billede i hvert kapitel i klippebordet 26. Du kan gå til et kapitel ved at klikke på det. Hvis det skal slettes, skal du klikke på **Remove Chapter** 27. Hvis du vil slette alle kapitler, skal du klikke på knappen **Remove All Chapters** 28. Klik på **OK**, når dine afsnit er på plads.

▶▶▶

7 Hvis du har flere klip, der skal på dvd'en, kan du vælge mellem to muligheder: Du kan samle flere klip til et enkelt eller lade dem optræde som separate spor. Hvis du vil samle dem, skal du markere klippene ved at holde **Ctrl**-tasten nede og klikke på dem med musen. Klik derefter på knappen **Join Video** 29.

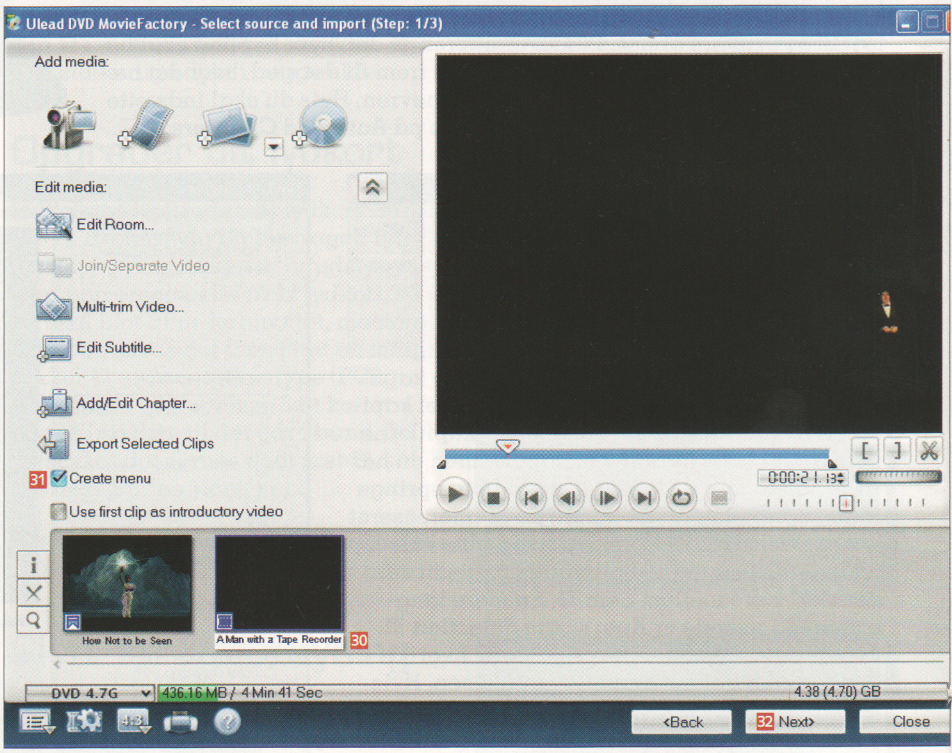

8 Før du opretter en startmenu på dvd'en, kan du omdøbe dine klip, så navnene beskriver indholdet. Klik på klippets navn, og indtast et nyt navn 30. Sæt et flueben ud for **Create menu** 31, og klik på knappen **Next** 32 for at redigere din menu.

Systemkrav

For at køre *Ulead DVD MovieFactory 6* skal din pc være udstyret med minimum en *Intel Pentium IV 1,8 GHz-* eller *AMD Athlon XP 1800+*-processor og mindst 512 MB hukommelse. Du bør have adskillige ledige gigabytes på din harddisk, da video kræver en del plads.

Opret en dvd-menu

Du har sikkert bemærket, at dvd-film starter med en lille menu, hvor du blandt andet kan vælge at afspille enkelte scener eller hele filmen. Du kan selv kreere en smart lille menu med *DVD MovieFactory*, så du hurtigt kan finde et bestemt afsnit i digitaliserede videofilm.

1 Når du har valgt at oprette en dvd-menu, åbnes et nyt vindue, og du kan nu vælge, hvordan din menu skal se ud. Skabelonerne er opdelt i kategorierne **SmartScene**, **Thumbnail** og **Text**. Du kan se dem alle ved at vælge **All** i dropdown-menuen 1. Her vælger vi skabelonen **Thumbnail Menus** 2, der viser små billeder for hvert klip. Når du har valgt, hvilken skabelon du vil bruge, kan du tilpasse den yderligere ved at klikke på fanebladet **Edit** 3.

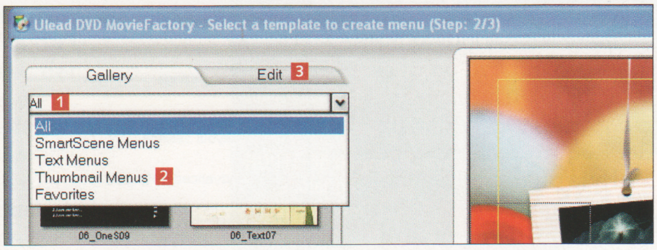

2 Skabelonerne indeholder som standard noget baggrundsmusik, der bliver spillet, når dvd-afspilleren viser menuen. Du kan fjerne musikken ved at klikke på musikikonet 4 og vælge **Delete the Music Track for this Menu** 5 – eller **Delete the Music Track for All Menus** 6, hvis du ikke vil have baggrundsmusik til menuen.

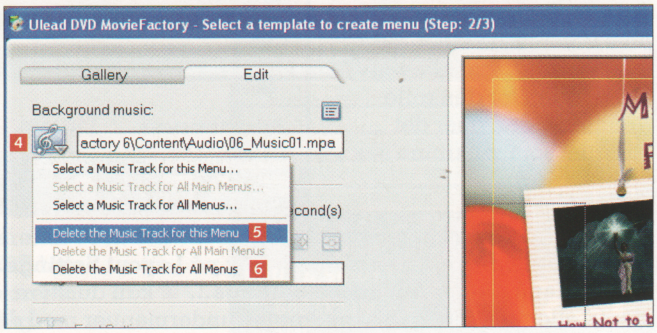

Menuskabeloner

Skabelonen Thumbnails er ikke den eneste, du kan vælge til din dvd-menu, der er nemlig også de to skabeloner "Smartscene" og "Text".

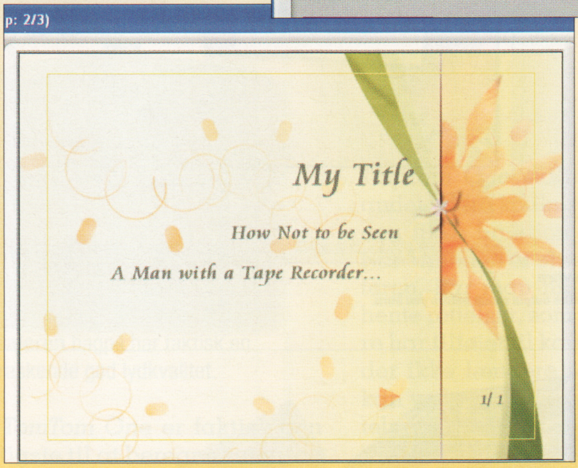

Smartscene Menu viser en liste over dine afsnit/videoklip. Når du med dvd-afspillerens fjernbetjening vælger et klip, vises de første 20 sekunder af klippet i området over menuteksten.

Text Menu viser titlerne på dine klip uden billeder. Skabelonen er især velegnet til menuer med mange afsnit/kapitler.

▶▶▶

3 Hvis der er flueben ud for **Motion menu** 7, bliver der vist nogle sekunder af hvert klip, hvis du har valgt **SmartScene** eller **Thumbnails**. Du kan angive, hvor mange sekunder klippet skal vare (fra 1 til 30) 8. Hvis du aktiverer **Motion menu**, fylder menuen mere, så der bliver mindre plads på dvd'en til selve filmen. Du kan se, hvor meget menuen fylder, under **Required menu space** 9. Hvis du dobbeltklikker på en tekst, kan du rette i den, så din dvd kan få et mere sigende navn end **My Title** 10. Du kan flytte rundt på elementerne i menuen med musen. Hold elementerne inden for den gule ramme 11, der viser det område, som vil kunne ses på et fjernsyn.

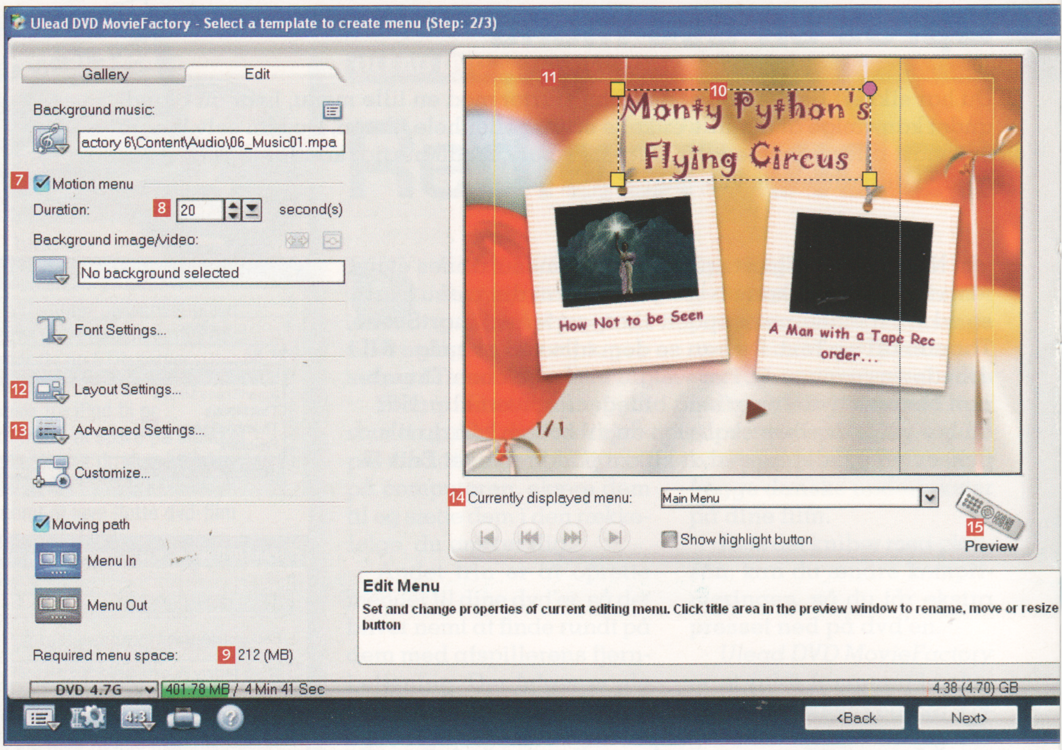

4 Når du har foretaget ændringer i menuens udseende, kan du automatisk få dem til også at gælde for undermenuer: Klik på **Layout Settings...** 12, og vælg **Apply to All Pages of this Menu**. Under **Advanced Settings...** 13 kan du styre, om du kun vil have en hovedmenu, eller om der også skal dannes undermenuer med de enkelte kapitler. Du kan redigere din kapitelmenu ved at vælge den i feltet **Currently displayed menu** 14.

5 Når du vil se, hvordan din dvd-menu vil virke i praksis, skal du klikke på knappen **Preview** 15.

6 Tryk på **Play**-knappen 16 på fjernbetjeningen på skærmen for at se, hvordan din menu vil se ud på fjernsynet. Styr ved at klikke på knapperne på fjernbetjeningen. Klik på knappen **Back** 17, når du er færdig. Klik derefter på **Next**, når du er færdig med at redigere menuer og nu er klar til at brænde resultatet på en dvd.

Ulead DVD MovieFactory ligger under Aktuelle programmer

LIGGER PÅ CD 8

Brænd video på dvd

Når du har redigeret dine videoklip og -optagelser og tilføjet en dvd-menu i starten, er du klar til at brænde det færdige resultat på en blank dvd i din dvd-brænder. Her kan du se, hvordan du brænder på en almindelig dvd med plads til 4,7 gigabytes.

1 Så er din dvd klar til at blive brændt. Sæt en blank dvd i din brænder, og klik på dvd-menuen **1**, vælg **DVD** **2** og **DVD 4.7G** **3** for almindelige dvd'er. Det bringer dig videre til programmets brændermenu.

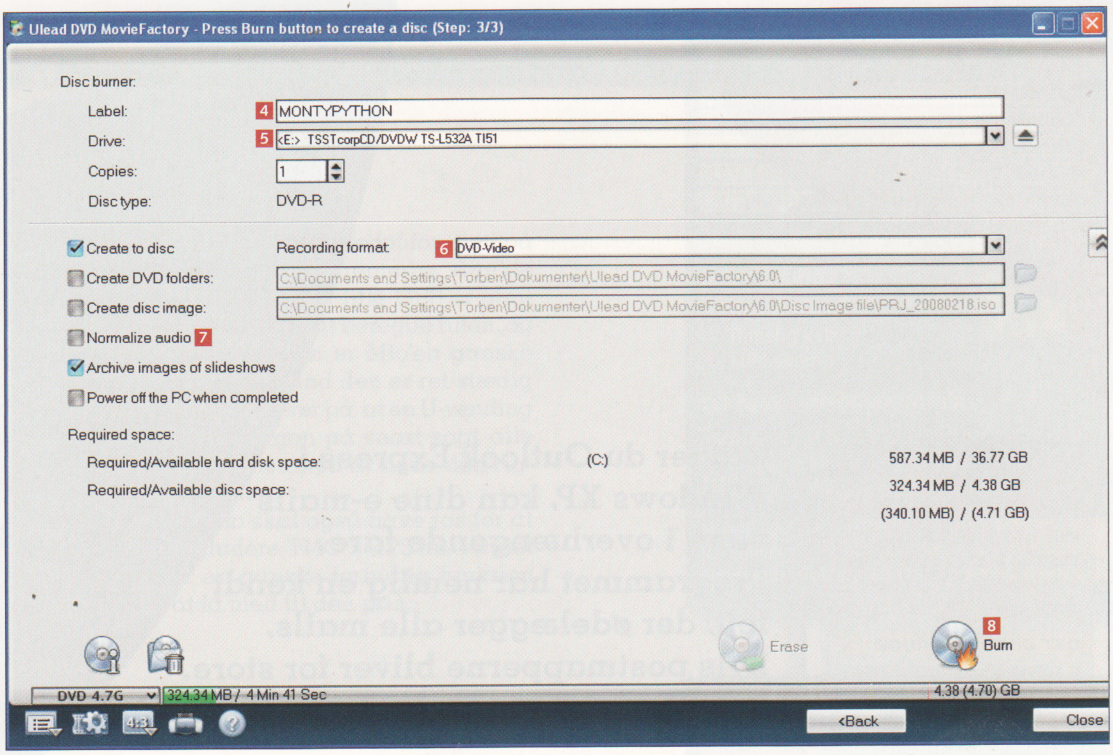

2 Du kan give dvd'en et navn ud for **Label** **4**. Ud for **Drive** **5** vælger du din brænder. Optageformatet sætter du til **DVD-Video** **6**. Hvis du sætter et flueben ud for **Normalize audio** **7**, bliver der skruet lidt op for lyden. Klik på **Burn** **8**. Når disken er brændt færdig, er den lige til at smide i dvd-afspilleren og teste.

Opnå bedre kvalitet

Kvaliteten på de videofilm, du overfører, bliver ikke bedre end kvaliteten på dine VHS-bånd. Derfor er det en god idé at rense videomaskinens videohoveder, før du går i gang med at overføre dine videofilm til computeren. Du kan købe specielle VHS-rensebånd hos en radio/tv-forhandler, eller du kan selv klare rensningen med en klud. Brug aldrig vatpinde eller klude, der kan fnugge eller efterlade små tråde under rensningen. Brug i stedet et fint vaskeskind, og væd det eventuelt i isopropylalkohol, der kan købes på apoteker og i Matas.

Det må du overføre

Du må overføre originale videobånd – det vil sige købefilm – til din computer og brænde på en dvd, så længe det er dine egne film, og du ikke sælger dem eller brænder kopier til eksempelvis familie og venner. Det er lovligt at tage kopier af tv-udsendelser til eget forbrug.

Mange originalfilm på videobånd er i øvrigt udstyret med en kopispærring, som det er ulovligt at bryde.

UNDGÅ FEJL I OUTLOOK EXPRESS:

Bring dine e-mails i SIKKERHED

Bruger du Outlook Express i Windows XP, kan dine e-mails være i overhængende fare. Programmet har nemlig en kendt fejl, der ødelægger alle mails, hvis postmapperne bliver for store. Du kan dog forebygge fejlen.

SÅDAN!

Dine e-mails kan blive ødelagt, hvis Outlook Express' postfiler bliver for store. Det kan du undgå med nogle små kneb.

DET SKAL DU BRUGE

- Programmet MiTeC OE Viewer

UDGIFTER

- Ingen

TIDSFORBRUG

5-10 min. om ugen.

SVÆRHEDSGRAD

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

LIGGER PÅ CD 8

Advanced Outlook Express Repair og MiTeC OE Viewer

VIRKER MED:

Windows xp

Postprogrammet *Outlook Express* i *Windows XP* har en fatal fejl. Hvis postmapperne bliver for fyldte, risikerer du at miste alle dine e-mails.

Problemet er kendt blandt brugere i hele verden, og selv Microsoft nævner fejlen på deres hjemmeside. Her på bladet har vi modtaget flere desperate henvendelser fra læsere om fejlen. *Outlook Express* gemmer mapper med e-mails i én stor fil for hver mappe – det gælder fx mapperne "Indbakke", "Sendt post" osv. Og når filen bliver for stor – typisk op mod to gigabytes – opstår problemet. Derfor bør du sørge for at sprede dine e-mails i flere undermapper og jævnligt sikkerhedskopiere vigtige mails.

Det sidste er nemt med programmet *Outlook Express Viewer*, som du finder på CD 8. Husk også at rydde op i *Outlook Express*, fx en gang om måneden, så du får slettet ligegyldige mails, inden mapperne fyldes helt op.

Problemet er udryddet i *Windows Vistas* indbyggede postprogram *Windows Mail*.

Af Stig Boesgaard. Illustration: Claus Lunau.

Tjek din postkasse på tre måder

Er du i fare for at miste dine dyrebare e-mails? Sender og modtager du kun få e-mails, har du sandsynligvis ikke grund til bekymring. Men hvis du gemmer tusindvis af mails, stiger risikoen for, at *Outlook Express* til sidst lider af forstoppelse. Her kan du se tre typiske faresignaler.

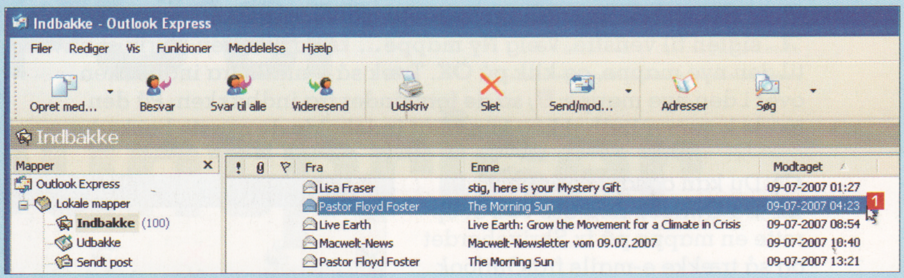

TJEK 1 Dine e-mails er flere år gamle

Tjek datoerne 1 på de ældste e-mails i din indbakke i *Outlook Express*. Er de mere end et år gamle, kunne det tyde på, at du allerede er godt på vej til at sprænge postkassen. Hvis du aldrig rydder op i dem, stiger størrelsen på datafilerne hurtigt. Husk jævnlig oprydning i mapperne.

TJEK 2 Du gemmer alt i indbakken

Hver mappe i *Outlook Express* gemmes som én fil. Hvis alle dine mails kun ligger i mappen **Indbakke**, vil dens fil vokse voldsomt. Lav i stedet undermapper til fx nyhedsbreve, arbejdsmails og så videre for at fordele mængden.

TJEK 3 Kæmpestore filer

1 Hver mappe i *Outlook Express* gemmes i én fil. Du kan se størrelsen på filerne i *Stifinder*, men placeringen varierer. Du finder mappen med postfilerne ved at klikke på menupunktet **Funktioner** og vælge **Indstillinger**. Vælg fanebladet **Vedligeholdelse** 2, og klik derefter på **Lagringsmappe...** 3. Nu vises placeringen af dine postkassefiler 4. Marker stien, og tast **Ctrl** + **C** for at kopiere den. Klik på **OK** 5.

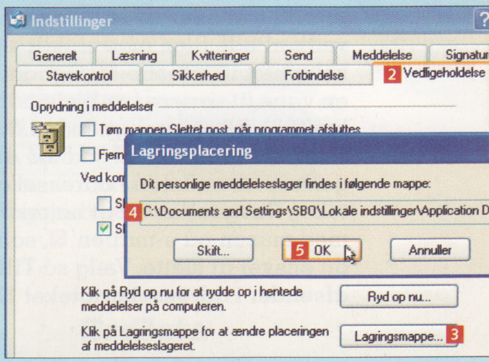

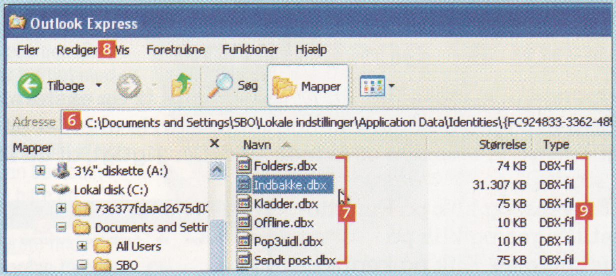

2 Åbn *Stifinder*, indsæt den kopierede mappesti i adressefeltet 6, og tast **Enter**. Nu vises den mappe på harddisken, der indeholder *Outlook Express*' postfiler 7. Vælg **Detaljer** i menuen **Vis** 8 for at se størrelsen 9 på de forskellige postkasser. Hver fil svarer til en mappe, som du har i *Outlook Express*. Filsystemet i *Windows XP* kan have problemer med at håndtere meget store filer, og derfor må postfilerne ikke fylde over to GB. Samtidig overbelaster du også *Outlook Express*, der skal løbe alle e-mails igennem, hver gang du åbner indbakken.

Læs på de følgende sider:

- **Sådan sikrer du dine e-mails**
- **Gem en kopi af postfilerne**
- **Gem dine e-mails**
- **Red de ødelagte postkasser**

Sådan sikrer du dine e-mails

Den nemmeste måde at sikre dine e-mails på er at holde god orden i *Outlook Express*. Hver mappe i programmet gemmes i én fil, og jo større filen er, desto større er risikoen for problemer. Ryd jævnligt op i mapperne, og opret nye mapper til forskellige typer mails.

1 Åbn *Outlook Express*, og højreklik på **Indbakke** 1 i mappeoversigten til venstre. Vælg **Ny mappe...** 2 fra menuen. Skriv et navn til den nye mappe, og klik på **OK**. Træk så e-mails fra indbakken over i den nye mappe 3, så de forsvinder fra indbakken. På den måde kommer indbakken kun til at indeholde de nyeste beskeder.

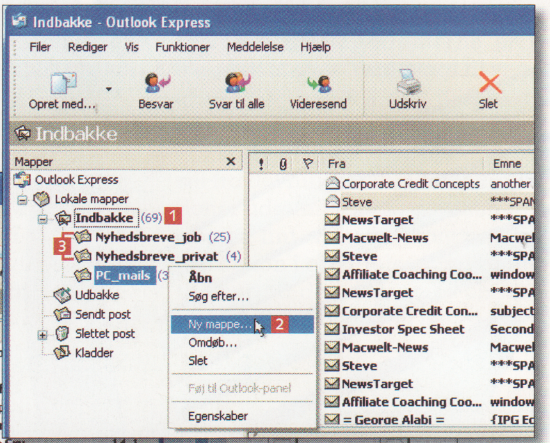

2 Du kan også helt flytte mails fra *Outlook Express* ved at oprette en mappe på fx Skrivebordet og så trække e-mails fra *Outlook Express* ud i mappen 4. Nu er de kopieret som enkelte filer 5 med emnet som navn. Når du dobbeltklikker på de kopierede mails, åbnes de i *Outlook Express*, men du kan også bruge programmet *MiTeC OE View*, som ligger på CD 8. Det virker også i *Windows Vista*.

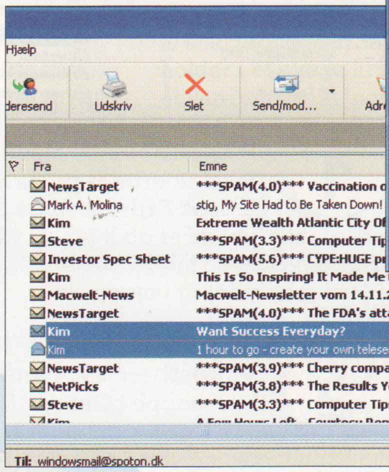

3 Tekst i e-mails fylder minimalt. Til gengæld fylder vedhæftede filer. Du kan se, om en e-mail har vedhæftede filer, med en klips i kolonnen til venstre 6. Gør det til en vane at sortere i mails med vedhæftede filer jævnligt. Inden du sletter dem, er det en god idé at gemme afsenderen i adressekartoteket. Det gør du ved at højreklikke med musen på e-mailen 7, som du ønsker at slette. Vælg så **Tilføj afsender i adressekartoteket** 8.

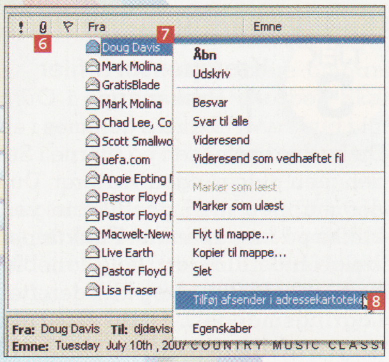

4 Marker de mails, du vil slette, og tryk på **Delete**-tasten på tastaturet. Bagefter skal du tømme papirkurven i *Outlook Express* ved at højreklikke på **Slettet post** 9 og vælge **Tøm mappen 'Slettet post'** 10.

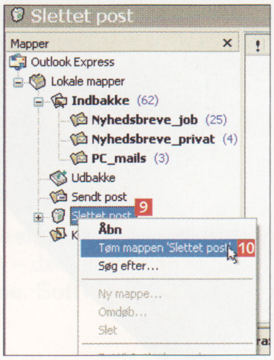

Gem en kopi af postfilerne

Kopierer du de originale postkassefiler fra harddisken til fx en ekstern disk eller en cd, kan du altid kopiere dem tilbage i den oprindelige mappe, hvis uheldet er ude. Men en sikkerhedskopi fungerer kun godt, hvis den er aktuel, så det er vigtigt, at du løbende tager kopier.

1 Åbn *Outlook Express*, og klik på **Funktioner**. Vælg **Indstillinger**, og klik på fanebladet **Vedligeholdelse**. Klik på knappen **Lagringsmappe**. Åbn den mappe i *Stifinder*, marker postfilerne 1, og træk dem til en backupmappe 2, mens du holder **Ctrl** nede. Brænd så mappen til en cd, eller kopier til fx en USB-nøgle. Er filerne skjult, kan du se dem ved at åbne **Funktioner** 3 og klikke på **Mappeindstillinger**. Vælg **Vis skjulte filer og mapper** under fanen **Vis**.

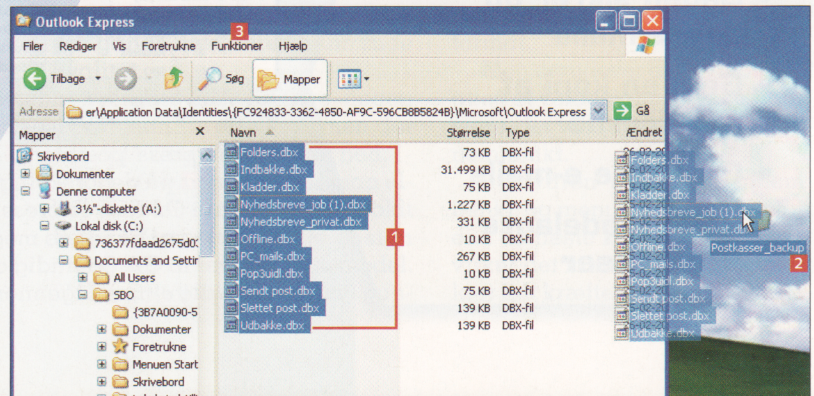

LIGGER PÅ CD 8

MiTeC OE Viewer ligger under Aktuelle programmer

LIGGER PÅ CD 8

Advanced Outlook Express Repair ligger under Aktuelle programmer

Gem dine e-mails

Med programmet *MiTeC OE Viewer* kan du læse dine e-mails fra de store postfiler – selv fra *Windows Vista*, der ikke har *Outlook Express*.

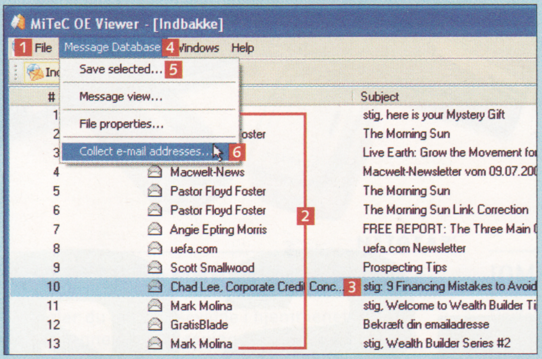

1 Start *MiTeC OE Viewer*, som ligger på CD 8. Tast **Ctrl + O**, eller vælg **File** 1, og klik på **Open** for at finde postfilen, du vil kopiere fra. Nu vises en komplet oversigt over e-mails i postfilen 2. Marker den eller de e-mails 3, du vil gemme, og åbn menuen **Message Database** 4. Klik på **Save selected ...** 5 for at gemme e-mailen på harddisken. Du kan også gemme alle e-mail-adresser, der findes i indbakken, ved at klikke på **Collect e-mail adresses ...** 6. Dobbeltklik på en e-mail for at læse indholdet.

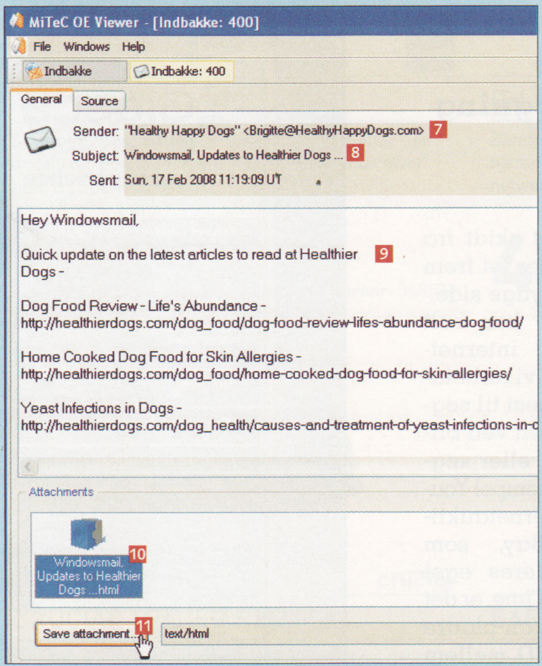

2 Nu viser programmet afsender 7, emne 8 og tekst 9 i e-mailen. Du kan gemme e-mailen ved at taste **Ctrl + S**. Hvis mailen indeholder en vedhæftet fil, kan du gemme den ved at klikke på den vedhæftede fil 10 og derefter klikke på **Save attachment ...** 11.

Red de ødelagte postkasser

Er mappefilerne i *Outlook Express* ødelagte, er der en sidste udvej. Programmet *Advanced Outlook Express Repair* fra CD 8 kan reparere dem. Prøveversionen kan dog kun redde de 10 første.

1 Start *Advanced Outlook Express Repair*, som ligger på CD 8. Find så alle dine ødelagte postfiler af typen DBX eller MBX ved at klikke på søgeknappen 1.

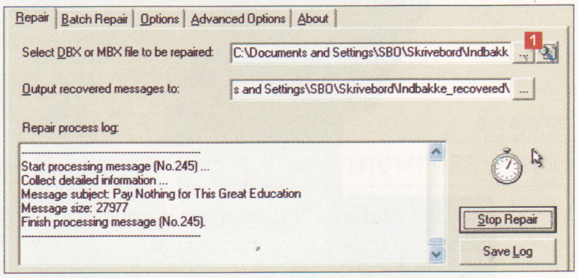

2 Det åbner et søgevindue, hvor du skal vælge **Outlook Express 5/6 dbx files (*.dbx)** 2 i rullemenuen. Klik på **Search Now** 3 for at begynde søgningen. Resultaterne vises i bunden. Vælg den mappe, du vil reparere, i oversigten 4, og klik på **OK** 5. Så udfylder programmet selv den rigtige mappe-sti for netop denne postbakke.

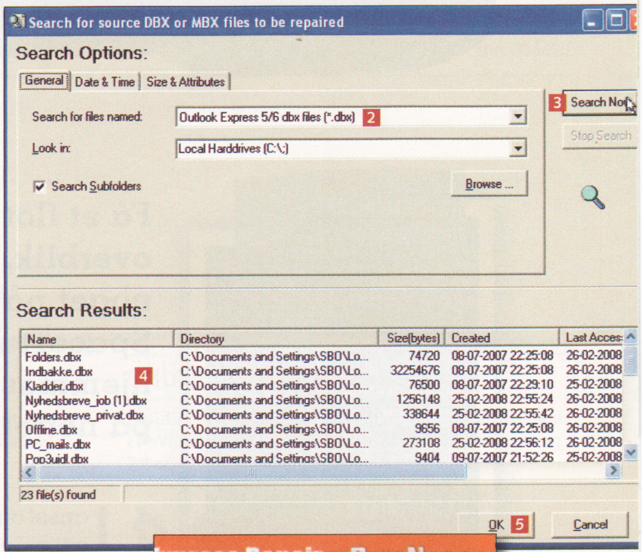

3 Klik på ... 6 for at vælge en mappe på harddisken, hvor du vil gemme de reparerede e-mails. Klik til sidst på **Start/ Stop Repair** 7 for at starte reparationen.

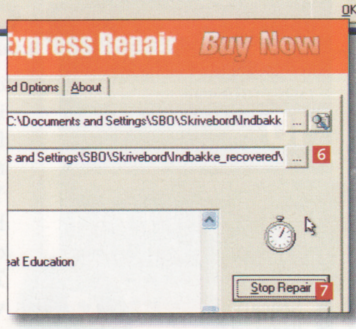

4 Derefter åbnes mappen 8 med de reparerede mails. Prøveversionen af programmet reparerer dog kun 10 e-mails. Resten bliver scannet, men indholdet fjernet. Hvis du vil redde alt, må du betale 250 kroner. Se mere på: **www.outlook-express-repair.com.**

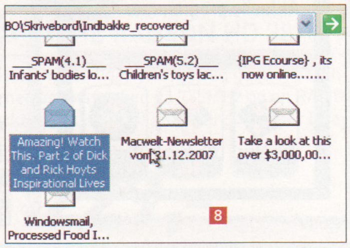

3D-SØ

SÅDAN!

Erstat Internet Explorers indbyggede søgefunktion med SpaceTime, og få adgang til en række søgemaskiner. Samtidig får du et tredimensionelt overblik over alle dine søgninger.

DET SKAL DU BRUGE

- Programmet SpaceTime er på CD 8

UDGIFTER

- Ingen

TIDSFORBRUG

10 min.

SVÆRHEDSGRAD

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

LIGGER PÅ CD 8

SpaceTime ligger under Aktuelle programmer

VIRKER MED:

Windows 2000, Windows xp, Windows Vista

Få et flot tredimensionelt overblik, når du leder efter noget på nettet. Supersøgeren SpaceTime viser de fundne hjemmesider i 3D og gør søgning på nettet til en fornøjelse.

Uanset om du surfer, søger eller køber ind på nettet, får du glæde af funktionerne i *SpaceTime*, der føjer flotte 3D-effekter til søgninger med Google eller Yahoo!. I stedet for at bladre fra side til side i din browser giver *SpaceTime* dig overblik ved at vise alle åbne hjemmesider i et 3D-billede, hvor du hurtigt kan se indholdet og klikke rundt mellem siderne. Og når du søger på nettet med fx Google, viser *SpaceTime* billeder af alle hjemmesiderne i søgeresultatet. Med overblikket i 3D skiller du hurtigt skidt fra kanel og finder let frem til den helt rigtige side.

SpaceTime kan helt erstatte din internetbrowser, men vi anbefaler den dog mest til søgninger. Specielt ved billedsøgninger eller søgninger i for eksempel YouTube eller internetauktionshuset eBay, som begge har deres eget punkt i *SpaceTime*, er det smart, at du kan bladre hurtigt og i 3D mellem alle billederne. Programmet deler også favoritter med *Internet Explorer* og husker besøg langt tilbage.

Af Thomas Buus-Larsen

Det flotte overblik

Når du søger, vises resultatet som en række hjemmesider i 3D. En ny søgning eller et klik på de næste resultater giver en ny række. Når du har flere rækker med resultater, kommer 3D-overblikket til sin ret. Du kan zoome ud og se det hele på afstand og så flyve mellem dine resultater i et 3D-rum.

gninger

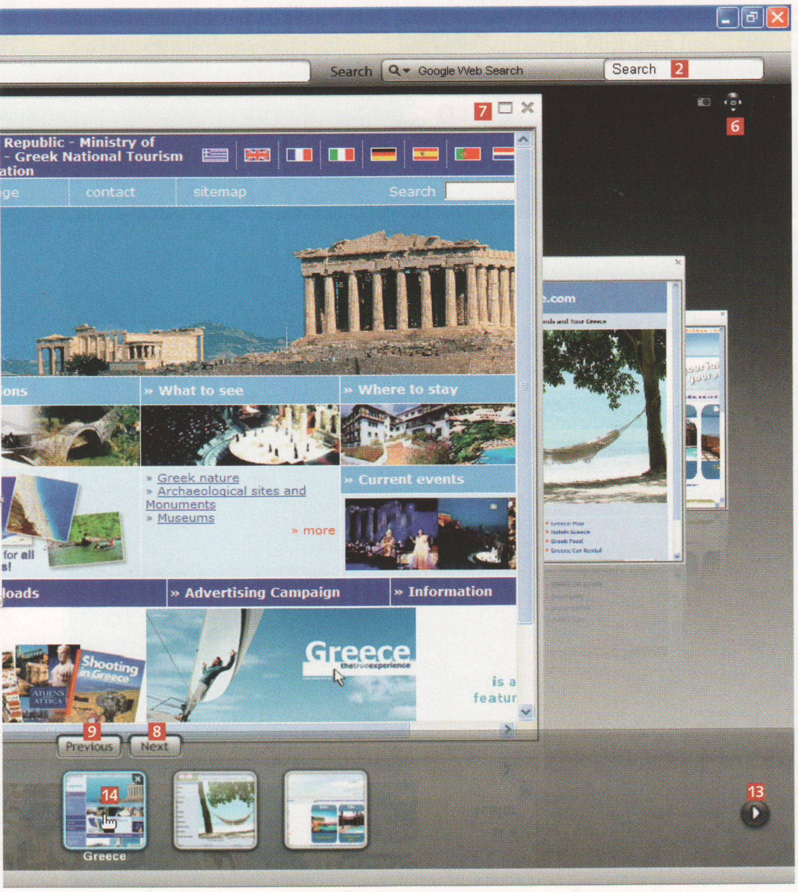

1 Rundt på nettet med SpaceTime
SpaceTime er opbygget som en browser. I feltet **Address** 1 indtaster du adressen på en hjemmeside, og feltet **Search** 2 bruger du til at søge efter hjemmesider med Google. Knappen med stjernen 3 åbner en oversigt med dine åbne hjemmesider, søgninger og listen med dine favoritter, som *SpaceTime* i øvrigt deler med *Internet Explorer*. Knappen med **+** 4 tilføjer et link til den hjemmeside, du har i fokus, til listen med favoritter, og knappen ved siden af 5 opdaterer billedet.

2 Tredimensionelt og lidt fra oven
Styrken er det overblik, du får med 3D-visningen. *SpaceTime* stiller dine søgeresultater op på en række, så du nemt kan bevæge dig rundt mellem dem. Med knappen til højre i billedet 6 åbner du et lille navigeringsværktøj, som du bl.a. bruger til at zoome ind og ud. Du kan maksimere eller lukke en hjemmeside som normalt 7. Knappen **Next** 8 flytter til næste hjemmeside i rækken, mens knappen **Previous** 9 rykker en side tilbage.

3 Bevar overblikket i bunden
Nederst i *SpaceTime* gemmer sig en oversigt over alle dine søgninger 10. Oversigten kommer frem, når du fører musen ned på den grå linje nederst i billedet 11. Knapperne til venstre og højre 12 og 13 bruger du til at skubbe oversigten, når den indeholder flere billeder, end der er plads til på skærmen. Med et klik på et af billederne skifter du hurtigt til den søgning 14.

▶▶▶

Sådan søger du med SpaceTime

Med søgefunktionen i *SpaceTime* får du opstillet søgeresultaterne fra fx Google i en overskuelig 3D-række, så du hurtigt kan klikke dig frem til en hjemmeside med netop det indhold, du er på udkig efter.

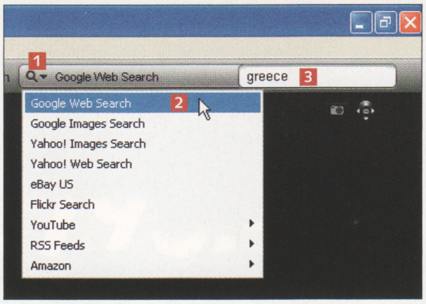

1 Klik på knappen med luppen øverst til højre i programvinduet 1, og vælg den søgemaskine, du vil bruge. Her har vi valgt Google 2. Skriv et eller flere søgeord i søgefeltet 3, og tast **Enter**.

2 Resultatet af søgningen kommer nu frem i Googles traditionelle oversigt med hjemmesider, der indeholder de ord, du har søgt efter. Samtidig åbner og viser *SpaceTime* alle hjemmesiderne og stiller dem op på en række, så du kan klikke rundt mellem dem.

3 Fører du musen ned på den grå linje 4, får du vist oversigten med åbne hjemmesider og søgninger. Vil du hurtigt tilbage til Googles søgeresultater, klikker du bare på billedet i oversigten 5, og *SpaceTime* flytter fokus til siden med resultaterne.

4 *SpaceTime* markerer det søgeord, du har brugt, med gult i Googles liste med resultater. Søgeordet vises nederst i programvinduet 6, og klikker du på det, tager *SpaceTime* luppen frem og zoomer ind på søgeordet i Googles liste. Med knapperne på luppen 7 flytter du luppen frem og tilbage i søgeresultatet.

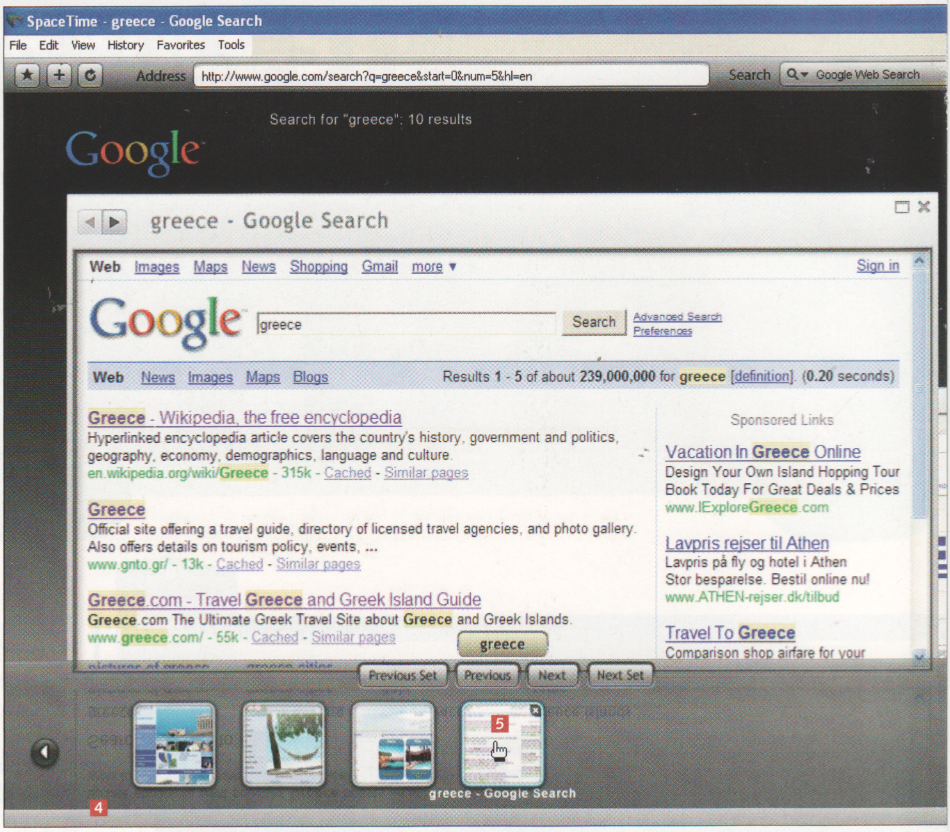

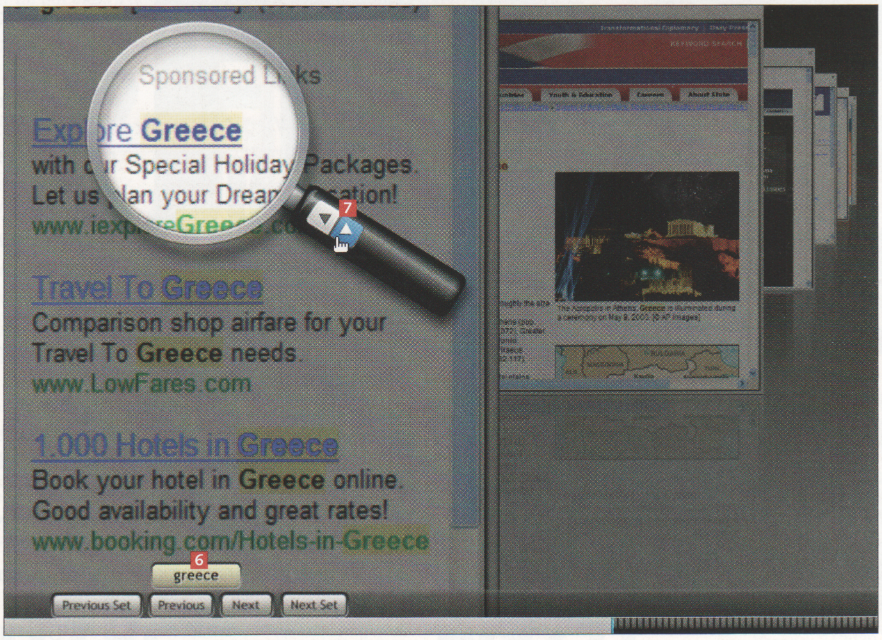

LIGGER PÅ CD 8

SpaceTime ligger under
Aktuelle programmer

Find videoklippet på YouTube

YouTube er stedet, hvor hele verden udveksler videoklip af alt mellem himmel og jord. Og med *SpaceTime* finder du hurtigt frem til det klip, du gerne vil se.

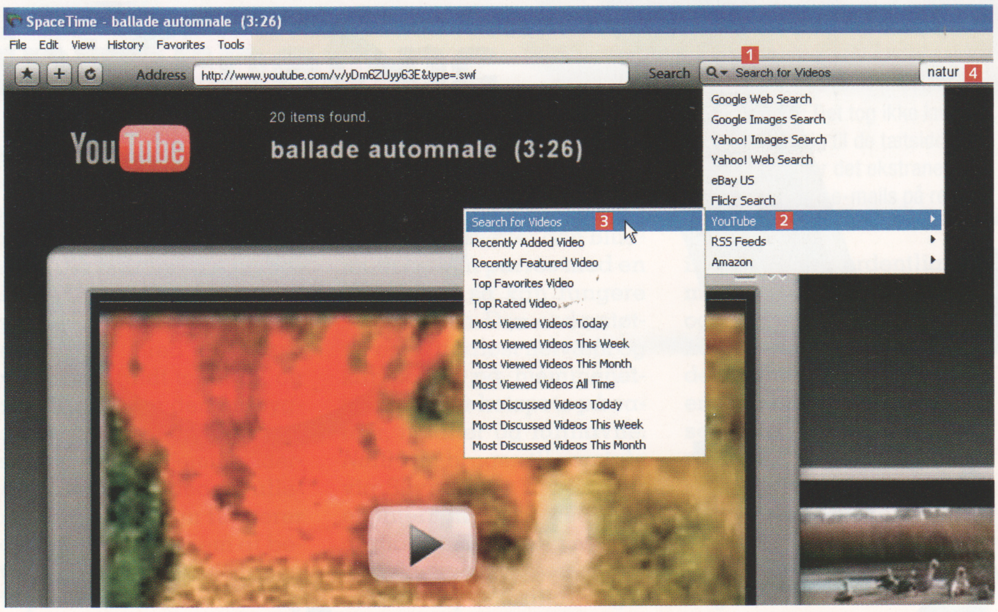

1 Klik på luppen ved siden af feltet **Search for Videos** **1**, og vælg YouTube på listen **2**. Nu kan du bl.a. vælge mellem videoer, der er blevet lagt på YouTube for nylig (**Recently Added Video**) eller video, der er blevet set af mange (**Most Viewed Videos**). Hvis du vil søge efter et bestemt emne, klikker du på **Search for Videos** **3**. I søgefeltet **4** skriver du et søgeord og taster **Enter**. Et øjeblik efter toner en stribe videoklip, der passer til din søgning, frem på skærmen.

SpaceTime kræver muskler

SpaceTime viser hjemmesider og søgeresultater i 3D-grafik, og det kræver en hel del af din pc og grafikkortet i den. Derfor bør du kun installere og bruge programmet, hvis computeren lever op til de minimumskrav, *SpaceTime* stiller. Det vil sige, at maskinen mindst skal have en Pentium 4 2.4 GHz eller en AMD 2400xp+-processor, den skal have minimum 512 MB ram, og grafikkortet skal have mindst 128 MB hukommelse samt være 3D-kompatibelt.

Se varerne på eBay

På eBay kan du købe alt fra antikviteter til fast ejendom, og ved hjælp af søgefunktionen i *SpaceTime* finder du let frem til lige præcis den vare, du står og mangler.

1 Klik på luppen **1**, vælg **eBay US** på listen **2**, og skriv et søgeord i feltet **3**. Nu viser *SpaceTime* en række billeder med den vare, du har søgt efter. Under billedet kan du bl.a. se varens pris. Dobbeltklik på billedet **4**, og *SpaceTime* åbner siden, hvor du kan læse om varen, give et bud på den eller bare slå til og handle med det samme.

17 sikre sparetips

SPAR tusindvis af kroner på blæk

Synes du, at din blækprinter er for dyr i drift? Så lad dog være med at betale så meget. Vi viser dig, hvor let du kan spare masser af kroner på blækregningen.

Blækprinteren er en herlig opfindelse. Du kan printe billeder i en kvalitet, som kan måle sig med fotohandlerens fremkaldelser, og den kan spytte tekstsider ud i et hæsblæsende tempo. Desværre er blækprinteren også dyr i drift. Eller er den? Med lidt snilde og omtanke kan du spare en stor del på blækbudgettet. Vi har samlet en række sparetips for printerejere. Ved hvert tip kan du læse, hvordan du gør – og hvor meget du kan forvente at spare. Så kan du selv vurdere, om det kan betale sig for dig at gøre brug af tippet. Du behøver naturligvis ikke nøjes med at vælge et enkelt tip. De fleste tip kan kombineres, og så stiger besparelsen naturligvis tilsvarende. Vælger du fx at kombinere tip 4 og 5 og skrive ud i halv størrelse og kladdekvalitet, rækker blækket sammenlagt omkring dobbelt så langt.

God fornøjelse. I fremtiden vil lyden af printeren være som sød musik i dine ører. For du ved, at du sparer penge for hver eneste side, du skriver ud.

Af John Alex Hvidlykke. Illustration: Claus Lunau

SÅDAN!

Tænk dig om, før du printer, og spar penge på blækket.

DET SKAL DU BRUGE

- Din computer og en blækprinter

UDGIFTER

- Ingen

TIDSFORBRUG

Kun få sekunder, hver gang du printer.

SVÆRHEDSGRAD

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

LIGGER PÅ CD 8

- HP Smart Web Printing
- CutePDF Writer
- JPEGCrops
- InkSaver
- Artikel om kopiblæks holdbarhed (PDF)
- To artikler om printertest (PDF)
- Artikel om JPEGCrops (PDF)
- Artikel om HP Smart Web Printing (PDF)

VIRKER MED:

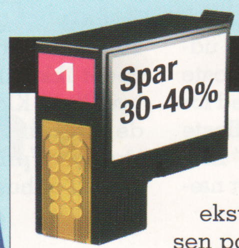

Køb ind efter dit behov

Hvis du printer meget, skal du holde dig fra butikkernes standardpatroner, som kun er halvfulde fra fabrikken, og i stedet gå efter ekstrastore patroner, som er helt fyldt op. Literprisen på blækket i de store patroner er hele 30-40 % lavere end i standardpatronerne.

Hvis printeren står ubenyttet hen i længere tid, skal du være opmærksom på, at blækket i patroner kan tørre ind. Derfor er det en god idé at skrive en testside ud en gang om ugen. Så undgår du, at blækket tørrer ind. For hvis det sker, er det naturligvis en dårlig forretning at købe de store blækpatroner. Hvis du kun skriver meget lidt ud, kan standardpatroner være de rette for dig.

Undgå blækspild

Er det virkelig nødvendigt at skrive det her ud? Er det nu præcis den udgave, du skal have skrevet ud? Har du tjekket, om alt er stavet rigtigt? Du kan spare blæk, papir og plads i papirkurven, hvis du lige tøver et øjeblik, inden du klikker på **Udskriv**. En rigtig stor del af de sider, der printes, kan bedst betegnes som vådeskudsulykker. Kig dokumentet igennem en gang til, eventuelt ved hjælp af **Vis udskrift** (se Tip 3). Så slipper du for at lave den fejl, som vil betyde, at du skal printe det hele en ekstra gang. Ofte får man også klikket på **Udskriv**, mens man har den forkerte side eller ramme åben i *Internet Explorer* – med nytteløse print til følge.

Et ekstra tjek

Jo mere du skriver, desto bedre betaler det sig at løbe det hele igennem en gang til på skærmen, før du klikker på "Udskriv". Hvis du er i tvivl om det, skulle du bare se papirkurvene på Komputer for alles redaktion …

Print kun de sider, du har brug for

Hvis du bare skal rette et par linjer i et langt brev, er der ingen grund til at skrive samtlige sider ud. Du kan nøjes med at printe den side, de famøse linjer befinder sig på. Det samme gælder, når du skriver en e-mail ud. Hvis mailen er svaret på en længere dialog, kan der være mange sider med gamle ordvekslinger, som du ikke har brug for.

1 Start med at vælge **Vis udskrift**. Det kan du i næsten alle programmer gøre fra menuen **Filer**. Så kan du i ro og mag bladre dokumentet igennem og se, hvilke sider du har brug for. Luk **Vis udskrift**, og vend tilbage til dokumentet. Vælg **Udskriv** fra menuen **Filer**.

I dialogboksen **Udskriv** kan du vælge at skrive bestemte sider ud. Klik på knappen **Sider** 1, og vælg de sider, du skal bruge, fx **3-4** for kun side 3 og 4. Skriv **5-** for at få alle sider fra og med side 5 udskrevet. Og skriv **1,4,8** for kun at skrive siderne 1, 4 og 8 ud.

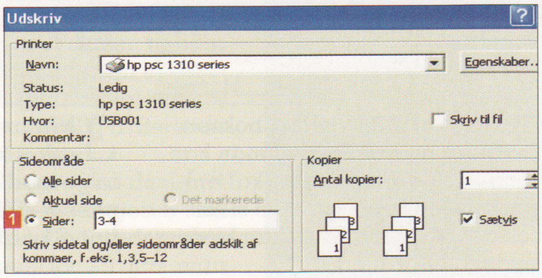

Print som kladde

Hvis du bare skal se, om du har sat kommaerne rigtigt, behøver udskriften ikke ligne en million og koste en formue. Alle printere har mulighed for at udskrive i kladdekvalitet, men de fleste pc-brugere nænner ikke at bruge den "fedtede" indstilling. Det kan du dog roligt gøre, for teksten ser næsten lige så godt ud som normalt, og det tager tilmed kun en brøkdel af tiden at skrive ud, fordi printerhovedet ikke skal køre lige så mange gange hen over hver linje. Kladdeprint bruger typisk den halve mængde blæk af standardprint, men vi forudsætter, at du stadig vil printe de sider, der skal gemmes eller sendes ud af huset, i fuld kvalitet.

1 Åbn **Printere og faxenheder** i **Start**-menuen i Windows. Højreklik på din printer, og vælg **Egenskaber**. Klik derefter på knappen **Udskriftsindstillinger...** **1**.

2 Dialogboksen for udskriftsindstillinger er forskellig fra printer til printer, men der findes altid en mulighed for at vælge **Udskriftskvalitet** **2**. Den mest blæksparende udskriftskvalitet vil næsten altid hedde noget med kladde.

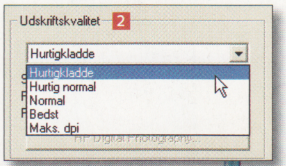

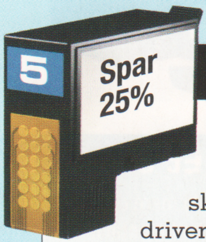

Skriv flere sider pr. ark

Hvis du ikke er bange for at læse det, der står med småt, kan du spare op til halvdelen af blækket. Tricket er at skrive flere sider på samme ark. Det kan de fleste printerdrivere finde ud af. Ulempen er, at bogstaverne bliver halvt så store. Skriver du almindelige *Word*-dokumenter i 12 punkt, er teksten dog fint læselig i halv størrelse. Halv størrelse betyder halvt blækforbrug, men ligesom med kladdeudskrift går vi i regnestykket ud fra, at du vil udskrive halvdelen af dine udskrifter i fuldt format.

1 Find din printer i **Start**-menuens **Printere og faxenheder**, højreklik på den, og åbn dialogboksen **Udskriftsindstillinger**. De fleste nyere printerdrivere giver mulighed for at skrive flere sider på hvert ark. Hos HP skal man fx vælge fanen **Færdigbehandling** **1**.

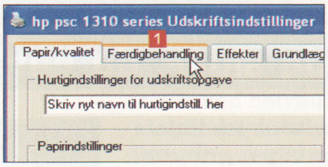

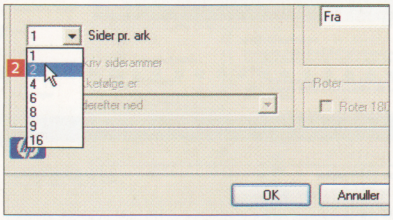

2 Her kan man vælge i boksen **Sider pr. ark** **2**, hvor man kan få op til 16 sider pr. ark. Skal indholdet være læseligt, er to sider nok det maksimale, du kan klare med en A4-printer.

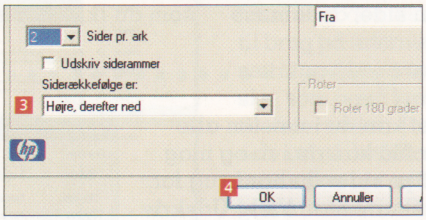

3 Når man har antallet af sider pr. ark, kan man bestemme rækkefølge med mere **3**. I de fleste tilfælde passer standardindstillingen dog fint. Slut af med **OK** **4**.

Sådan beregner vi procenterne

Ud for hvert af de 17 tips har vi angivet, hvor meget en gennemsnitlig pc-bruger kan spare ved at benytte tippet. Vi har med andre ord taget hensyn til forholdene i den virkelige verden. Tag fx Tip 4. Her kalkulerer vi med, at en gennemsnitlig pc-bruger højst vil skrive 50 procent af sine print ud som kladde (resten vil han skrive ud i fuld kvalitet). Da man kun bruger halvt så meget blæk på at skrive ud i kladde, bliver besparelsen på 25 procent.

Udskriv kun den del af hjemmesiden, du skal bruge

Internettet er en uundværlig kilde til oplysninger. De fleste af dem er gratis. Men moderne hjemmesider kan være svære at printe korrekt ud. Klikker du bare blindt på **Udskriv**, får du ofte printet stribevis af sider, som kun indeholder en enkelt knap eller menubjælke. Eller du risikerer, at ikke alt indholdet kommer med på papiret. Det er spild af tid, papir og blæk.

Løsningen er programmet *HP Smart Web Printing 4.0*, som er et gratis program, du finder på vores cd. Programmet gør en ende på opsplittede hjemmesider, som udskrives i småbidder hen over mange ark. Samtidig bliver det muligt at samle indhold fra flere websider på samme ark. Hvor meget blæk du kan spare, afhænger af, hvor stor en del af dit printbehov der kommer fra websider. Vores skøn er baseret på en fjerdedel.

Sådan gør du

På cd'en finder du *HP Smart Web Printing*. Her finder du også vores guide til programmet fra blad nr. 2 (som PDF-fil).

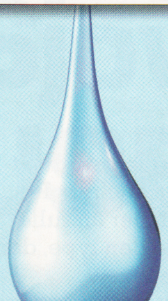

Skriv kladder og hjemmesider ud i sort-hvid

Der er ingen grund til at ofre dyre farvepatroner på tilfældige udskrifter fra hjemmesider. Hvis du indstiller printeren til at skrive i sort-hvid, kan du spare 20-30 % på blækudgifterne. Når du kun printer i sort, kan du bruge såkaldte højkapacitetspatroner, som typisk har fantasifulde navne som "XL", "High Yield" eller "High Capacity". De kan købes i de fleste butikker og giver dobbelt så mange print for kun lidt mere, end hvad normalpatroner koster. Farvepatroner er derimod med lav kapacitet. Desuden går der mindre blæk til, når du skriver ud i sort-hvid, da der printes i færre lag.

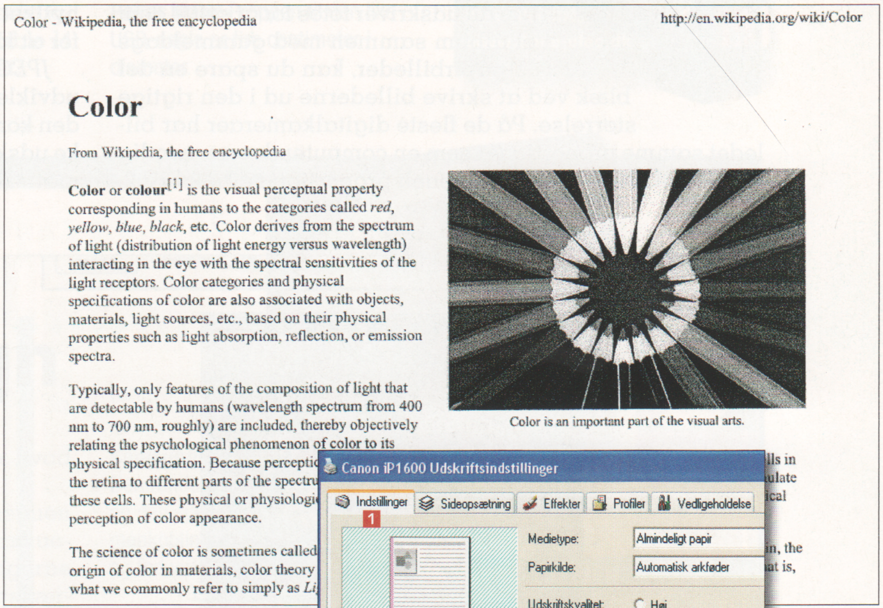

Color - Wikipedia, the free encyclopedia http://en.wikipedia.org/wiki/Color

Color

From Wikipedia, the free encyclopedia

Color or **colour**[1] is the visual perceptual property corresponding in humans to the categories called *red, yellow, blue, black*, etc. Color derives from the spectrum of light (distribution of light energy versus wavelength) interacting in the eye with the spectral sensitivities of the light receptors. Color categories and physical specifications of color are also associated with objects, materials, light sources, etc., based on their physical properties such as light absorption, reflection, or emission spectra.

Typically, only features of the composition of light that are detectable by humans (wavelength spectrum from 400 nm to 700 nm, roughly) are included, thereby objectively relating the psychological phenomenon of color to its physical specification. Because percepti... the retina to different parts of the spectru... these cells. These physical or physiologi... perception of color appearance.

The science of color is sometimes called... origin of color in materials, color theory... what we commonly refer to simply as *Li*...

Color is an important part of the visual arts.

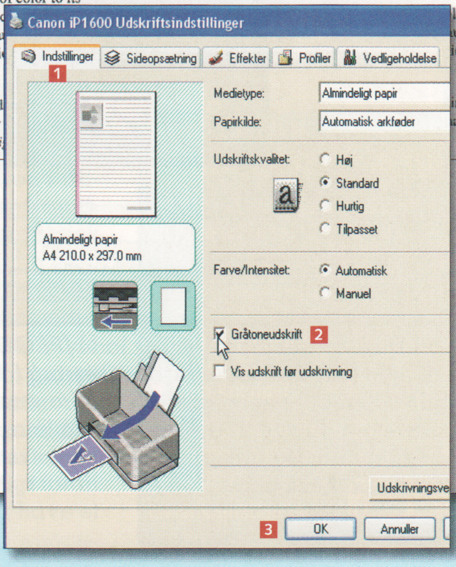

1 Åbn printeren via punktet **Printere og faxenheder** i **Start**-menuen i Windows, og vælg **Udskriftsindstillinger**. Under **Indstillinger** 1 (eller for nogle printere **Farve**) findes en afkrydsningsboks for **Gråtoneudskrift** 2. Sæt flueben i den, og vælg **OK** 3.

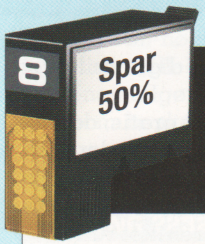

Brug laser til sort og hvidt

Det lyder som et fupråd. For selvfølgelig bruger man ingen blæk, hvis man i stedet har en laserprinter. Men tippet er godt nok endda. Hvis du skriver mange sort-hvide sider ud, kan det på længere sigt betale sig at investere i en sort-hvid laserprinter til at tage slæbet. En typisk blækprinter bruger for 30 øre blæk, når du skriver en side ud, imens en økonomisk laserprinter kan klare opgaven for ca. 10 øre. Du kan således ideelt set spare to tredjedele på printbudgettet. Den dårlige nyhed er, at du skal udskrive 7.000-8.000 sider, før laserprinteren er tjent ind. Det kan slet ikke betale sig at printe i farver på en laser, for de er dyrere i drift end blækprinterne, når der printes i farver.

Sådan gør du

På cd'en kan du læse Komputer for alles store test af laser- og blækprinteres printøkonomi fra bladene 5/2008 og 7/2008 (som PDF-filer).

Vælg det rigtige papir

Papir er ikke bare papir – og det ved din printer også. Der er nemlig stor forskel på, hvor meget blæk der skal bruges til de forskellige typer. Det skyldes, dels at papiret suger blæk i forskellig grad, dels at der automatisk tildeles mere blæk til nogle papirtyper. Vælger du fx fotopapir, forventes det, at printene skal være ekstra flotte. Og det koster ekstra blæk.

Hvis du vælger den forkerte papirtype, risikerer du således ikke blot at bruge overflødigt meget blæk. Din udskrift kommer også til at se dårligere ud, når papiret ikke er beregnet til det. Værst går det, hvis du vælger en indstilling for højglans-fotopapir, mens du har kopipapir i printeren. Så bruger du blækket hurtigere end nødvendigt – og får samtidig udskrifter, der er uldne i kanten, fordi blækket løber ud i papirets fibre.

Hvis du i forvejen har valgt det korrekte papir, er der ikke noget at spare, men har du valgt en forkert type, kan du ændre til det rigtige og få langt mindre blækforbrug og pænere udskrifter.

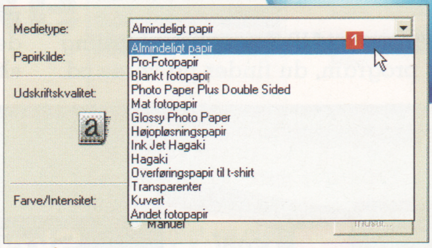

1 Åbn din printer via **Printere og faxenheder** i **Start**-menuen. Vælg **Udskriftsindstillinger**, og vælg **Papir/kvalitet** eller **Medietype**. Så fremkommer en rullemenu 1 med en række muligheder. Vælg den type, der bedst svarer til det papir, du har i printeren.

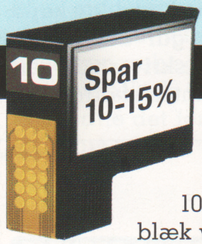

Beskær dine billeder rigtigt

Hvis du udskriver fotos for at sætte dem i et album sammen med gammeldags 10 x 15-papirbilleder, kan du spare en del blæk ved at skrive billederne ud i den rigtige størrelse. På de fleste digitalkameraer har billedet samme proportioner som en computerskærm, nemlig 4:3. Papirbilleder har traditionelt proportionsforholdet 3:2, hvilket betyder, at man skal skære noget af digitalbilledet for at få det til at passe i fotolommerne.

JPEGCrops, som du finder på cd'en, er et gratis, danskudviklet program, som gør det let at beskære billederne til den korrekte størrelse. Man kan vælge mellem en lang række udskriftsformater, og er man ikke tilfreds med den automatiske beskæring, kan man selv flytte udsnittet rundt.

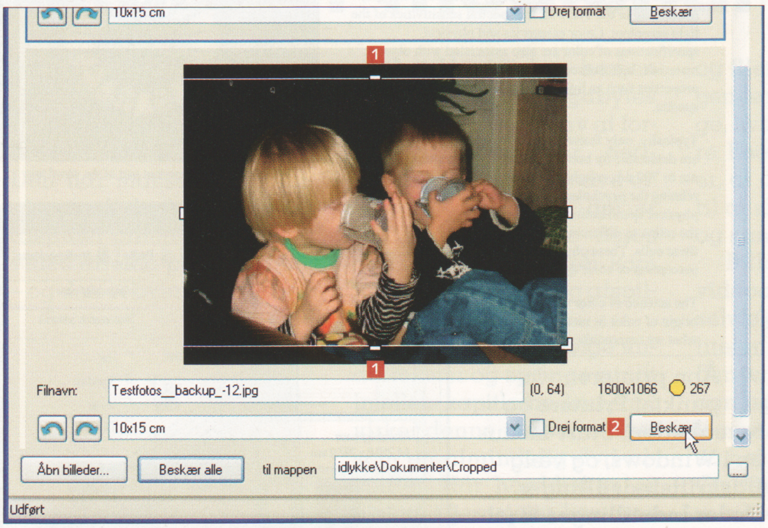

1 Du kan vælge mellem at lade *JPEGCrops* bestemme en standardbeskæring for alle billedfiler eller selv indstille programmet. Det sidste gør du ved at trække de små knapper 1 op eller ned. Når udsnittet er som ønsket, klikker du på **Beskær** 2.

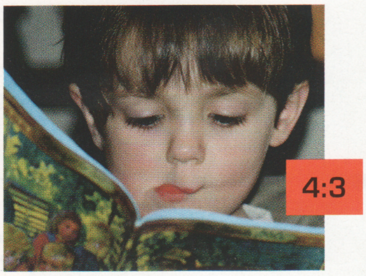

Størrelsesforholdet 4:3 på et digitalt foto svarer til proportionerne på en pc-skærm, men egner sig dårligt til udskrivning.

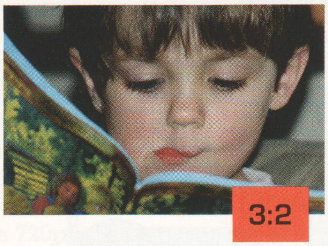

Størrelsesforholdet 3:2 er egnet til udskrivning og svarer til en fotolomme i et fotoalbum.

Sådan gør du:

Programmet *JPEGCrops* findes på cd'en, der følger med bladet. Her finder du også en artikel om programmet fra blad 2/2008 (som PDF).

Køb ind billigt

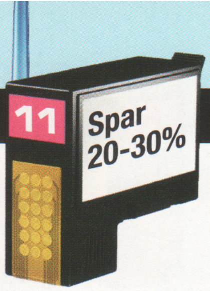

Den sikreste måde at spare på blækudgifterne er at købe blækket til lavere pris. Hvis du er lidt grundig i din jagt efter slagtilbud, kan du trække 20-30 % fra blækbudgettet uden videre. Du kan ofte finde blækpatroner i tostykspakker til en klækkelig rabat. Spørg også din forhandler om mængderabat på farvepatroner. Og nej, det er ikke synd for ham at give rabat. Hans timeløn bliver jo langt bedre, hvis han kan tjene på ti patroner ad gangen i stedet for kun at tjene på en enkelt. Og så bliver der råd til, at han kan skære lidt af sin avance, som i forvejen er ret høj. Prisen på en enkelt blækpatron kan svinge med op til 100 kroner. Det viser en sammenligning, vi har foretaget af en snes forhandlere. Så kig dig godt for i butikkerne.

Opdater printerdriveren

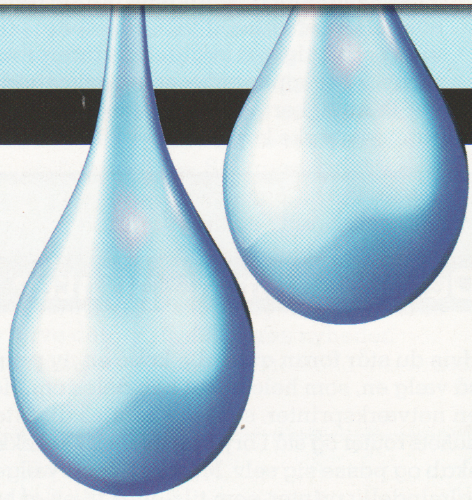

Kan man virkelig spare blæk ved at skifte til en anden printerdriver? Ja faktisk. De større producenter opdaterer hele tiden driverne til deres produkter. Og har du blot installeret den driver, der fulgte med i pakken, er det meget sandsynligt, at der i mellemtiden er kommet en ny og meget bedre udgave, som måske endda byder på ekstra funktioner. Den første driver er ofte lavet i hast, fordi printere skal sendes på markedet så hurtigt som muligt for at komme foran konkurrenterne.

Hvor meget der kan spares, afhænger af, hvor meget det er lykkedes producenten at forbedre driveren. Vi har forsigtigt udregnet 5-10 procent. Til gengæld gælder besparelsen for alle dine udskrifter. Og det er under alle omstændigheder en god idé at holde driveren opdateret. Det er ikke usædvanligt, at nye drivere byder på for eksempel bedre og mere naturlige farver på fotoprint.

1 Besøg producentens hjemmeside, og kig efter overskrifter som "Download", "Support" eller "Drivers".

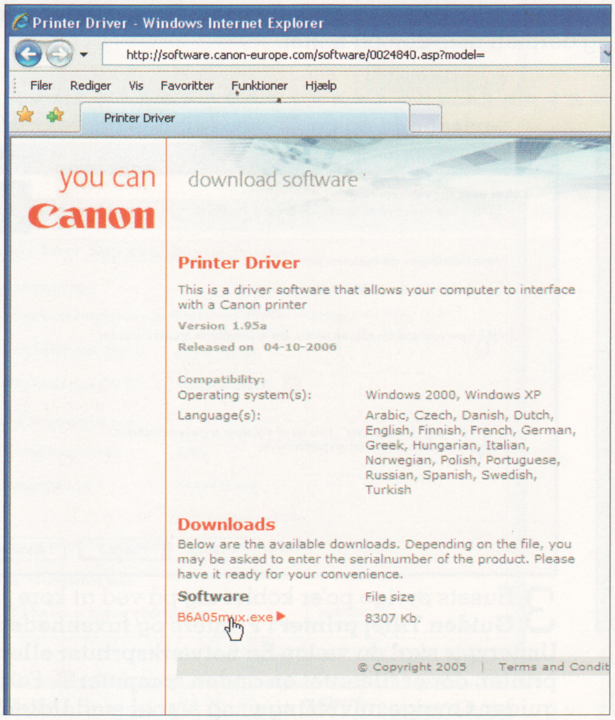

2 Find driveren til netop din printermodel. Tillad roligt Windows at hente filen 1, hvis den gule advarselsbjælke dukker op i *Internet Explorer*.

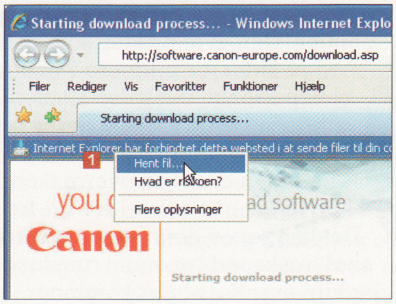

3 Vælg enten **Kør** 2 for at installere driveren med det samme eller **Gem** 2 for at gemme den på harddisken til senere installation.

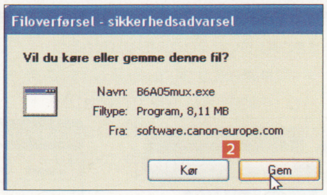

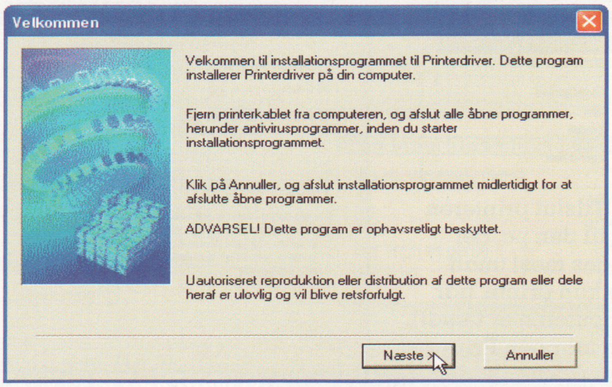

4 Følg instruktionerne i installationsprogrammet. Det er som regel let, da de fleste drivere findes i en dansk udgave.

Brug kopiblæk

Selv om printerproducenterne lover bål, brand og fortabelse af garantien, findes der alternativer til de autoriserede blækpatroner. Du kan alle steder finde reklamer for såkaldt kompatible patroner, der kan bruges i stedet for originalerne. Priserne er ofte omkring det halve af originalerne.

Komputer for alle har flere gange tidligere behandlet emnet. Der er vitterlig penge at spare på kopiblæk, men vi må også sige, at kvaliteten varierer voldsomt. Har du fx fundet et kopimærke, som passer godt i én printer, er det ikke sikkert, at kvaliteten bliver lige så god med samme mærke kopipatroner i en anden printer. Besparelsen kan desuden blive kortsigtet. I en undersøgelse i blad 4/2008 slog vi nemlig fast, at nogle kopiudskrifter holder meget kortere end originalerne. Vi udsatte en lang række original- og kopiudskrifter for dagslys igennem 300 dage. Resultatet var utvetydigt: Kopiblækket blegner, mens originalen holder længere. Så lad være med at printe fotos med kopiblæk, hvis du vil gemme dem. Du finder Komputer for alles artikel om kopiblæk kontra originalblæk som PDF-fil på cd'en, der følger med dette blad.

www.printstation.dk
www.inkclub.dk.

Del den samme printer

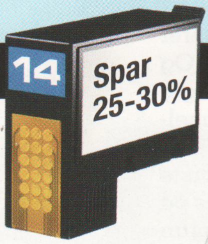

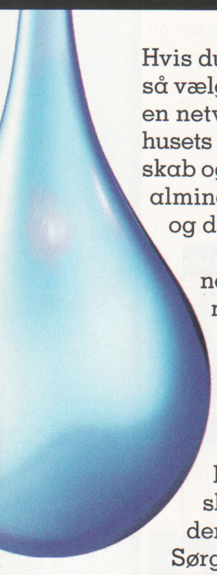

Hvis du står foran at skulle købe en ny printer, så vælg en, som hele huset kan deles om. Helst en netværksprinter, som kan sluttes direkte til husets router og stå i bryggerset eller i et køkkenskab og passe sig selv. Man kan også vælge en almindelig printer, som tilsluttes til en af husets pc'er og deles med andre pc'er.

En stor fordel ved en netværksprinter er blæk-økonomien. Den dyre printer, som er beregnet til at skrive mange sider, er billigere i drift, når der skal købes blækpatroner. Det lyder uretfærdigt, men ét sted skal producenterne jo tjene deres penge. Og hos de billige printere ligger avancen på blækket.

Desuden er det en overraskende sideeffekt, at I vil skrive langt færre sider ud fra den fælles printer. Det lægger en dæmper på udskriftsiveren, hvis man skal traske ind i et andet rum for at hente en side, hvor der kun er rettet et par kommaer.

Sørg helst for, at jeres næste printer har et indbygget netværksstik (nogle gange kaldet RJ-45). Så kan printeren optræde alene på netværket. Har I tilmed en fælles harddisk på netværket (NAS), har denne ofte indbygget USB-indgang, hvor man kan tilslutte en helt almindelig printer og dermed dele den på nettet.

En netværksprinter kan være en hvilken som helst printer, som du tilslutter til en af husets pc'er.

1 Tilslut printeren til den pc, der bruges mest (man kan kun printe, når computeren er tændt). Åbn mappen **Printere og faxenheder**, højreklik på printeren, og vælg **Deling...** **1**.

2 Nu skal du vælge **Del denne printer** **2**, vælge et passende navn **3** og klikke på **OK** **4**.

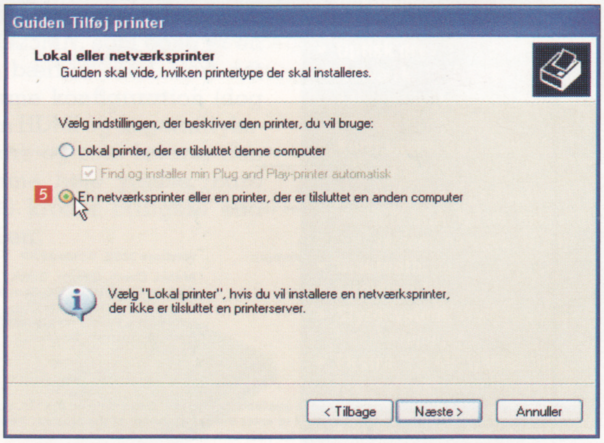

3 Husets øvrige pc'er kobler sig på ved at køre **Guiden Tilføj printer** i **Printere og faxenheder.** Undervejs skal du vælge **En netværksprinter eller en printer, der er tilsluttet en anden computer** **5**. Følg guidens øvrige anvisninger, og slut af med **Udfør.**

Skriv ud til en PDF-fil

Uanset alle spareindstillinger koster det stadig blæk og papir, når du printer. Det allerbilligste ville være at lade helt være med at skrive ud. Og det kan du gøre i mange tilfælde, hvis du printer til en PDF-fil i stedet for at bruge printeren.

Programmet *CutePDF Writer* virker som en printer, men "udskriver" til PDF-filer, der kan læses med *Adobe Reader*. *CutePDF Writer* er også perfekt, hvis du skal "printe" på en bærbar pc, mens du er på farten. Så er det blot at skrive ud til en PDF-fil, som siden hen kan åbnes i *Adobe Reader* og skrives ud på papir. Der vil naturligvis stadig være sider, som du vil være nødt til at skrive ud. Men kan du nøjes med hver anden side, kan du logisk nok spare 50 % på blækbudgettet.

Både *CutePDF Writer* og *Adobe Reader* findes på cd'en, der følger med dette blad.

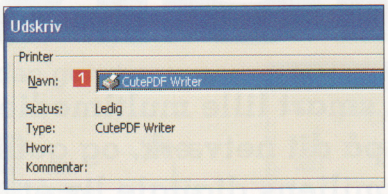

1 Klik på **Udskriv** akkurat som normalt. Men vælg **CutePDF Writer** 1 fra listen over printere i feltet **Navn**.

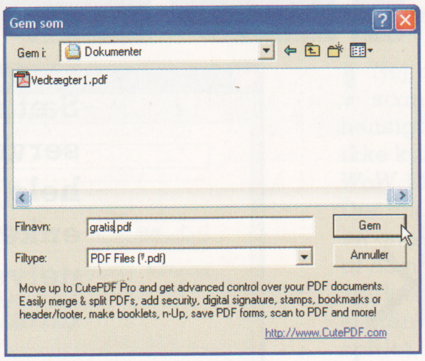

2 Programmet har samme indstillingsmuligheder som en normal printer, men i stedet for den velkendte lyd af printerhovedet, der farer hen over papiret, mødes du af en dialogboks, hvor du skal vælge, hvor PDF-filen skal gemmes.

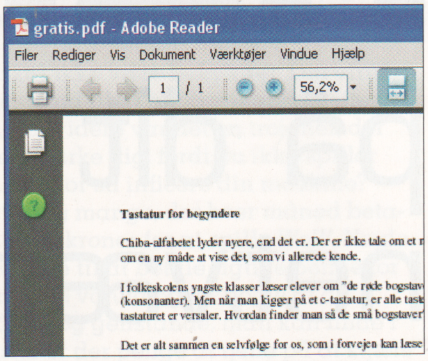

3 Det færdige "print" kan åbnes med *Adobe Reader* og eventuelt skrives ud på en rigtig printer senere.

Lad fotohandleren tage slæbet

Det er herligt, at man kan skrive sine egne fotos ud. Men lad være med at gøre det for pengenes skyld. Afhængigt af papirkvalitet og printerindstillinger koster et fotoprint i 10 x 15-størrelse over tre kroner pr. styk. Hvis du har tålmodighed til at vente, kan du få dine digitalbilleder fra en fotoservice for omkring en krone stykket – på rigtigt fotopapir.

Sådan gør du:

Nogle fotohandlere tilbyder her og nu-service i butikken, mens andre kræver, at du går på nettet og bestiller billederne. I de fleste tilfælde er prisen mere end konkurrencedygtig, så det kan betale sig at finde en billig forhandler. Du bør ikke betale mere end en krone for et 10 x 15-billede. Det er i øvrigt en god idé at bestille udskrifter i store sendinger, så du betalere mindre i porto for det enkelte foto.

Lad InkSaver spare dyre dråber

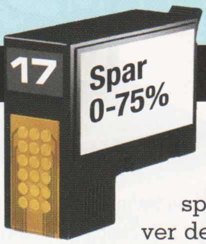

Hvis du følger Tip 4 om at skrive ud i kladde, er du godt på vej til at spare på budgettet. Men lige pænt bliver det ikke altid. Det bliver det til gengæld med det smarte program *InkSaver*, der indstiller alle dine printere til at bruge mindre blæk for alle udskriftskvaliteter. Du finder en 30-dages prøveversion af *InkSaver* på CD 8.

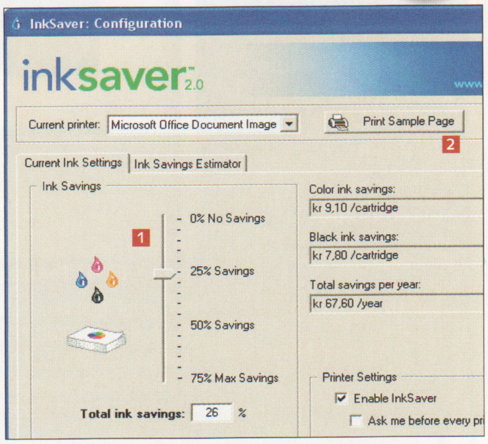

1 Med *InkSaver* springer du over indstillingsvirvaret. Programmet har én vigtig indstilling – en skydeknap 1. Med knappen indstiller du alle husets printere. Du bestemmer helt selv, hvor meget blæk du vil spare. Tag eventuelt et testprint for at se, om du kan leve med mindre blæk på papiret. Det gør du med knappen **Print Sample Page** 2.

Sæt en HARDDISK på dit netværk

Det får du med NAS
Sikker fildeling, backup, webserver, multimedieserver, printerserver, og meget mere

Sæt en smart lille multimedieserver på dit netværk, og gem hele familiens digitale liv ét enkelt sted. Så kan alle på dit netværk nemt dele billeder, musik og video med hinanden.

Netværk med NAS
kan omfatte router computere, printer, ekstern harddisk, mediecenter og meget andet

Printer tilsluttes normalt direkte til pc'en. Hvis printeren kan tilsluttes netværksserveren, kan alle på netværket udskrive, uden at du behøver flytte rundt på printer og kabler.

NAS er en netværksserver, det vil sige en ekstern harddisk, der kobles på et netværk via en router. Herefter kan billeder, film, musik og andre filer gemmes og deles af alle på netværket. Mange NAS-modeller kan også fungere som printserver, FTP-server og webhotel.

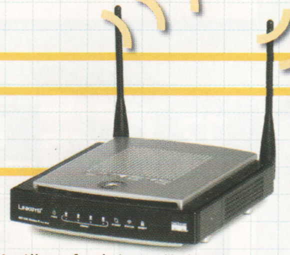

Router fordeler data til og fra internettet, og det kan foregå med eller uden kabel, hvis det er en trådløs router. Netværksserveren tilsluttes routeren via et almindeligt netværkskabel.

Ekstern harddisk kan tilsluttes netværksserveren via USB. Det giver mulighed for ekstra lagerplads, og du kan tage sikkerhedsbackup af netværksserverens indhold.

SÅDAN!

Med en netværksserver i hjemmet kan du lagre og dele filer, printer og meget andet på dit hjemmenetværk.

DET SKAL DU BRUGE
- Netværk og en netværksdisk

UDGIFTER
- NAS koster fra 750 kroner

TIDSFORBRUG
2 timer

SVÆRHEDSGRAD
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Af Thomas Buus-Larsen. Foto: Theis Thimm Bertelsen

Med en netværksserver kan du flytte alle harddiskens funktioner ud på hjemmenetværket. NAS står for Network Attached Storage, som frit oversat betyder lager tilsluttet et netværk. NAS-servere består i bund og grund af en lille boks med et netværksstik og en harddisk magen til den, der sidder i en almindelig computer.

De fleste NAS-servere byder på en lang række smarte multimediefunktioner til lyd og billede, og mange af serverne indeholder også en printerserver, der slutter printeren til netværket, så alle i familien kan deles om den. Og med flere NAS-modeller kan du endda få adgang til dine filer via internettet og oprette en webserver, der indeholder din helt egen hjemmeside.

Her giver vi dig gode råd til, hvordan du finder den bedste netværksserver til dine og familiens behov, og vi viser dig, hvordan du installerer en NAS og slutter den til dit netværk.

Med en NAS-server kan du:

- **Gemme filer** et centralt sted og bruge dem fra alle pc'er i et netværk eller via nettet.
- **Tage backup** af filer.
- **Dele musik** mellem computerne på netværket.
- **Se film** og videoklip på tv'et i stuen med din netværksserver og et mediecenter.
- **Lægge hjemmesider** på den indbyggede webserver.
- **Dele filer**, der er for store til at sende via mail, ved hjælp af en FTP-server.

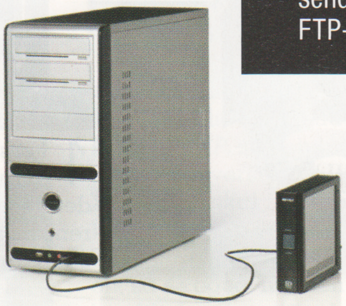

En ekstern harddisk giver ekstra lagerplads og backupfunktioner på en enkelt pc. En netværksserver kan det samme og kan deles af flere pc'er på dit netværk i hjemmet.

Pc 1 er trådløst forbundet til netværket, har adgang til filerne på netværksserveren og kan udskrive tekst og billeder via printeren på netværket.

Pc 2 er tilsluttet netværket via et netværkskabel fra routeren. Netværksserverens software er installeret på denne pc.

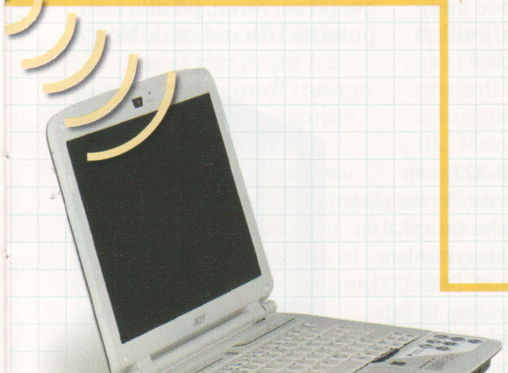

Bærbar pc kan via en trådløs router få adgang til delte filer og mapper på netværksserveren.

Mediecenter har typisk plads under tv-apparatet i stuen. Hvis mediecentret er koblet på netværket, kan det trække film, fotos og musik fra netværksserveren.

Ordliste

NAS Står for Network Attached Storage og er en netværksserver, der gør det muligt at gemme og dele familiens billeder, video, musik og andre filer via et netværk.

Printserver Nogle netværksservere giver mulighed for at tilslutte en printer, så alle på netværket nemt kan udskrive fra samme printer.

Streaming Gør det muligt at vise billeder og film og lytte til musik fra netværksserveren på andre computere og mediecentret uden download.

UPnP Multimedieservice, der gør det muligt at afspille musik på et stereoanlæg eller vise video og billeder på tv via UPnP-kompatibelt udstyr.

Webserver Med denne funktion kan du opsætte din egen hjemmeside på din netværksserver og dermed spare penge til et webhotel.

Sådan sætter du en harddisk i din server

Nogle netværksservere leveres klar til brug med en harddisk på eksempelvis 250 eller 500 GB, mens andre modeller kræver, at du selv monterer en harddisk. Det er som regel en simpel operation, der er klaret på et par minutter eller hurtigere. Her viser vi, hvordan du sætter en disk i en *Synology Disk Station*. Andre NAS-modeller er endnu lettere at montere en harddisk i.

1 Først løsner du de to skruer øverst og nederst i panelet på serverens bagside **1** og tager sidepanelet af.

2 Pak harddisken ud. I dette tilfælde skal den skrues fast til en metalplade i netværksdisken. Siden med de små stik **2** skal vende ind mod serverens stik **3**.

Køb den rigtige NAS-server

Der findes mange forskellige NAS-servere, og før du går på indkøb, bør du overveje, hvilke funktioner du har brug for, og hvor meget plads til dokumenter, billeder og musik du har behov for. Hvad pris angår, skal du regne med 1.200 til 2.500 kroner for en gennemsnitsmodel med harddisk – alt efter hvor meget plads der skal være på harddisken. Mange NAS-servere har en fast installeret harddisk på eksempelvis 250 GB, mens du selv skal købe og sætte en disk i andre. Den helt store fordel ved det sidste er, at du kan udskifte harddisken med en større, hvis du senere får brug for flere gigabytes.

Er I bare nogle få stykker i familien om at dele en server, og skal der både ligge musik, video og billeder på den, er en harddisk på 500 GB ikke spor for meget. Serveren skal understøtte enten PATA eller SATA, afhængigt af hvilken type harddisk du har. Nogle netværksservere kan indeholde to eller flere harddiske. Det er for det meste dem, hvor du skal finde skruetrækkeren frem og selv installerere diskene. Det gør det muligt at køre med spejling af harddiskene, hvilket vil sige, at serveren sørger for, at data på begge diske hele tiden er ens. På den måde mister du ikke dine data, hvis den ene harddisk skulle gå i stykker.

De fleste NAS-servere har en masse multimediefunktioner, som du kan bruge til at oprette et fotoalbum eller afspille musikfiler, der ligger på serveren, på alle computerne i dit netværk. Nogle

Fire forskellige NAS-servere

Vi har fundet fire forskellige NAS-servere med et bredt udsnit af de funktioner, du finder i de fleste servere på markedet.

Buffalo LinkStation Live findes i fire udgaver med harddiske fra 250 til 1.000 GB. Serveren indeholder FTP-, multimedie- og printerserver og understøtter Apples *iTunes*, så du kan afspille musik fra serveren på din pc. Du kan også tilslutte et digitalkamera via en af USB-portene og overføre billederne direkte til serveren uden brug af computer. *LinkStation* med 250 GB koster cirka 1.300 kroner.
www.buffalotech.com

D-Link DNS-323 er en netværksserver, der har plads til to harddiske. Dem skal du dog selv købe og montere, hvilket er nemt. *DNS-323* kan køre med spejling, så data på begge diske hele tiden er ens. Serveren har indbygget FTP- og printerserver og understøtter streaming af musik og video til medieafspillere. DNS-323 har også en download-funktion, der kan hente store filer fra internettet, selv om din pc er slukket. Der følger et backupprogram med serveren, der koster omkring 1.500 kroner uden harddisk.
www.dlink.dk

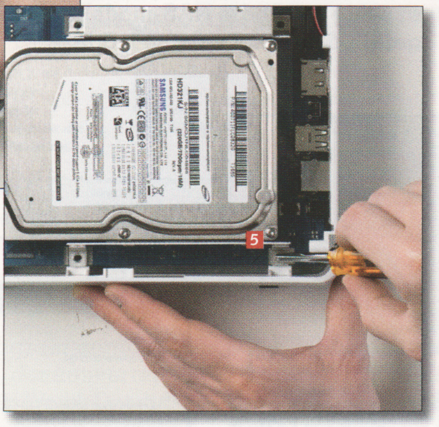

3 Skub harddisken på plads, så stikket i serveren griber fat i stikket på harddisken **4**.

4 Spænd metalpladen fast **5**, og sæt sidepanelet på plads med skruer.

Sådan tilslutter du en NAS

Du skal have et netværk med en router for at kunne bruge en NAS-server, og hvis du vil udnytte dens internetfunktioner, skal du have en bredbåndsforbindelse. Forbindelsens upload-hastighed bør ikke være under 256 Kb/s, hvis du for eksempel vil bruge NAS-serverens FTP-funktion til at udveksle billeder og videoklip. Det er nemt at koble en NAS på dit netværk. Sæt et netkabel i serverens netstik **1**. Den anden ende af stikket sætter du i et ledigt netstik i routeren **2**. Herefter kan du køre de medfølgende installationsprogrammer.

Serveren sættes på netværket via et netværkskabel til routeren.

INDKØBS-GUIDE

servere har også indbyggede internetfunktioner, så du for eksempel kan logge på serveren fra kontoret eller sommerhuset og få adgang til dine filer. En del modeller indeholder sågar en webserver, som du kan lægge din egen hjemmeside ud på.

En rigtig smart funktion, der findes i mange netværksservere, er den indbyggede printerserver. Med den sætter du bare printerens USB-stik i serveren, og så kan alle computere på netværket bruge printeren.

Da en NAS helst skal være tilgængelig hele tiden, er det en god idé at tjekke strømforbruget på modellerne. Nogle servere klarer sig med ned til omkring 14 watt og kan gå i dvale, når de ikke bliver brugt. Der er også stor forskel på, hvor meget den enkelte server støjer – en væsentlig faktor, hvis serveren skal stå i et rum, hvor du opholder dig meget.

Derudover bør du være opmærksom på, hvor hurtig serveren er til at overføre data. En NAS har indbygget en processor, der styrer de forskellige funktioner. Dens hastighed har blandt andet inflydelse på overførselshastigheden, der angives i MB/s og helst skal nærme sig de 30.

Det er i øvrigt værd at bemærke, at du ikke bør bruge en netværksserver til at installere programmer under Windows.

QNAP Turbo Station 109 kræver som modellerne fra D-Link, at du selv investerer i en harddisk, som du sætter i serveren med et par skruer. *TS-109* har ud over en multimedieserver, hvor du kan oprette fotoalbum, som familie og venner kan besøge via internettet, både FTP-, web- og printerserver. *Turbo Station* fungerer også som server for *iTunes*, så du kan spille musik på både Mac og Windows-pc'er, og med den indbyggede webadgang kan du hente og gemme filer via nettet. *QNAP TS-109* fås til små 1.700 kr. plus udgiften til en harddisk.
www.qnap.com

D-Link DSM-G600 er et eksempel på en trådløs netværksserver, der kan sende og modtage data trådløst, selv om du ikke har koblet en trådløs router til dit netværk. Du skal selv montere en harddisk eller tilslutte en USB-disk, og du kan så dele dokumenter, musik og billeder lokalt på netværket eller over internettet. Har du allerede en trådløs router, fungerer denne NAS også som "access point". det vil sige, at den forstærker det trådløse signal fra routeren og forlænger signalets rækkevidde. *DSM-G600* koster cirka 900 kroner.
www.dlink.dk

Godt i gang med din server

Når du har pakket din netværksserver ud – og om nødvendigt monteret en harddisk – slutter du serveren til et ledigt stik i din router med et netværkskabel og sætter strømstikket i stikkontakten. Før du kan bruge serveren, skal den medfølgende cd med programmer installeres og harddisken muligvis formateres. Der medfølger en installations-cd-rom, som guider dig gennem de forskellige trin. Sæt cd'en i drevet på en af pc'erne i dit netværk for at starte processen. Her har vi brugt en *Buffalo LinkStation*, der er meget nem at sætte op. Andre NAS-modeller fungerer på stort set samme måde.

Nem NAS

På disse sider viser vi nogle af de funktioner og muligheder, der findes i en netværksserver. Vi har brugt en *LinkStation* fra Buffalo til godt 1.300 kroner. Den kan det samme som mange andre NAS-servere i prisklassen. Installations- og opsætningsprogrammerne er forskellige fra model til model. På andre modeller findes de tilsvarende funktioner ofte i menuer med titler, der minder om dem, der findes i *LinkStation*.

1 Indsæt installations-cd'en, der fulgte med serveren, og klik på **Begin Installation** 1.

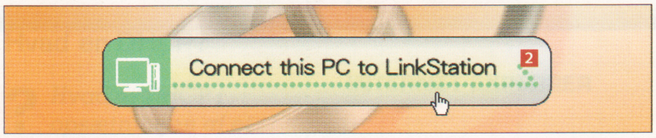

2 Installationen går nu i gang. Klik på **Connect this PC to LinkStation** 2 for at tilslutte pc'en til serveren, og klik på **Next** i det følgende programvindue.

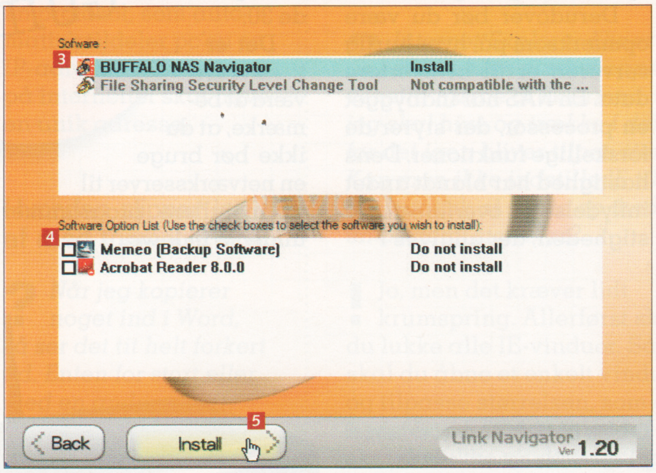

3 Installationsprogrammet skal installere software på pc'en, der bruges til at finde og kommunikere med NAS-serveren. Buffalo kalder deres software for *NAS Navigator* 3. En af styrkerne ved NAS-servere er, at de kan bruges til backup af vigtige filer på din computer. Og med *LinkStation* følger et gratis program til at klare den sag. Sæt et flueben ved **Memeo (Backup Software)** 4, hvis du vil installere programmet. Klik på **Install** 5. Hvis du valgte at installere backupprogrammet, starter installationen nu, og du skal herefter bare følge vejledningen i de enkelte programvinduer.

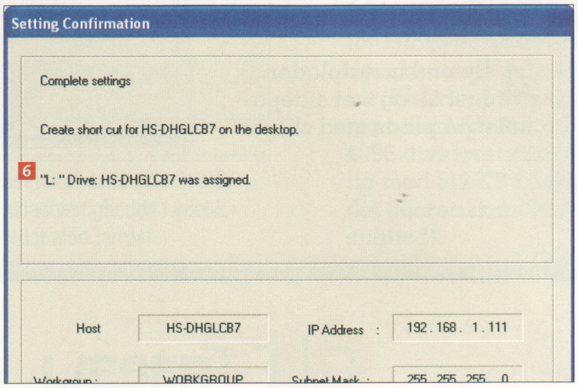

4 Installationsprogrammet finder automatisk frem til NAS-serveren på dit netværk og opretter forbindelse til den. Når processen er gennemført, har programmet oprettet både en genvej på Skrivebordet til serveren og et netværksdrev, så du kan gemme filer på serveren ved hjælp af *Stifinder*. Computeren navngiver alle drev med et bogstav. C er din harddisk, D eller E sandsynligvis dit dvd-drev, og her er bogstavet **L** 6 valgt til netværksdrevet på NAS-serveren.

5 Installationen er fuldført – klik på det røde kryds 7 for at afslutte.

Styr serverens opsætning

Når installationsprocessen er overstået, er NAS-serveren klar til brug. Der er dog lige et par småting, som du bør justere ved hjælp af NAS-serverens opsætningsguide. Her giver vi serveren et navn, så den er lettere at finde frem til på dit netværk, og vi tjekker også, at uret i serveren går rigtigt.

Del dine billeder

Mange netværksservere har funktioner, der gør det særligt nemt at dele multimediefiler. Når du for eksempel lægger billeder ud på serveren, opretter den automatisk et webbaseret fotoalbum med miniaturer og detaljer som blandt andet filnavn, dato og opløsning. Ved hjælp af adgangskoder kan du selv styre, hvem der skal have adgang til hvilke mapper.

Eksemplet herunder er fra det indbyggede fotoalbum i *QNAP TS-109*, der omtales på forrige side.

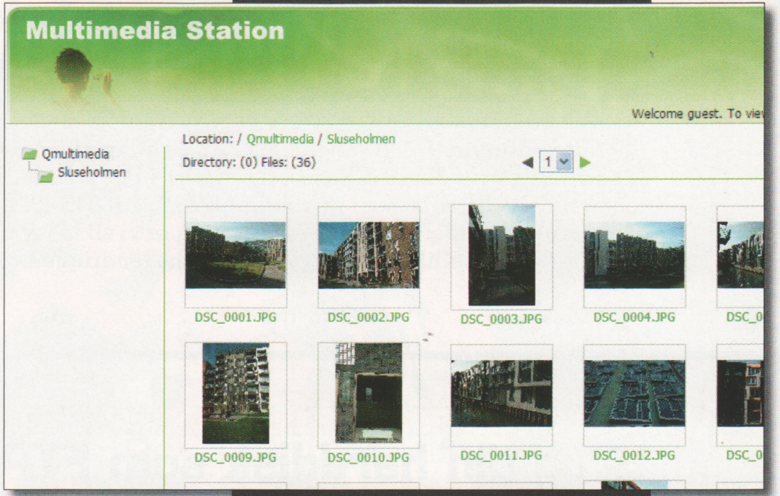

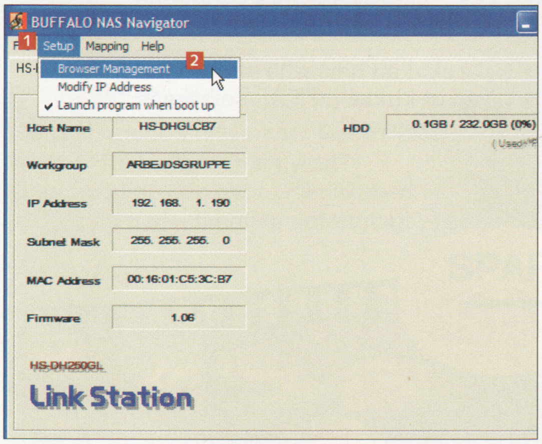

1 Find ikonet *BUFFALO NAS Navigator*, som installationen har oprettet på Skrivebordet, og dobbeltklik på det. Åbn menuen **Setup** 1, og klik på **Browser Management** 2.

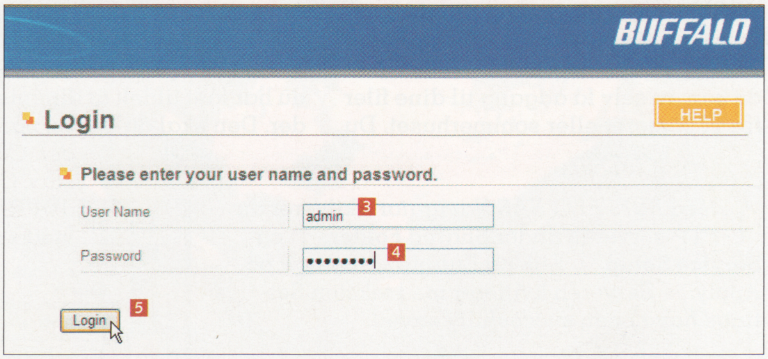

2 Nu åbner din internetbrowser og viser log-in-billedet til netværksserveren. Her skriver vi **admin** i feltet **User Name** 3 og adgangskoden til serveren i feltet **Password** 4. Du logger på som administrator, og brugernavn og adgangskode varierer fra model til model – kig i vejledningen til din NAS-server for detaljer. Tryk på knappen **Login** 5.

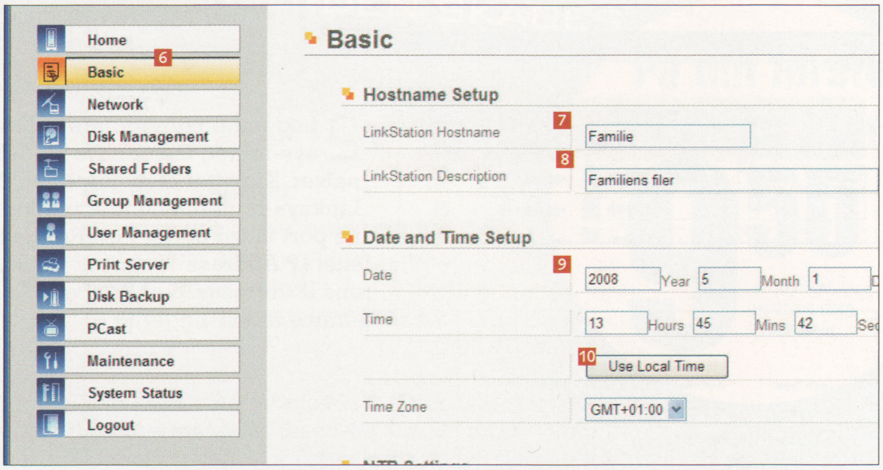

3 Start med at klikke på **Basic** 6. NAS-serveren har fra fødslen fået et såkaldt hostname, som er et navn, serveren identificerer sig med på dit netværk og i *Stifinder* på din computer. Det er en god idé at rette navnet til noget, der giver mening. Skriv navnet i feltet **LinkStation Hostname** 7, og skriv en kort beskrivelse af, hvad serveren bruges til, i feltet **LinkStation Description** 8. Kontroller dato, tid og tidszone i afsnittet **Date and Time Setup** 9. Et tryk på knappen **Use Local Time** 10 synkroniserer dato og tid på serveren med din computer. Slut af med et tryk på knappen **Apply**.

Giv din server en fast adresse

Alt udstyr på dit netværk får tildelt en IP-adresse af routeren. Adressen bruges til at sende datatrafikken i netværket til de rigtige modtagere. Men slukker du udstyret, er det ikke sikkert, at det får tildelt samme IP-adresse, når du tænder for det igen. Hvis du vil bruge serverens indbyggede FTP-server og give familie og venner mulighed for at hente eksempelvis billeder på netværksserveren, skal den have en såkaldt statisk IP-adresse.

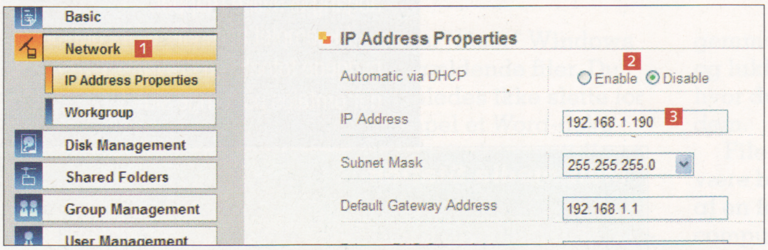

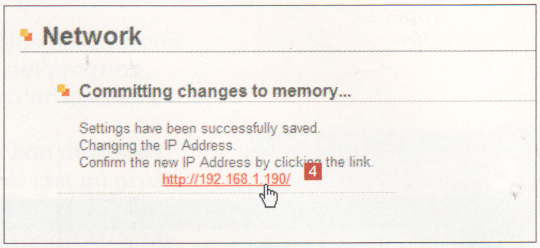

1 Klik på **Network** [1] i *BUFFALO NAS Navigators* menu. Under **Automatic via DHCP** vælger du Disable [2], og i feltet **IP Address** [3] skriver du en ledig IP-adresse. Her har vi valgt 192.168.1.190. Vores router tildeler IP-adresser i intervallet 192.168.1.100 til 192.168.1.199, og da routeren tildeler adresserne nedefra, er vi sikre på, at denne adresse er ledig. Klik på **Apply** for at gemme ændringen.

2 Du skal nu bekræfte ændringen ved at klikke på NAS-serverens nye IP-adresse [4].

Brug din harddisk som FTP-server

En FTP-server giver dig selv og andre mulighed for at logge på din NAS via internettet og hente filer fra serveren til deres egen computer. På samme måde kan du selv få adgang til dine filer fra fx kontoret eller sommerhuset. Du skal slå FTP-funktionen på serveren til og åbne port 21, der er beregnet til FTP-trafik, på din router.

Du skal også finde IP-adressen, som du har fået tildelt af din internetudbyder. Den skal du bruge, når du logger ind på serveren fra internettet. Du kan oprette forbindelse til FTP-serveren fra en vilkårlig pc på nettet. Ved hjælp af *Stifinder* og din routers IP-adresse opretter du let et drev, der giver adgang til mapperne på NAS-serveren.

1 Med *BUFFALO NAS Navigator* aktiverer du FTP-serveren under **Shared Folders** [1] og **Service Setup** [2]. Klik på **Enable** [3], og tryk på **Apply** [4]. Serveren kvitterer med teksten **Settings have been succesfully saved.**

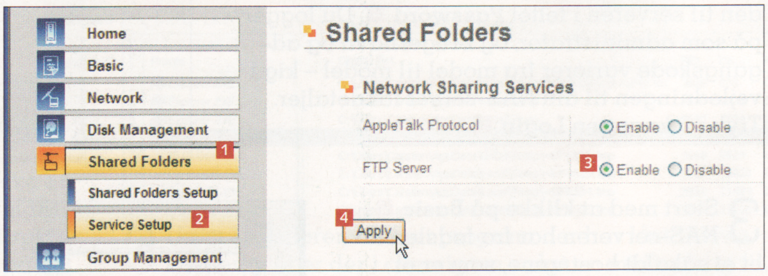

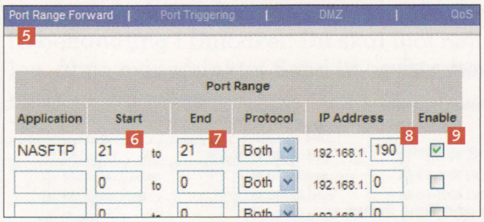

2 Log ind på din routers indstillinger. Her viser vi billeder fra en Linksys-router, men andre modeller bruger nogenlunde de samme betegnelser. Kig efter et menupunkt, der hedder noget med Port Forward. På Linksys-routeren hedder punktet **Port Range Forward** [5]. Vi skal kun åbne port 21, så under **Port Range** taster vi 21 i felterne **Start** [6] og **End** [7]. I feltet **IP Address** [8] skriver vi 190, som er de sidste tre cifre i NAS-serverens IP-adresse. Sæt flueben i **Enable** [9], og klik på **Save Settings** for at gemme indstillingerne.

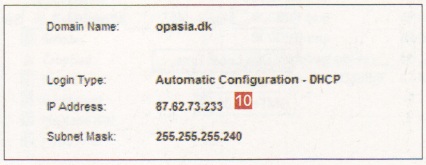

3 Vi er stadig på vores Linksys-router, hvor vi klikker på fanebladet **Status**. Her finder vi routerens IP-adresse på internettet i feltet **IP Address** [10].

Opret brugere og mapper

En af fordelene ved NAS-serveren er, at hele familien kan gemme både personlige filer og fælles materiale som fx billeder eller videoklip på serveren. Du skal oprette hvert enkelt familiemedlem som bruger på serveren og tildele brugerne en personlig mappe. Du kan også lave en fælles mappe, som alle har adgang til. På vores server, *Buffalo LinkStation*, finder du indstillingerne under **User Management**. Hvis mange brugere skal have adgang til en mappe, kan det være en fordel at samle brugerne i en gruppe og give gruppen adgang til mappen. Du opretter og styrer grupper under menupunktet **Group Management**, der betyder gruppestyring.

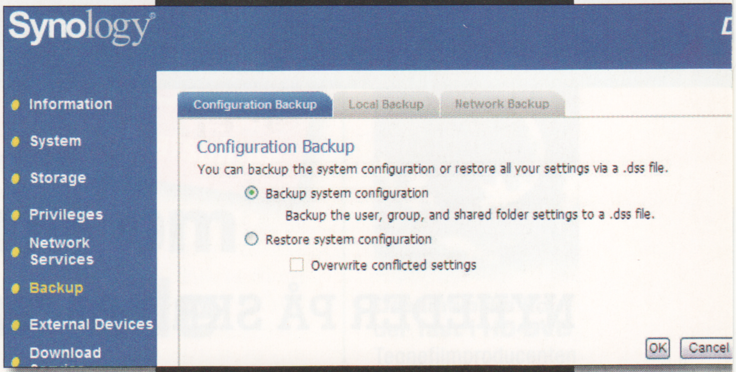

Tag automatisk backup

Det lyder både kedeligt og tidskrævende at skulle tage sikkerhedskopier af ens vigtigste filer på pc'en. Mange netværksservere har indbygget backup-funktion, der blot ved et enkelt tryk på en backupknap automatisk sørger for at tage en sikkerhedskopi af udvalgte data på pc'en og gemme dem på serverens harddisk. Ofte er det også muligt at tidsindstille backupfunktionen, så du for eksempel hver søndag får foretaget en komplet spejling af din pc's harddisk. Herover ses indstillinger for backup med en *Synology Disk Station*-server.

Sæt din printer på netværket

Buffalo LinkStation har som andre servere indbygget printerserver, så du kan tilslutte en printer direkte til din NAS, hvis den har en indbygget USB-port. Printeren kan så deles af alle på netværket. Hvis du har en multifunktionsprinter med indbygget scanner, skal du være opmærksom på, at scanneren ikke fungerer over netværket, når printeren er sluttet til netværksserveren.

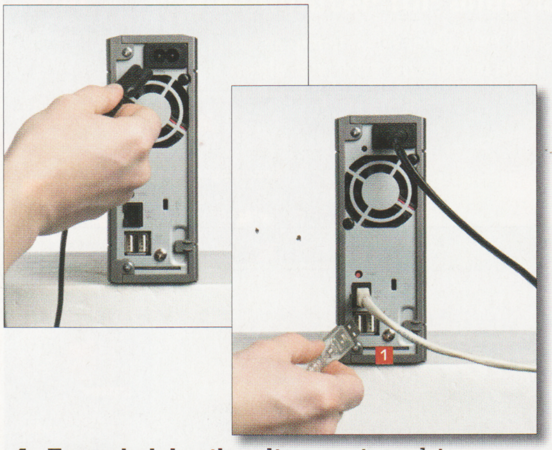

1 Først skal du sikre dig, at printerdriveren er installeret på den pc, hvor du har installeret din server. Sæt derefter USB-kablet fra printeren i et USB-stik på bagsiden af serveren 1.

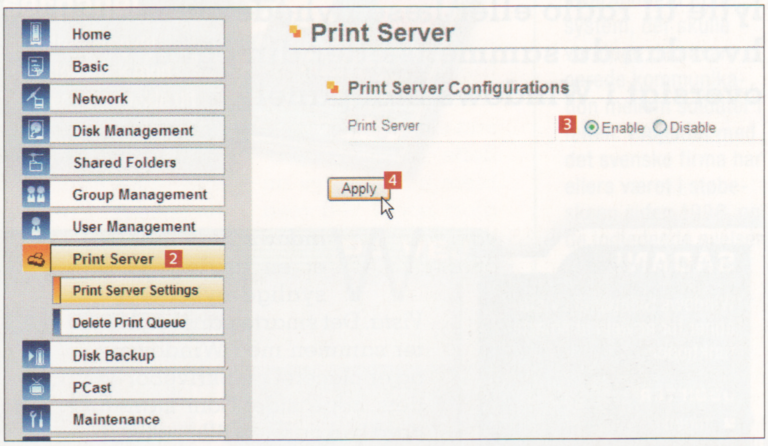

2 I opsætningsmenuen klikker du på **Print Server** 2 og **Enable** 3. Tryk på **Apply** 4. Efter et par minutter får du en meddelelse om, at printerindstillingerne er gemt.

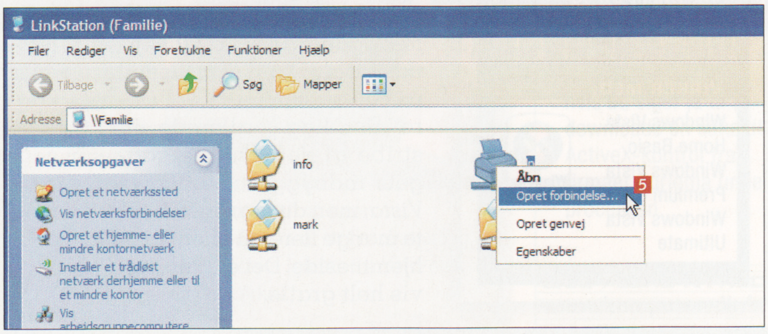

3 Nu skal printerdriveren installeres på NAS-serveren, så andre computere på netværket kan printe. Dobbeltklik på ikonet **Short cut for FAMILIE**, som blev oprettet på Skrivebordet under installationen. Højreklik på printerikonet, og vælg **Opret forbindelse ...** 5. Klik på **OK** for at installere printerdriveren, og følg guiden.

NYHEDER PÅ SKRIVEBORDET:

Sidepanelet giver dig nye funktioner

I Windows Vista giver et flot panel i siden af skærmen adgang til små "gadgets", der gør computeren lidt smartere og sjovere. Du kan fx se tv, lytte til radio eller læse nyheder. Se, hvordan du sammensætter din egen oversigt i Windows Sidepanel.

SÅDAN!

Windows Sidepanel i Vista åbner for et væld af smarte funktioner.

UDGIFTER

- Ingen

TIDSFORBRUG

5 minutter

SVÆRHEDSGRAD

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

VIRKER MED:

Windows Vista Home Basic, Windows Vista Premium og Windows Vista Ultimate

Windows Sidepanel er en af de mest synlige nyheder i *Vista*. Det smarte panel starter sammen med Windows og er placeret på Skrivebordets højre side. Som standard kan du se en lille notesblok, et felt, der viser dine billeder, og et stort ur med gammeldags visere.

Men sidepanelet har mange flere muligheder. Du kan få adgang til en lokal vejrudsigt, aktiekurser, nyheder, radiostationer og meget mere. Der ligger allerede en stribe af de såkaldte gadgets indbygget i *Windows Vista*, men du kan også hente mange flere på Microsofts hjemmeside. Det er naturligvis helt gratis.

Sådan bruger du Windows Sidepanel

Som regel åbner sidepanelet, når du tænder for computeren. Sidepanelet er en smart samling af små programmer og funktioner i siden af skærmen. Her kan du fx få vist en lokal vejrudsigt, nyheder, lytte til radiostationer og meget mere.

1 Du finder en genvej til programmet ved at klikke på startknappen 1, **Alle programmer**, **Tilbehør** og derefter **Windows Sidepanel** 2.

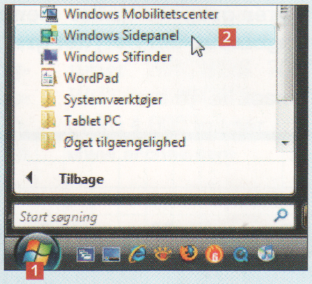

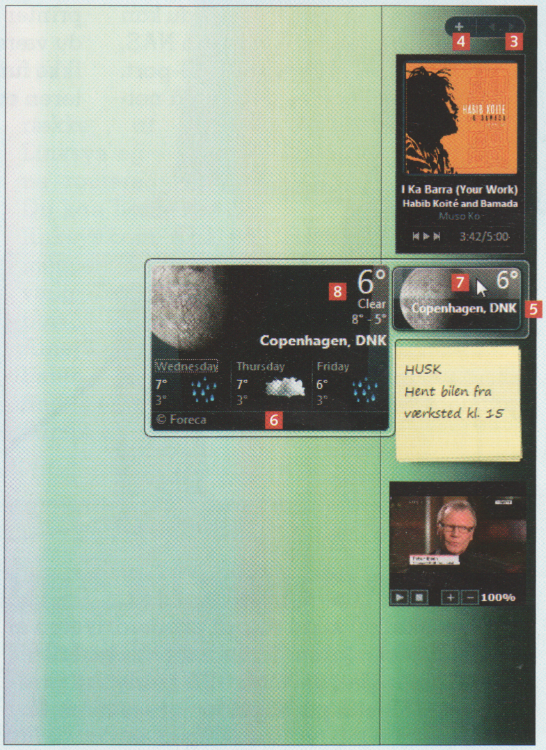

2 Sidepanelet indeholder små funktioner, der kaldes gadgets. Har du mange gadgets, kan du bladre i dem med pilene 3 i toppen. Det lille plus-tegn 4 viser alle installerede gadgets. Funktionerne varierer – denne gadget viser vejrudsigten for København 5. Du kan se vejret for de kommende tre dage 6, når du kører musen hen over funktionen 7. I højre hjørne 8 vises den aktuelle temperatur. Mange af programmerne kan forstørres til fuld skærm.

Af Stig Boesgaard

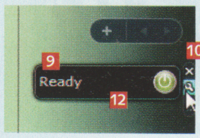

3 Hold musen over en bestemt gadget 9 for at se et lille panel. Krydset 10 fjerner programmet fra *Windows Sidepanel*. Den lille skruenøgle 11 åbner indstillingerne for netop denne gadget. Du kan også trække gadget-vinduet op eller ned i oversigten med det lille felt nederst 12. Klik på skruenøglen for at indstille funktionen.

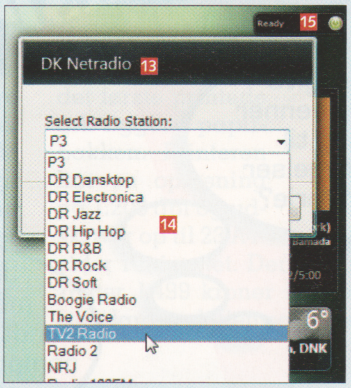

4 De fleste gadgets har et indstillingsvindue 13, som springer frem, når du klikker på skruenøglen. Radio-gadgets har fx en liste over tilgængelige kanaler 14, som du kan vælge imellem. Du skal som regel også klikke på **OK**. Denne gadget har en tænd/sluk-knap 15, som er grøn eller rød, alt efter om radioen er tændt eller slukket.

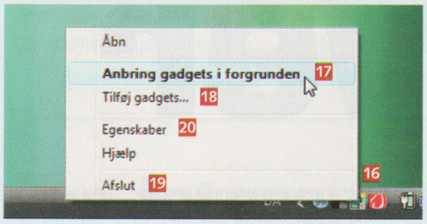

5 Sidepanelet har sit eget ikon i proceslinjen ved uret. Højreklik på ikonet 16. Her kan du vælge, at panelet altid skal ligge øverst 17, du kan tilføje flere gadgets 18 til sidepanelet eller afslutte 19 programmet. Klik på **Egenskaber** 20.

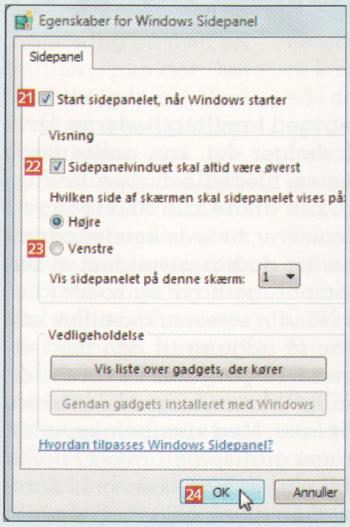

6 Sæt flueben i **Start sidepanelet, når Windows starter** 21, hvis du vil have panelet til at starte sammen med Windows. Du kan også få sidepanelet til altid at lægge sig oven over alle andre åbne vinduer 22 eller skifte placering til **Venstre** 23 side af skærmen. Klik på **OK** 24.

Tilføj flere gadgets

På Microsofts egen gadget-side kan du fuldstændig gratis hente mange flere gadgets med noget for enhver smag.

Flydende gadgets på Skrivebordet

Vil du have et større vindue til en gadget, fx en videoafspiller, kan du trække den fra sidepanelet ud på Skrivebordet. Klik og træk med musen i det lille felt under skruenøglen. Så trækkes vinduet ud og flyder sammen med dine åbne vinduer. Bemærk, at nogle videoafspillere kræver, at der er installeret ekstra codecs.

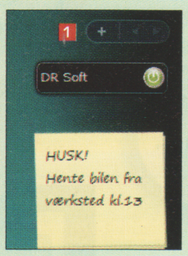

1 Klik på plustegnet i toppen 1 for at tilføje flere gadgets.

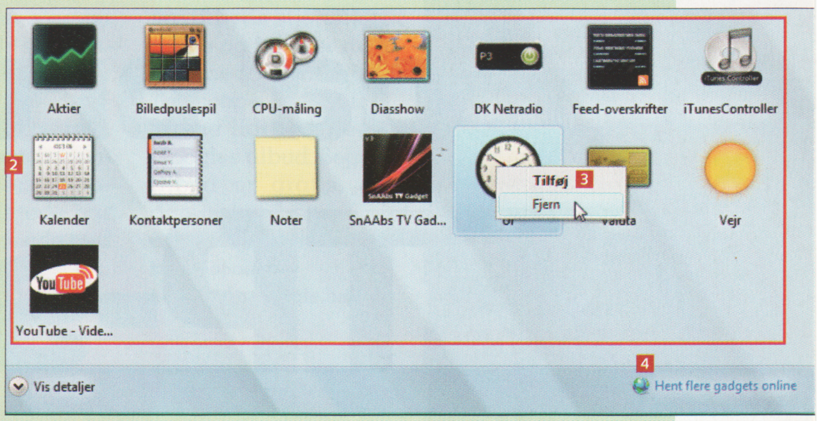

2 Nu vises de installerede gadgets 2. Højreklik på funktionen, og klik på **Tilføj** 3 for at lægge denne gadget ind i sidepanelet. Klik på **Hent flere gadgets online** 4 for at åbne Microsofts hjemmeside.

3 Nu åbner Microsofts gadget-hjemmeside, hvor der ligger masser af gratis gadgets. De er sorteret efter forskellige kriterier 5, og det er nemt at finde en kategori med de funktioner, som du er interesseret i. Hvis du også vil se tilgængelige gadgets på andre sprog – fx engelsk – skal du blot klikke på **Se alle gadgets...** 6 og sortere efter sprog. Klik på **Hent** 7 for at hente en gadget til sidepanelet. Herefter skal du klikke på **Installer**.

DEL FILER MED HELE FAMILIEN:

MEST FOR EKSPERTER

Hvordan kan jeg hente mine personlige filer fra mit arbejde?

Kan jeg give familie og venner adgang til videooptagelser fra min ferie?

Hvordan deler jeg store mængder digitalbilleder med familien?

Jeg vil flytte masser af filer rundt mellem husets computere. Er der en nem løsning?

Du skal da bruge en FTP-server

SÅDAN!

Med en FTP-server og en tændt pc har du adgang til dine filer overalt i verden.

DET SKAL DU BRUGE

- Din pc
- FileZilla server

UDGIFTER

- Ingen

TIDSFORBRUG

30 min.

SVÆRHEDSGRAD

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

LIGGER PÅ CD 8

FileZilla server ligger under Aktuelle programmer

VIRKER MED:

Windows 2000, Windows XP, Windows Vista

Med en FTP-server kan du og hele familien koble jer på mapper, som du selv vælger på din pc. På den måde kan du hente private filer fra din arbejdsplads eller dele feriebilleder med hele familien.

For to numre siden kunne du her i bladet læse om FTP-klientprogrammet *FileZilla Client*. Med det kan du nemt og hurtigt hente filer fra en FTP-server på nettet. Denne gang viser vi dig, hvordan du opretter din helt egen server, så du kan give andre adgang til dine filer.

Både en FTP-klient og en FTP-server kan sende og modtage filer ved hjælp af FTP. Den afgørende forskel er, at du med en FTP-server kan udvælge en mappe på din harddisk, som andre må få adgang til. Det kunne fx være mappen med familiebillederne. Hvis du vælger det, kan andre også gemme filer i din mappe. Heldigvis kan andre kun få adgang til din server, hvis de kender adressen, og du har givet dem et bestemt brugernavn og kodeord.

Når din server er indstillet, kan man få adgang til den med ethvert FTP-program. Det er endda muligt blot at anvende *Internet Explorer*. Men vi anbefaler, at du bruger gratisprogrammet *FileZilla Client*, som vi skrev om i Komputer for alle 6/2008. Programmet ligger også på CD 8.

Af John Alex Hvidlykke

Opret brugere til din server

Når *FileZilla server* er installeret, kan du kende programmet på et diskret Z-ikon i Systembakken. Dobbeltklikker du på ikonet, vises et lille vindue, som fortæller, at serveren er startet. Men andre kan ikke få adgang til din server, før du tillader brugere med navn og kode.

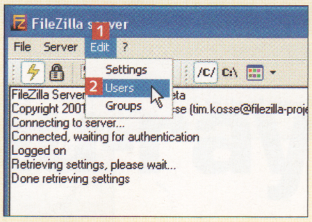

1 Start *FileZilla server*, åbn menuen **Edit** 1, og klik på **Users** 2.

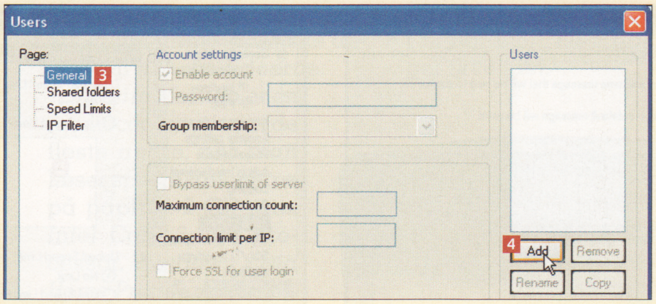

2 Vælg **General** 3 i venstre side, og klik på knappen **Add** 4 for at oprette en ny bruger.

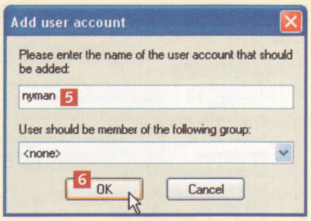

3 Skriv et brugernavn efter eget valg i det øverste felt 5, og klik på **OK** 6.

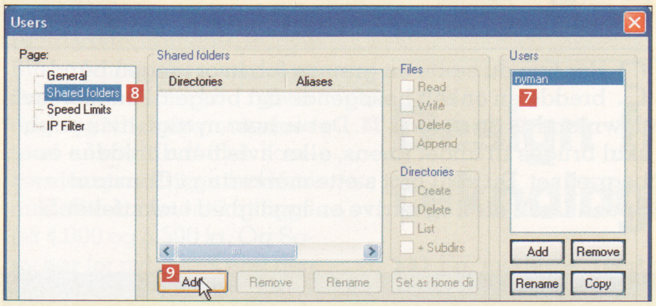

4 Nu vises din nye bruger i oversigten til højre 7. For at brugeren kan hente filer på computeren, skal der oprettes en delt mappe, som han har adgang til. Klik på **Shared folders** 8, og klik på **Add** 9.

5 Vælg et drev og en mappe, som du vil dele, i mappeoversigten 10. Det er nemmest, hvis du i forvejen har oprettet en særlig mappe, som kun bruges til FTP. Klik på **OK** 11.

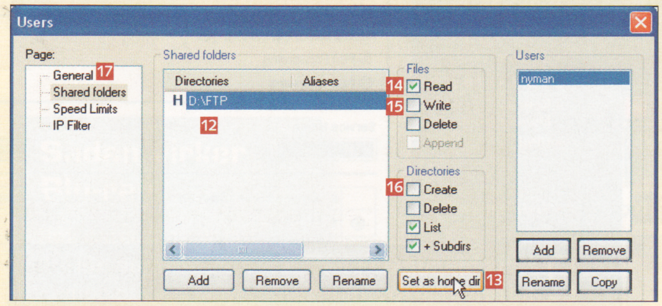

6 Nu har brugeren adgang til en mappe på harddisken 12. Klik på knappen **Set as home dir** 13 for at gøre mappen til den første mappe, brugeren ser, når han logger ind. Som udgangspunkt har brugeren alene adgang til at læse filer 14 på din pc og til at få indholdet af de delte mapper at se. Men du kan fx også give brugeren lov til at gemme filer ved at sætte flueben i **Write** 15 eller lov til at oprette mapper med et flueben i **Create** 16. Dine valg gælder kun denne ene bruger. Hver gang du opretter nye brugere, kan du bestemme, hvad de må, og hvilken mappe de skal have adgang til. Klik på **General** 17.

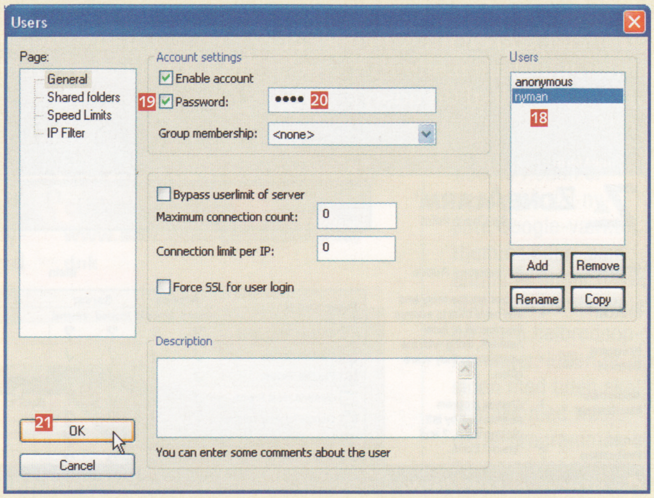

7 For at undgå, at alle og enhver kan komme på din server, skal du give din bruger et kodeord. Marker brugeren i brugervinduet 18, sæt flueben i **Password** 19, og skriv en adgangskode efter eget valg i tekstfeltet 20. Klik på **OK** 21. Nu skal din bruger **nyman** indtaste koden, før han kan få adgang til serveren.

Indstil FileZilla server optimalt

FileZilla server er let at bruge – men det er ikke ukompliceret. Kaster man et blik i maskinrummet, har programmet flere indstillingsmuligheder, end der findes i cockpittet på et F16-fly. Og ligesom i jagerflyet bør du ikke trykke på noget, du ikke i forvejen kender.

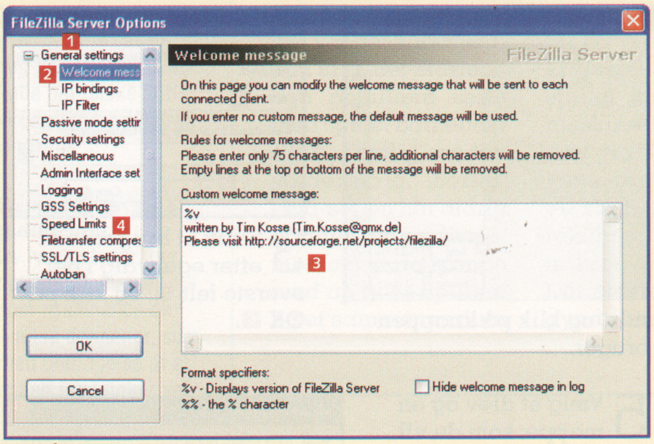

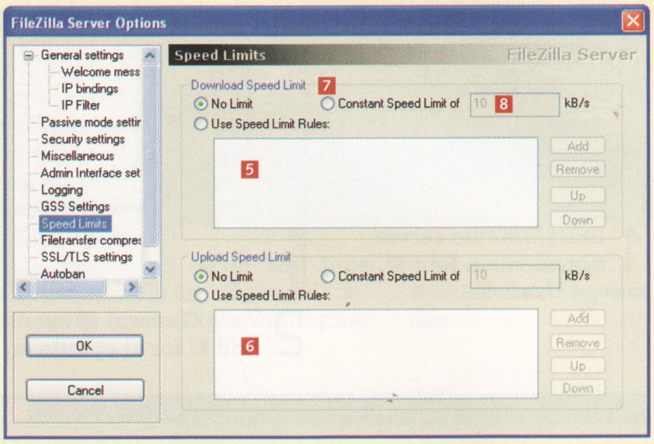

1 Åbn menuen **Edit**, og vælg **Settings**. Dobbeltklik på **General settings** 1, og klik på **Welcome message** 2. Her kan du skrive en velkomsthilsen, som dine gæster ser, når de logger på 3. Det kunne fx være en beskrivelse af de billeder eller andre filer, som du stiller til rådighed. Klik på **Speed Limits** 4.

2 Her kan du sætte en grænse for, hvor megen båndbredde en enkelt besøgende må bruge til henholdsvis download 5 og upload 6. Det er især nyttigt, hvis pc'en skal bruges til andet imens, eller hvis båndbredden er begrænset. Du skal blot sætte markering i **Constant Speed Limit of** 7 og skrive en hastighed i tekstfeltet 8.

Jeg kan ikke se min server!

Hvis du har fulgt anvisningerne og alligevel ikke kan se din server, kan der være flere årsager. Den mest sandsynlige er, at du sidder bag en firewall eller bruger en router til at dele internetforbindelsen mellem flere pc'er. Hvordan du løser problemet, afhænger helt af dit udstyr.

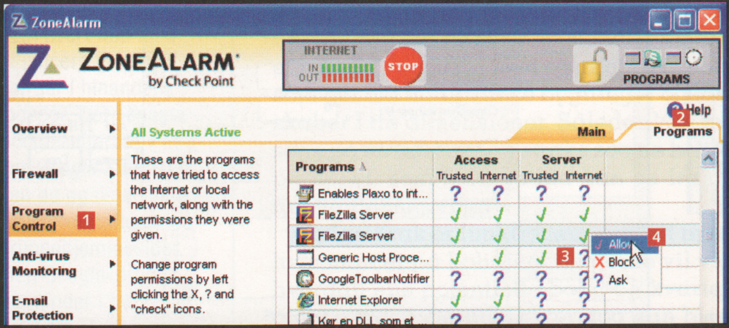

1 Bruger du et firewallprogram, skal du sørge for, at der er hul igennem til *FileZilla server*. Fremgangsmåden afhænger af din firewall, men i programmet *ZoneAlarm* kan du give hvert enkelt program lov til at gå på nettet. Så skal du blot markere **Program Control** 1, vælge **Programs** 2, højreklikke på spørgsmålstegnene under **Server** 3 og klikke på **Allow** 4.

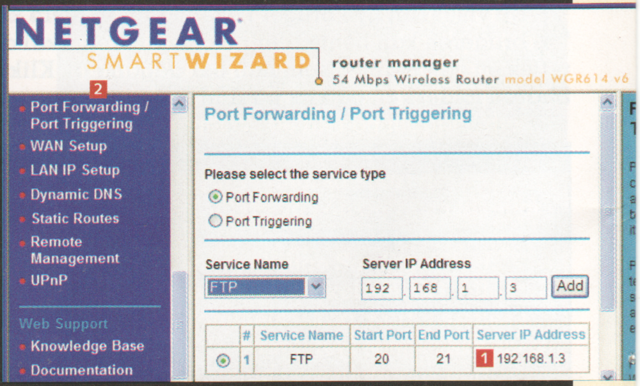

2 Hvis hjemmets pc'er deles om samme netforbindelse gennem en router, vil alle computere i huset have samme IP-adresse udadtil. Derfor kan man ikke logge på en bestemt pc uden videre. Løsningen kaldes "port forwarding" og er en funktion, du kan indstille på de fleste routere. Du kan læse i manualen til routeren, hvordan det gøres, men i praksis sker der det, at routeren videresender den indgående FTP-trafik til en bestemt pc på netværket 1. På din router har du typisk en indstillingsside med teksten **Port Forwarding** 2.

Log på din nye FTP-server

Når du har oprettet brugere til din server og valgt, hvilke mapper de må se, kan de logge på serveren. Til det skal du bruge en FTP-klient – fx *FileZilla Client*, som vi skrev om i Komputer for alle 6/2008. Der ligger en vejledning til programmet på CD 8. Du kan dog også få adgang til serveren med *Internet Explorer* – dog kun med begrænsede muligheder.

1 Indtast serverens netadresse i feltet **Vært** 1. Forneden kan du se, hvordan du finder adressen, hvis du ikke kender den. Indtast brugernavn 2 og adgangskode 3, og klik på **Lyntilslut** 4. Meddelelsesfeltet 5 fortæller, at du er koblet på, og du kan nu se mapper 6 og filer 7 på FTP-serveren. Du kan trække 8 de enkelte filer fra serveren over på din egen harddisk 9.

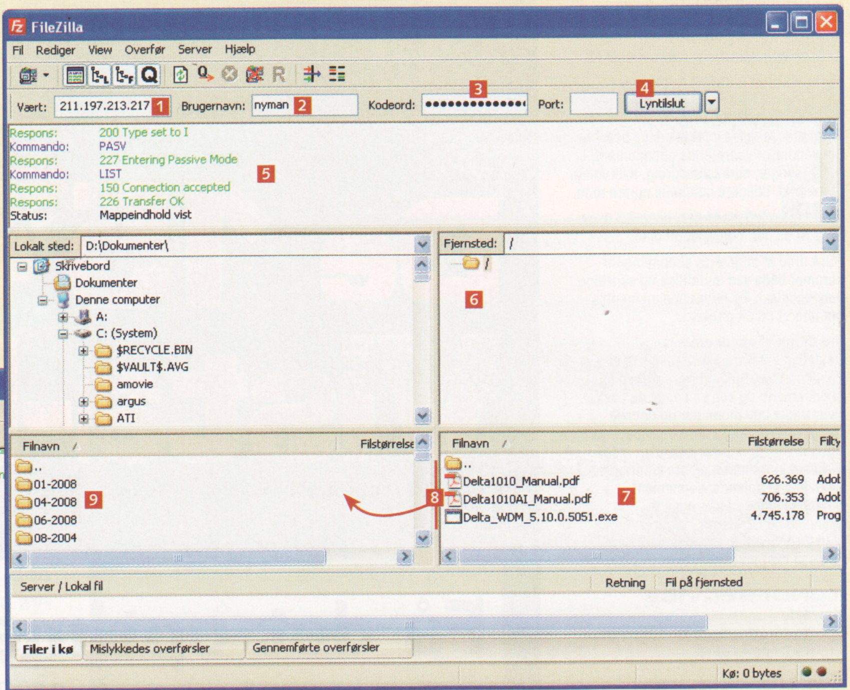

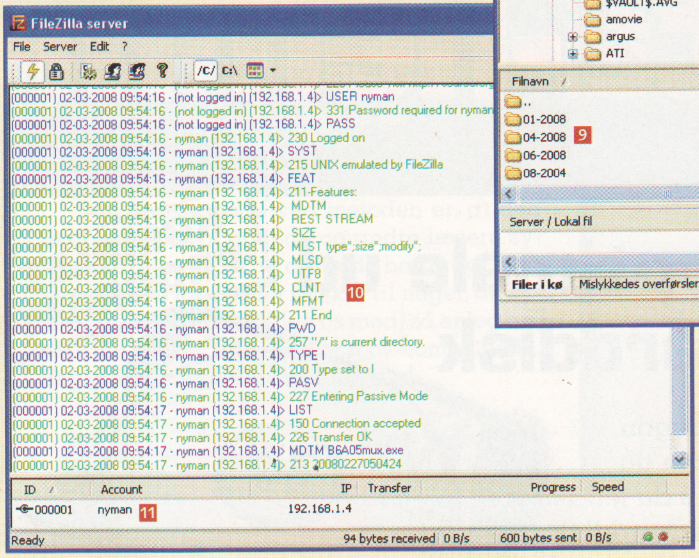

2 På *FileZilla server* er der livlig trafik, når nogen kobler på 10. Beskederne er lidt kryptiske, men de fortæller bl.a., hvilke mapper brugeren besøger. De blå linjer er klientprogrammets kommandoer, og de grønne er serverens svar. I bunden vises de brugere 11, der er logget på serveren i øjeblikket.

Find din computers IP-adresse

Inden du kan logge på din FTP-server, er det nødvendigt at kende dens adresse på nettet. Hvis din internetudbyder tilbyder en fast IP-adresse, har du uden tvivl fået den oplyst, da du købte abonnementet. Men de fleste pc'er bruger en dynamisk IP-adresse, der skifter, når du går på nettet eller kobler på din router. Den letteste måde at finde din aktuelle adresse på er at besøge en hjemmeside som fx www.ipteller.com 1. Siden oplyser straks din IP-adresse 2, som du skal bruge, når du vil logge på FTP-serveren. Sidder du bag en router, skal du dog konfigurere routeren sådan, at FTP-forespørgsler bliver sendt til den rigtige computer.

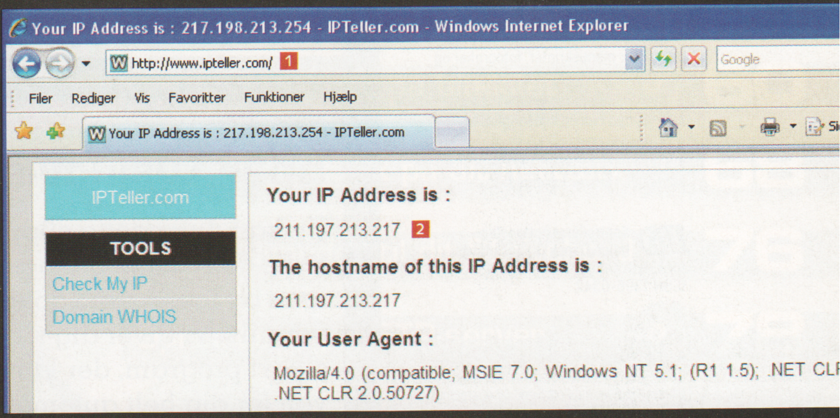

KOMPUTER FOR ALLE

Chefredaktør: Leif Jonasson
Redaktionschef: Rasmus Udsholt
Layoutchef: Elisabeth S. von Eyben
Redaktion: Morten Skeldal Østergaard, Anders Rasmus Daugaard, Henning Rasmussen, Steffen Slumstrup Nielsen, Thomas Buus-Larsen og Hans Lauring.
Layout: Casper G. Thomsen, Jan Jørgensen, Marianne Burkhardt og Tina Sommer Hermann.
Administration og produktion: Annette Mosegaard, Linda Hall og Jane Lindholm.
Annoncer: Dennis Sørensen, tlf.: 39 17 20 00 e-mail: dennis.sorensen@bp.bonnier.dk
Ansvarshavende udgiver: Jens Henneberg

Komputer for alle udgives af
Bonnier Publications International AS
PB 433 Sentrum, 0103 Oslo, Norge
Besøgsadresse:
Kirkegata 20, 0153 Oslo, Norge
© Bonnier Publications International AS

Tryk: Norprint Rotasjon AS, Norge

ABONNEMENT
Komputer for alles kundeservice besvarer henvendelser vedrørende abonnement, indbetalinger, adresseændring, hvervning, klubtilbud, tidligere udkomne numre m.m.

Ændringer skal meddeles, senest 5 dage efter at du har modtaget dit blad.

Husk altid at opgive dit abonnementsnummer både ved mundtlige og skriftlige henvendelser. Du finder abonnementsnummeret på dit girokort.

Bestilling af abonnement:
Bestilling sker ved henvendelse til vores kundeservice. Bladet leveres i løbende abonnement, og kun så længe du ønsker. Hver tredje uge modtager du det nye nummer portofrit på udgivelsesdagen. Abonnementsprisen er 68,75 kr. med forbehold for moms- og prisændringer.
Bestilling af udlandsabonnement:
Udlandsabonnement – også til Grønland og Færøerne – leveres kun som forudbetalt årsabonnement med tillæg af ekspeditionsgebyr + porto.

KUNDESERVICE
Internet
www.komputer.dk/kundeservice
Åben døgnet rundt.
Telefon
Automatisk telefonservice:
Tlf.: 39 10 30 72
Åben døgnet rundt for kunder med trykknaptelefon.
Personlig telefonservice:
Tlf.: 39 10 30 72
Mandag-torsdag 9-16, fredag 9-14.30
Skriftlig henvendelse
Vi beder dig benytte servicekuponen bag på girokortet.
Bonniers Kundeservice,
0900 København C

HENVENDELSE TIL REDAKTIONEN
Strandboulevarden 130, 2100 Kbh. Ø.
Tlf.: 39 17 20 00
E-mail: red@komputer.dk

- Komputer for alle påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier og tegninger, som indsendes uopfordret.
- Stof fra Komputer for alle må kun citeres med tydelig kildeangivelse.
- Artikler og billeder fra Komputer for alle må ikke uden forlagets skriftlige tilladelse anvendes i erhvervsøjemed.

Kontrolleret nettooplag ifølge Dansk Oplagskontrol for 1. halvår 2007: 43.472 eks.
ISSN 1396-0342

PROBLEMER med **CD**'en?
Der er gratis support vedrørende programmer på den medfølgende cd. Send dit spørgsmål via **SPØRG OS SERVICE** på **www.komputer.dk**
Kun for abonnenter!

LÆS I NÆSTE

De 15 største Vista-hemme

STOR GUIDE

Få det optimale ud af din harddisk

KOMPLET PROGRAM

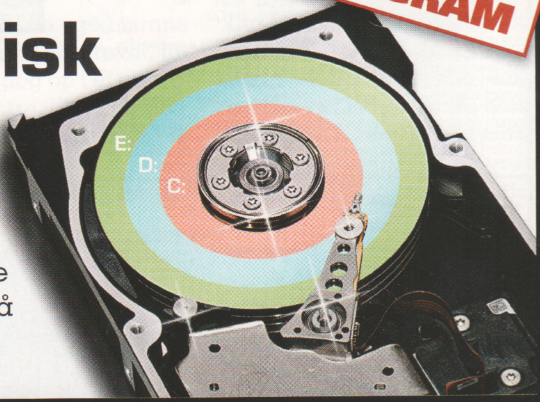

Med programmet Paragon Partition Manager, som du får med næste cd, kan du let og hurtigt inddele din harddisk i partitioner. Det er en nem måde at holde vigtige ting adskilt og få bedre overblik over dine data.

STÆRKT VANEDANNENDE PROGRAM

Spar tusindvis af tastetryk

Nu kan du endelig slippe for at taste de samme ord og sætninger igen og igen i dine dokumenter og e-mails. Vi giver dig nemlig et lille smart program, der klarer opgaven for dig helt automatisk.

Foto & Illustration: Hans Juhl, Kurt Halkjær & Claus Lunau.

NUMMER

Komputer for alle nr. 9 udkommer den 12. juni 2008

OPDAG DE SKJULTE FUNKTIONER

Windows Vista er flot, men de rigtig smarte indstillinger er gemt godt væk. Vi afslører de skjulte kræfter i det nye styresystem, så du er sikker på at få mest muligt ud af din Vista-pc.

ligheder

TJEK AF MANUALER

Skal det virkelig være så bøvlet?

Hvor nem er din splinternye pc egentlig at komme i gang med, når du kommer forventningsfuld hjem fra computerbutikken? Det sætter vi tre helt almindelige pc-brugere til at afprøve.

SMÅ HJÆLPERE PÅ NETTET

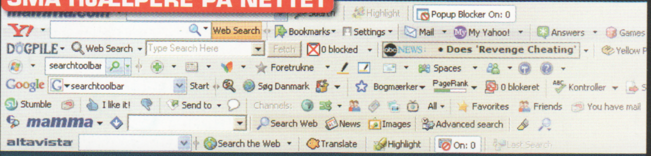

Vi tester 12 værktøjslinjer

Google Toolbar, Yahoo! Toolbar, Mamma Toolbar og mange flere. Værktøjslinjer lover dig masser af ekstrafunktioner i din browser – men duer de egentlig til noget? Vi kigger 12 af slagsen grundigt efter i sømmene.

Fuld tilfredshed med dit abonnement

"Vi ønsker, at du skal være tilfreds med dit abonnement. Hvis dit abonnement på noget tidspunkt kræver vores opmærksomhed på nogen måde, så lad os det straks vide, og vi vil tage os af det."

Her på siden kan du se, hvordan du kommer i kontakt med os.

Jens Henneberg
ansvarshavende udgiver

Online kundeservice: www.komputer.dk/kundeservice

Her kan du nemt og bekvemt selv ordne de fleste ting vedrørende dit abonnement, fx:

- Se status på dit abonnement
- Se saldo på dit abonnement
- Foretage adresseændring
- Ændre betalingsperiode
- Få svar på de spørgsmål, der oftest bliver stillet til kundeservice
- Sende e-mails til kundeservice

Telefonisk henvendelse: 39 10 30 72

Mandag-torsdag mellem kl. 9.00 og 16.00 og fredag mellem kl. 9.00 og 14.30.

Skriftlig kundeservice:

Komputer for alle,
Bonniers Kundeservice,
0900 København C.
Husk altid at opgive abonnementsnummer.

Amitech TV - mange nye modeller

Stort TV
Store oplevelser

Full HD TV med suveræn billed- og lydteknologi til dig der ønsker en rigtig hjemmebio. Med Full HD får du dobbelt så høj opløsning som på et alm. HD Ready TV. Det giver dig en fantastisk detaljegrad og skarphed.

• 47" Full HD

- Opløsning 1920 x 1080p
- Dynamisk kontrast 3000:1
- Opdateringshastighed 5 ms
- 2 x HDMI, 2 x Scart, VGA, Component, m.m
- Analog/digital (DVB-T) TV tuner

Amitech 47" Crystal Line
Model 971................................kr. 13.999,-

Se alle de nye flotte TV på vores hjemmeside. Du finder TV i størrelser lige fra 22" - 47" - med og uden indbygget DVD

42" Full HD - nye designs, gode priser

- 42" Full HD
- Opløsning 1920 x 1080p
- Opdateringshastighed 5 ms
- 2 x HDMI, 2 x Scart, VGA, Component, m.m
- Ventefri tekst TV (1000 sider)
- Analog/digital (DVB-T) TV tuner

Flere modeller, priser fra................................kr. 9.999,-

Vi har mange modeller med indbygget DVD. Du slipper for al kabelrodet og har kun en fjernbetjening. En løsning der bliver mere og mere populær

32" TV med indbygget DVD

- 32" HD Ready
- Indbygget DVD
- Opløsning 1366 x 768
- Panelkontrast: 1500:1
- 2 x HDMI, 2 x Scart, VGA, Component, m.m
- Ventefri tekst TV (1000 sider)
- Analog/digital (DVB-T) TV tuner

Amitech 32" med indb. DVD model 353.......kr. 6.999,-

Bestil direkte på www.amitech.dk – og se alle de nye flotte TV modeller

amitech
www.amitech.dk